

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-en és 15-en	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

Csendőrök tavasza.

Menekülünk kifelé a télből, sietős lépésekkel. Napsugár, lombátor, langyos, jóleső szellő váltotta fel a hosszú didergést: szép lesz megint viruló mezőket portyázní s habzsolni az orgona illatát, ha mellette visz az utunk a tavaszi éjszakában. De mert a tavaszt már ősidőktől fogva elharácsolták előlünk a poéták s mert mi viszont nem vagyunk poéták, nekünk a költői szárnyalás helyett még akkor is a józan, komoly valóság porában kell maradnunk, ha lombfakadásról, tavaszról írunk, amelyet ravasznak is mond a pesti bárkölteszet, nem meggyőződés, hanem rím okából és a szerelem szempontjából. Nem a természet tavaszáról van hát mondanivalónk, hanem a másikról, az emberek, vagy hogy magunk között maradjunk: a csendőrök tavaszáról.

Az emberi életnek is megvannak a maga évszakai: tavasza, nyara, ősze és tele. Csak éppen, hogy a tél fehérségét nem követi új kikelet, új tavasz. Az ember számára csak egy tavasz adatott: a fiatalság tavasza.

Az élet minden korszakának megvannak a maga természetes jellemzői, kötelességei és jogai. A fiatalságnak is. Az életkedv, a vidámság a maga helyén természetesebb jelensége a fiatalságnak a mogorva magabazárkózásnál, mert minél nagyobb erővel rojtja magába valaki a fiatalság természetadta szertelenségét, annál nagyobb erővel robban az ki belőle akkor, amikor már nem helyénvaló. Lehet tehát a fiatal csendőr is vidáman fiatal. Szórakozzék, játsszék a fiatalságával, tehet mindent, ami hozzátartozik a fiatalsághoz, mindaddig nem érheti baj, amíg meg nem feledkezik arról, hogy ő mindenekelőtt és minden körülmények között — csendőr. Ezt nevezték el okos emberek az élet egységének. A csendőr életének is van egysége: a hivatása s mindent, amit tesz, vagy nem tesz, ebbe az egységbe kell beleillesztenie, vagy ha nem illik bele, kidobnia. Mindent, még a tavaszt és a szerelmet is. A csendőr szerelmének is határt kell, hogy szabjon a hivatása.

A mai öregek is voltak fiatalok. Ők is átestek mindazokon a válságokon és kísértéseken, amelyekkel a mai fiatalok küzdenek, sőt nagyobbakon is, mert akkoriban az élet könnyebb, gondtalanabb, csalogatóbb volt, kevesebb teherrel és több életlehetőséggel. Az öregnek is volt tavasza, ő is volt szerelmes bizony nem

is egyszer, hogy csak úgy vérzett bele a szíve, a vérmesebbje még a puskatását is megrágtá kinyájában a holdvilágos tavaszi pihenőkön. A vérző szív azonban gyorsan behegedt, hogy újra sebet kapjon s újra szépen behegedjen, amint az fiatal szívek számára írva nagyon. Addig-addig, amíg aztán eljött az ideje, hogy a pap is áldását adja a szerelmére.

A folyamat ma is ugyanaz, de azzal a különbséggel, hogy a befejezést, a nősülést ma sokkal türelmetlenebbül várják, sürgetik a fiatal csendőrök, mint valaha. Mintha bizony az élet ma több lehetőséget nyujtana a családalapításra s mintha a nyugodt, boldog és harmonikus családi élethez egyébre sem lenne szükség, csak nősülési engedélyre. Mindenikünk ismer orvosokat, ügyvédeket, iparosokat, kereskedőket, tisztviselőket, akik nem tudnak megnősülni harmincon innen, pedig nekik nincs szükségük nősülési engedélyre, legalább is nem az előljárók részéről. De az élet nem ad nekik nősülési engedélyt, mert a korai nősülés ideje elmúlt, s ennek legbiztosabb jele, hogy ma már nem ismerünk vénleányt, a harminc körüli is még majdnem csitrinek számít. Ez nem felszínes társadalmi formaváltozás, hanem az idők változásának jelensége, amely alól senki sem tudja kivonni magát. A csendőr sem.

Vannak fiatal csendőrök, akik komolyan, józan körültekintéssel, óvatossággal és türelemmel keresik az élettársukat s amikor úgy gondolják, hogy megtalálták, türelmesen várnak a sorukra. Nehéz a várákozás, de a végén ott van az élet harmonikus, szilárd megoldása. Ezekből a fiatal bajtársakból lesznek a jövő öreg csendőrei, szolgálatunk és testületünk támaszai.

Mások ellenben az útjukba kerülő első tavaszi szoknyával már a paphoz akarnak szaladni. Vakon rohannak ösztöneik után és a végén — szolgáltatják a tanulságokat. Elkallódnak s ha megmaradnak is a testületben, félbemaradt sorsú embereké válnak, nem azért, mert a nősülési engedély elmaradt, hanem mert megjött. A fiatal ész hebehurgyaságával összeütött házasság éveket sem bír ki, nemhogy egy életet s ha társadalmi vagy vallási kötelekek, vagy a gyermekek érdekének kényszerűsége nem is teszi lehetővé a szétválást, az elveszett embert nem tudja visszaadni sem az élet, sem pedig a testület számára. Ezt azonban — sajnos — csak a mindenkori öregek tudják, a mindenkori fiatalok nem akarják tudni.

Pedig jó lesz, fiatal bajtársak, így tavaszidőben csak félfülle hallgatni a fülemülét, a másik fülle pedig azt figyelni, mit felel reá az ész és az értelem. Dehogyan akarjuk mi elrabolni a csendőrtől az ő életének tavaszát, soha vissza nem térő rügyfakadását. Csak azt szeretnők, hogy tavasszal is okosak legyenek a mi fiatal bajtársaink, nemcsak majd ősszel — utólag.

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

A felosztás, melyet katonai részről báró Rosenzweig altábornagy és Trnsky ezredek vezettek, zavartalanul hajtott végre ezen kerületekben, de a többiek türelmetlenkedtek, irigykedtek s tiltakoztak ellene, hogy nem egyidejűleg polgárosították az egész végvidéket.

A lakosság ezen nyugtalanságát felhasználva, a „jugoszláv” jelszóval agitátorok, különösen a Starcevic-párt megerősödésével, bujtogatták a népet, hogy külön délszláv államot követeljen. Tehát már akkor is elszakadást terveztek hazánktól. 1871 októberében az ogulini ezred körzetében egyenes lázadás tört ki.

Rakovica községben Starcevic képviselő, Kvaternik ügyvéd, Radelnic lefokozott őrmester, Rakics volt őrmester, Bach lapszerkesztő vezetése alatt egy bizottság alakult, mely a többi közt a népet azzal vezette félre, hogy francia (1871-ben!) és török (?) segítséget helyezve kilátásba, a monarchia ellen izgatta őket, adómentességet, az erdők szabad használatát stb. követelte.

Felszólították a lakosságot, hogy tisztjeiket, a „sváb kutyákat”, verjék agyon mindenekelőtt. Körülbelül 300 főnyi jól bepálinkázott, felfegyverzett tömeg Károlyváros ellen vonult, előbb a raktárakat kifosztva és felgyújtva. Utjukban mindenütt kirabolták a pénztárakat, felégették a katonai raktárakat, fosztogattak. Mollináry tábornok horvát katonasággal a felkelőket szétszórta és a lázadás főfőszékét, Rakovicát megszállta.

Kvaternikot, Bachot és Rakicsot a helyszínen agyonlőtték, a többieket részben halálos, részben börtönbüntetéssel sujtották.

Ezután a lázadás után, mely a „hű” grenzerek szorosatos nyugtalankodásainak záróköve volt, a felosztás, illetve az anyaországba való beolvasztás simán folyt le.

A bánáti határörvidék felosztása minden incidens nélkül történt.

1879-ben a határörvidék végleg megszűnt létezni, teljesen likvidálva azonban csak 1881-ben volt...

Mint tanulmányom kezdetén felemlítettem, 1535-ben, illetve 1538-ban telepítették az első uszkok, illetve szerb bevándorlókat.

A végleges megszüntetéséig, 346 éven át állt fenn a határörvidék intézménye. Ezen idő alatt a határörvidék fegyverforgató lakossága sok szép katonai teljesítményt mutatott fel, de nekünk, magyaroknak a telepített népek meggyőződéses ellenségeink voltak és maradtak, kik mindig ellenünk harcoltak, 1918 őszén sem tagadva meg magukat.

Létjogosultságot adott ezen intézménynek az állandó török betörés veszedelme. A túlerős szomszédal szemben célszerű volt őt fanatikusan gyűlölő lakosokat telepíteni, kik saját rögük védelmében mindenre képesek voltak. Ennek a célnak a határörvidék hosszú időn át, vagyis addig, míg a töröktől tartani kellett, meg is felelt. De idegen, velünk ellenséges népfajt telepítettek be hazánkba, mely — mint azt az előbbieken kifejtettem — sohasem tudott új hazájában aklimatizálódni, mindig az őslakók, a magyarok ellen acsarkodott, intrikált, többé-kevésbé nyíltan is, küzdött. Nekik nagy részük van abban, hogy „Trianon”-ig jutottunk, mert őket, mene-

Manó.

Írta: SZÉKELY ISTVÁN tiszthelyettes
(Szombathely).

Tavaszi volt akkor is, csak nem volt olyan hideg, mint most, amikor még a humoristának is savanyúra csavarodik a képe. Világháború volt, az őrsőkön sok népfelkelő és kevés csendőr s így a csendőroket nem igen lehetett nélkülözni. A már évek óta szabadságot nem élvezett gazdálkodásvezetőnk azért sürgős családi ügyben valahogy mégis 8 napi szabadságot kapott. Őrsparancsnokunk rendelkezése folytán azonban a szabadságát csak akkor kezdhetette meg, amikor a gazdálkodás vezetését az ellenőrzőnek átadta.

Az ellenőrző Zsarukáczi öregesendőr volt, neki kellett tehát átvennie a gazdálkodást. Hiába próbált kibújni a kényelmetlen tisztség alól, sem őrsparancsnokunk, sem a többi bajtársaink nem tartottak közülünk egyet sem alkalmasnak a közigazgatás ideiglenes vezetésére, csak Zsarukácziot. A nagy létszám élelmezése gondokkal járt, de mégsem ez okozta a gazdálkodás ve-

zetésétől való húzódozást, hanem a hétnyelvű főzönőtől való félelem, akinek egyedül Zsarukáczi merté néha szemébe mondani, hogy: ha meghal, a nyelvét külön kell agyonütönni!

Zsarukáczi még azzal is megpróbálkozott, hogy az ő felügyelete alatt Manó legyen a gazda 8 napig, amire Manó kijelentette, hogy rögvést kérni fogja a leszerelését, ha őt gazdának teszik. Mikor őrsparancsnokunk ennek az elhatározásnak okát kérdezte, Manó azzal indokolta, hogy a konyhából már nem egyszer kellett menekülnie, ha véletlenül elfelejtette letörölni a lábát az ajtó elé helyezett lábszönyegen s poros vagy sáros lábbal lépett be a konyhába, mert a főzőnő olyan hátracarcot vezényelt neki, hogy a járásőrmester úr sem különbet. A gazdálkodás vezetését szívesen vállalja tehát, de csak, ha olyan főzönőt hozhat, amilyent ő akar. Ebbe természetesen sem mi, sem őrsparancsnokunk nem egyeztünk bele, mert a főzőnőnk, attól eltekintve, hogy a fegyelmet túlszigorúan tartotta, jódolgú, jól főző fehérszínű volt.

Így aztán Zsarukáczi maradt a gazdálkodásvezetés. De azt már el nem engedte volna a világért, hogy Manót maga mellé vegye „segédnek”. Manó aztán dolgozott 8 napig világostól-vakulásig, ahogy ő szokta mondani.

Ha odahaza voltak, alig világosodott, Zsarukáczi már ébresztőt adott Manónak. Csontos öklével úgy megdöngötte a Manó ágyának lábdeszkáját, hogy Manó ijedtében négykézláb ugrott a padlóra. Tudta jól, hogy jaj neki, ha nem tud olyan gyorsan felöltözni, mint Zsarukáczi. Mire megkezdődött a reggelizés, majd a fog-

külteket, az irgalomból bevettek tekintették az antant hatalmasai öslakóknak. Seaton Watsont ők keresték fel 1910 óta elsősorban „panaszaiikkal”, aki azután kikürtölte ezeket az egész világban... Mi voltunk az elnyomók.

Egyet megtanulhattunk eme határörvidék szerveztétől: hogy a saját határokat sohasem szabad idegenből telepített népekkel védeni, hanem csak tősgyökeres, külön e célra kiválasztott, politikailag teljesen megbízható elemeket szabad e célra felhasználni az ország belsőjéből.

Igy tettek a trianoni határ mentén a csehek az ő legionáriusaikkal, a jugoszlávok a dobrovoljácokkal, — jutalomképpen juttatva őket ingyen birtokhoz. Ezek azután az ő szempontjukból igazán megbízhatóak!

XII.

Határvédelmi intézmények Európa különböző államaiban.

Az előbbieken megbeszéltük intézményesen, miképpen védtük mi határainkat, illetve a legrégibb időktől fogva minő határvédelmi intézményeket, alakulatokat stb. találhattunk a római időktől fogva hazánk területein.

Nézzük már most Európában, az egyes államok miképpen, minő szervezetekkel biztosították határaik védelmét.

Elsősorban fel akarom sorolni mindazon berendezéseket, melyek a világháború előtt voltak Európában találhatóak s külön fejezetben ismertetem majd, miképpen, minő intézményekkel védik meg mostani szomszédaink határaikat a trianoni béke óta.

lalkozás, már egy öreg félnapot dolgoztak, a délutáni foglalkozás után pedig megint annyit.

Egyszer a kertben gyomlálás és kapálás közben felegyenesedett Manó az ágyás mellől, letörölte patakozó verejtékét és azt mondta:

— Hát én szívesen dolgozom, de...

Zsarukác közbevágott:

— Azt egye meg a fene, aki azt mondja, hogy szívesen dolgozik, mert az mind hazudik. Senki sem dolgozik szívesen, mindenki szívesebben süttetné a hasát a nappal, de muszáj dolgozni.

Manó jobbnak látta hallgatni, hogy a témát feledésbe kényszeríthesse. Sokáig szótlanul gyomlálgatta és egyengette az ágyásokat, amíg annyi bátorságot vett magának, hogy újból szóljon valamit. Olyant akart mondani, amivel Zsarukácznak is tetszeleghet, de sokáig nem tudta kieszelni, mi legyen az. Végre mégis akadt egy jónak vélt gondolata, amivel kirukkolt:

— Parasztnak való munka ez — mondta erőltetett vigyorgással.

— Azért csináltatom veled.

— No... izé... nem úgy, mert hiszen én úr voltam.

— No, azzal ugyan nem dicsekedhetsz. Akkor kalapot emeltél a mezitlábás polgároknak, a ruszinkóknak, hogy a féldeciket nálatok igrák meg, ma pedig neked emelek kalapot még nadrágos emberek is. Mert azt a tiszteletet, amiben most részesülsz, megboldogult uraságodban még akkor sem adták volna meg neked a polgárok, ha ingyen mérted volna nekik a pálinkát.

— De az mégis jobb volt, mert apám nem végez-

Európa több államában az uralkodók hűbértartókat adtak egyes törzseknek, nemzetségeknek, rendeknek (például a német lovagrend) katonáskodás, határvédelem fejében.

Svédország.

Némileg hasonlított a volt monarchia határörvidék intézményéhez a svéd „Indeliengs Verket” szervezte. Ennek értelmében minden birtok (Hemman”) tulajdonosa köteles volt saját költségén, lóháton hadi (határvédelmi) szolgálatot teljesíteni, ennek fejében azonban semminemű adót nem fizetett. A szegényebb „Hemman”-ok tulajdonosai viszont csak többen állítottak ki egy lovas katonát; háborúban ezek a katonák zsoldot is kaptak, azonkívül egyenruhát is és már békeidején is be kellett vonulniok hívásra, fegyvergyakorlatokra.

Oroszország.

Sokban hasonlított azonban a kozákok szolgálata Dél-Oroszországban a mi határörvidékünk szervezetéhez.

A kozákok intézménye ősrégi, még a tatáruralom korába nyúlik vissza.

Oroszul a kozákokat tulajdonképpen „kazak”-nak ejtik ki, s ezt a nevet állítólag a tatároktól vették volna át (harcost jelentett). Más nézet szerint ezek a kozákok szegénylegények, nincstelen bevándorlók voltak, kiknek minden vagyonát egy kecske képezte (oroszul: „Kaza”) s innen eredne a kazak szó.

Moszkvában egy régi Szűz Mária-képen azt találjuk feljegyezve, hogy ezt Dimitri Donskoi nagyherceg kapta volna a Don mentén tanyázó kozákoktól.

tetett velem ilyen paraszti munkát, azonkívül pedig a kocsisoknak apám által kinevezett előjárója voltam s mikor megharagudtam valamiért, úgy rákiabáltam, hogy csengett bele a kocsiszín! Itt pedig senki se vagyok, még a szakácsné is rám ordít! — mondta neki-bátorodva.

— Nincs igazad. A kertészetnél szebb, nemesebb, egészségesebb foglalkozás nincs.

— Dehát miért nem csinálják a népfelkelők? Azok úgyis parasztok voltak, jobban értenek hozzá.

— Jegyezd meg magadnak, hogy nem az a paraszt, aki a földet túrja és mindnyájunk kenyerét termeli, hanem az, aki lusta, gögös, dologtalan, a mások vagyonára tör, másokat lekicsinyel, embertársait nem becsüli meg, — az ilyen ember a paraszt, mint a kormosra sült disznófej. De, akik becsülettel szántanak, vetnek, földet túrnak, azok nem parasztok, hanem becsületes polgárok, az állam legerősebb támaszai. A becsületes munka, ami kenyeret ad —, sohasem szegény. Azt kellene szégyelned, ha ez a kiskert is úgy tele volna gazzal és szeméttel, mint a kocsmátok udvara és a piacról kellene hoznunk a mindennapi zöldséget. Hogy pedig te a kocsisodnak előjárója voltál és rákiabáltál, hát ezzel csak a kocsisoknak dicsekedjél.

Az alapos mosdatás után Manó szó nélkül dolgozott estig. De amilyen szótlan lett, olyan hevesen jöttek mentek a gondolatai. Azon törte a fejét, miképpen tudná megbosszulni a Zsarukác zsarnokságát. Nem volt benne a szép és nemes iránt semmi érzék, semmi fogalom, egész érzéke a pénzvágyban összpontosult. Ha végignézett a tükörszép fésült kiskerten — amiben még a népfelkelők is úgy tudtak gyönyörködni —, nem talált

Mielőtt az oroszországi kozákok szervezetére rátérnék, szükségesnek tartom még felemlíteni, hogy 1540 körül a lengyelek is telepítettek határvédelem céljából a Bug és Dnyeszter közti vidéken kozákokat. Ezeknek a nagy Báthory István lengyel király külön alkotmányt is adott, katonai alapon.

A kozákoknak birtokot osztottak ki örök tulajdonképpen, azonkívül minden egyes katona évente 1 aranyat és 1 bundát kapott. Minden egyéb szükségletéről, még a fegyverekről, lőszerrel is önmagának kellett gondoskodnia. A derék kozákoknak azonban a rend és fegyelmezett életmód nem tetszett, saját (lengyel) királyaik ellen fellázadtak és 1654-ben nagyobbrészt kivándoroltak, a Don mentén megtelepedve, az orosz cárnak hódoltak be. II. Katalin cárnő 1784-ben az irreguláris kozákegységeket sorlovaskatonasággá szervezte át.

Tudvalevőleg az orosz kormány a múlt század közepén Dél-Oroszországba szerb kivándorlókat hívott be, akiket ott telepített meg, hasonló kiváltságokat adva nekik, mint nálunk volt a „Grenzereknek”; ott egy „Új-Szerbiát” alapítottak, mely azonban hamarosan megszűnt, nyom nélkül tűnve el a hatalmas szláv néptengerben.

A tatár iga lerázása után az orosz nagyhercegség dél és kelet felé kezdett terjeszkedni. 1552-ben a Volga és Ural közti részt az oroszok meghódították, elfoglalták Astrachánt, Terekig mindenfelé kiterjeszkedve.

Ez a természeti kincsekben gazdag terület jóformán lakatlan volt azon időben s Oroszország belsejéből tömegesen vándorolt ide a népesség alja, akik ott megtelepedve, szívkük szerint rabolhatták ki az arra haladó kereskedő-karavánokat.

benne semmi örömet. Annál jobban tudta azonban, hogy Zsarukáczen mennyire szerette a kertet.

Estefelé egy arra tévedt cica bandukolt keresztül néhány ágyáson. Zsarukáczen egy dobantással elkergette, az ágyásokon maradt nyomait pedig szépen elegyengette. Még a legyeket is elhajtotta, hogy rá ne szálljanak az ágyásokra, mert meglátszott volna a lábuk helye.

Most már rendben volt tehát a kert. Manó másnap reggel nem kapott korai ébresztőt, de szokása ellenére mégis korábban felkelt, mint a többiek. Kiment a kertbe, de előbb a kamrából egy marék búzát tett a zsebébe. A közvetlen szomszédságunkban lakó papoknál csudasok galamb volt. Ezek a galambok napkeltekor rendszerint ellepték a kerítéseink tetejét s úgy búgtak, olyan szelídek, kedvesek voltak, hogy gyönyörűség volt nézni és hallgatni őket. Manó vigyorogva nyult a zsebébe és szórta az ágyásokra a búzaszemeket, aminek látára a galambok ellepték az ágyásokat. Pillanatok alatt összekaparták az egész kertet.

Manó gyorsan besietett a legénységi szobába. Mikor menetközben úgy félszempellel visszapillantott, maga is megborzadt a galambok garázdálkodásának láttára. A többiek még aludtak, mire ő már megmosdott, rendbeszedte magát. De a büntudat kezdte üldözni. Nem tudta, mihez kezdjen. Elővette az utasítást, kiment az udvarra és tanulni kezdett. Sétált, meg-megállt, hol az egyik, hol a másik sarokban, arccal mindig a kerítés vagy a fal felé és olyan hangosan kezdett tanulni, hogy észre sem vette a háta mögött alig 5–6 lépésre elhaladó Zsarukáczen. Mikor visszafelé jött, Manó már észrevette s olyan fészeken tisztelgett, ahogy még soha azelőtt. Meg is kérdezte Zsarukáczen:

Ezek képezték a kozákok őseit.

A XVI. század második felében azután megemlítik már a Don-, Greben-, Terek-, Volga-, Ural- (akkor „Jaik”-nak mondták) kozákokat.

Ezen kozáktartományok aránylag gyorsan népesedtek és fejlődtek, a fejlődés oka:

a) a nagyterjedelmű, lakatlan, gazdag terület, ahol a koldusszegény orosz lakosság letelepedhetett (ingyen!),

b) itt nem voltak jobbágyok, hanem szabad kozákok, akik nem ismerték a hűbériség gyönyöreit, hanem meg lehetős szabadságot élvezve, csak a cárnak katonáskodtak.

A legnagyobb és legfontosabb volt a donkozák sereg. Ennek első nyomait 1570 körül találjuk felemlítve; tőlük a törökök nagyon félték, mert minduntalan betörttek hozzájuk, a Krimig száguldva és pusztítva. Rettegetes Iván cár 1570-ben adta ki első „Gramotá”-ját (alapító levél) a doni kozákoknak. A donkozákok már a cár hadseregében harcoltak, 1570–1579-ben Livlandban is. Egy részük a Volga mentén telepedett azután le, ott mint „Volga-kozákok” szerepeltek, azonban ott is raboltak, rendetlenkedtek, mire szétugrasztották őket és Jermák Timofejew hetmanjuk alatt az Uralig vándorolva, Szibéria egy részét is hatalmukba kerítették.

Az idők folyamán több és több kozák törzset telepítenek, különösen a déli határok védelmére, előbb Európában, de később Ázsiában is, tulajdonképpen ők hódítják meg Szibériát az orosz világbirodalom számára.

A különböző általuk lakott területek után nevezik el őket. Így ismertünk a világháború előtt a Don-kozákokon kívül: „Kubán”-, „Terek”-, „Astrachán”-, „Ural”-, „Orenburg”-, „Szibériai”-, „Simerjetschensk”-, „Irkutsk”-, „Krasnojarsk”-, „Transbajkál”-, „Daghestán”-, „Amur”-

— Mi van veled, hogy ilyen korán keltél?

— Már megszoktam.

— Úgy-e, megmondtam, hogy jó gazdát nevelek belőled nyolc nap alatt. Hát a kertet nézted-e?

— Igenis, rendben van.

Zsarukáczen bement, Manó pedig tanult tovább, vagyis inkább mutatta, hogy tanul.

Zsarukáczen nyugodt volt, ahogy Manó már megnézte a kertet. Lehetett úgy 8 óra, amikor ő is kiment, hogy megnézze. Rettenetes látvány tárult eléje. Fekete arca elfehéredett. Kezei ökölbe szorultak. Minden ágyás szét volt kaparva, mintha vaddisznók jártak volna rajtuk. Minden esupa madárnyom! Ezek a galambok Árpád óta itt vannak, de az ágyásokra sohasem szálltak le mostanig. Miért szálltak le most? Mi lehet itt, — dörmögte magában, majd pedig szokása ellenére olyan kacskaringósat káromkodott, mint egy negyvennyolcas öreg huszár. Nem tudta, mit gondoljon. Most már mindegy. Nem szólt semmit, csak nézegette az ágyásokat olyan néma szomorúsággal, mintha tűz pusztította volna el minden vagyonát. Az udvarra ment Manóhoz és megkérdezte, hogy mikor nézte meg a kertet? És akkor milyen volt? Manó jelentette, hogy hat órakor nézte meg s akkor teljesen rendben volt, ahogy az este hagyták. „Most nézd meg!” — mondta Zsarukáczen s azzal a szobába ment.

Manó kíváncsi képet mutatva szaladt a kertben, majd a szobába szaladt és fájdalmasra igazított arccal jelentette Zsarukáczennek, hogy: vége az egész munkának, pocsék az egész kert! Hiába izzadtak annyit benne. Mivel azonban látta, hogy Zsarukáczen nem kíváncsi sem mire és nem kérdez semmit, tisztelgett és tovább ment.

Zsarukáczen Manóra gyanakodott: Mi bújt Manóba,

és „Ussuri”-kozákokat: utóbbiak a legtávolabbi Keleten, az Ochotski-tenger mellékén laktak.

Hogy mily óriási határterületekre telepítettek kozákokat, arról csak akkor lehet helyes fogalmunk, ha egy jó térképen ellenőrizzük a nyilvánosságra került adatokat.

A kozákok tehát a kivándorolt, elégedetlen orosz lakosságból kerültek ki, kiknek az állam a határőrizet és katonáskodás fejében ingyen földeket adott, ők hódították meg Szibéria végtelen területét, egész a Csendes-óceánig. A kozákok saját vezetőik, „Hetman”-jaik parancsnoksága alatt álltak s aránylag nagy — az orosz muzsik (paraszt) számára elérhetetlen — szabadságot élveztek. A kozákok lassan a kormány legmegbízhatóbb támaszai lesznek; ezeket a vad, mindenre elszánt fickókat mindenre fel lehetett használni. Az ázsiai kozáktörzseket kiszabadult börtöntöltelekkel, politikailag megbízhatatlan elemekkel egészítik ki, szóval olyan elemekkel, akiknek nem volt mit veszteniük s a második generációban ezek képezik azután a legmegbízhatóbb karhatalmat az ország belsejében, — még a szerezdekkel szemben is. A belső rend helyreállítására, mozgalmak elfojtására mindenütt a messze idegenből odahozott vad kozákszotnyákat (lovasszázad) használták fel. A kozákok korbácsa, a „nagajka” hirhedtté vált, nemcsak a lovaikat buzdították vele!... Lassankint a rendőrség szerepét, a szibériai foglyok kíséretét is a kozákoknak adják át, akiktől Oroszországban mindenki félt, — de lenézték őket. A kozáktiszt például a szerezredbeli mögött sorolt.

A cár legmegbízhatóbb testőrségét nem a híres régi gárdaezredek képezték, hanem az úgynevezett „Convois”-

hogy ma olyan korán kelt s még hozzá tanult is, ami nála legszokatlanabb? Milyen feszesen tisztelgett, ami nem tulajdonsága s milyen mohón tanult? Amint így elgondolkodott, eszébe jutott valami. Szólt Manónak, hogy menjen le a pincébe és hozzon fel krumplit, meg zöldséget. Tudta, hogy a pincébe menéskor más zubbonyt vesz magára. Úgy is lett. Manó gyorsan ledobta a rajta volt zubbonyt és egy rosszabbat vett fel, majd a pincébe sietett. Zsarukác gyorsan a Manó zubbonyának bal alsószébe nyult, mert tudta, hogy Manó balkezes. Meg is talált ott kb. 15—20 db búzaszemet. Tovább nem kutatózott, mert többre nem is volt szüksége. Elvett hat búzaszemet, a többit visszatette. Ára rángatózzott a méregtől, de mégis annyira fékezte az indulatait, hogy felháborodását nem árulta el, sőt szinte szelíd egykedvűséggel tette-vette a dolgait.

Még aznap szerzett egy rókafogó csapdát. A Manó zsebéből kivett búzaszemeket erős cérnára fűzte, a cérnát meg rákötötte a csapda csappantyújára úgy, hogy a sorbafűzött búzaszemek a csappantyútól kb. 3 cm hosszan a cérnán lógtak. Este kivitte a kertbe, a csapdát behelyezte az egyik ágyásba úgy, hogy az apró puhaföld kb. 2 cm vastagon takarta, az összefűzött hat búzaszem pedig sorjában a földön feküdt. A búzaszemeket betakarta egy tormalevéllal, a tormalevél két végére pedig nyomtatéknak egy-egy tojásmagyságú kódarabkát tett. Azután egy népfelkelővel másnap 16 óráig rendes szolgálatba ment.

Manó este lefeküdt és boldogan aludt, mert ilyen sikere még sohasem volt. Másnap reggel is hat órakor kelt s újra a kertbe ment. Most már nem kellett Zsarukácztól félnie, hogy meglátja, vagy meghallja. Mikor azonban

kozákok, kiket a legvadabb népségből, a „Kuban”- és „Terek”-kozákokból válogatták össze. Ez az ezred négy szotnyából (2 Terek, 2 Kuban) alakult.

A kozák törzseket a legmesszebb menő autonómiával ruházták fel orosz módon, persze az ő közigazgatásukban is volt visszaélés, korrupció.

De eltérőleg a volt monarchia határörvidékének szervezetétől, a lakosság itt (katonai szolgálatán kívül) nemcsak földműveléssel foglalkozott, hanem ipar és kereskedelemmel is. Fontos jövedelmi forrása volt — különösen az ázsiai törzseknek — a halászat is. A lótenyésztést államilag segítették, hiszen minden kozáknak saját lovával kellett bevonulnia. Általában véve azonban az Ural-kozákok kivételével a XX. század eleje óta a lótenyésztés a nem helyes mód és tenyészanyag miatt mindenütt visszafejlődött, a lovak silányak, satnyák voltak.

Ami a katonai szolgálatot illeti, minden kozáknak 30 évig (a tisztnek 25 évig) kellett katonáskodnia. A fiúgyermeket már zsenge korukban képezték a fegyverforgatásban és lovaglásban, 17—19 évükig 2 évi ifjúkori kiképzésben részesültek, a helyi szolgálatban is alkalmazták őket, s azután átlag három évig szolgáltak tényleg az ezredben.

Később (1876 óta) a 2 évi előkészítés után tényleg 3—4 évig szolgáltak ezredenként; 4—4 évig tartoztak az I., II. és III. vonalban mozgósítás alkalmával szolgálatot teljesíteni.

A tényleges szolgálat ideje a különböző ezredeknél különböző volt, itt a takarékoság is szerepet játszott.

Nagyobbfokú szabadságolások lehettek voltak (családfenntartó), épügy a helyettesítés is. Hány főnek kel-

a veszedelmes ágyáshoz ért, meghökken. Mi lehet ez? Minek van ez a tormalevél letakarva? Kerülgette, nézegette. Úgy gondolta, hogy az őrsparancsnok úr kifizetést csinált itt valami játékot. Eltávolította a kódarabkákat, majd a tormalevelet emelte fel. Nagy volt a meglepetése, amikor a sorbafűzött búzaszemeket meglátta. Minden csendőri tudását összeszedte, hogy a helyszínből megítélhesse a történeteket, vagy a szándékot. Végül kisütötte, hogy ez mégsem gyermekesiny, hanem annak a zsarnok Zsarukácznak valamilyen mesterkedése. A búzaszemeket bizonyára megmérgezte, hogy attól a szegény „módárgalamb megdögölje magát”. Mikor idehelyezte, bizonyára nem gondolta, hogy szolgálatba megy, hanem az volt a szándéka, hogy korán kél, leveszi a nyomtatékokat, hogy a galambok megtalálják a csalétket. Örült, hogy a Zsarukác szándékát újból keresztül húzhatja. Tempósan emelte fel a két karját, hogy szétterpesztett ujjaival a búzaszemeket a földben minél jobban megmarkolhassa.

Ebben a pillanatban a csapda összezsugorodott. A csattanásra a galambok brrr... ijedten menekültek a kerítés tetejéről. Manó a két kezét összezáró csapdát az ajka magasságáig emelve, jó távol tartotta magától, nehogy másodsor is elsüljön. Ájváj! Ájváj! Toporzékolt, jajveszékelt. Nem tudta, mit csináljon, nem mert hozzányulni. Szerencsére a főzőnő már felkelt és véletlenül arrafelé ment. Neki volt kénytelen segítségért könyörögni. A főzőnő mikor meglátta, nem tudta, mi történt:

— Mi a sújnak szorongassa azt a varasbéka vasat, Manó úr?

— Ájvé! A csapda szorít! Segítsen!

Erre a szakácsné megemberelte magát, Manót le-guggoltatta úgy, hogy a csapda a földön feküdt, majd

lett tényleg az ezrednél lenni, azt évente az orosz hadügyminisztérium állapította meg.

Békében a kozákokat 48. évükig tartották nyilván.

Azt lehet mondani, hogy átlag békében a kozák törzsek férfiainak 4½%-a teljesített tényleges szolgálatot. (Különben az orosz lakosságnak kb. 1.6%-a szolgált ténylegesen!)

Háborúban a kozákok 13%-a teljesített katonai szolgálatot.

Békében és háborúban a kozákok túlnyomó része mint lovaskatona szerepelt, de voltak 1914-ben tüzér- és gyalogalakulatok is.

Békében a cár Convois-kozákezredén kívül még egy gárda kozák és két gárda Don-kozákezred volt szintén 4—4 századdal Szt.-Pétervárt.

Azonkívül a következő lovaskozákalakulatok léteztek: 17 Don-kozákezred és 6 önálló szotnya, 3 Ural-, 6½ Orenburg-, 11½ Kubán-, 4 Terek-, 1 Astrachán-, 3 Szibériai-, 4 Transbajkái-, 1 Semirjetschensk-, 1 Amuri-, 1 Usuri-kozák lovasezred, azonkívül még egy csomó önálló kozákszotnya.

Mint gyalogságot: 6 Kuban plastunkozák zászlóalját találtunk. A Don-, Orenburg-, Kaukasz-, Transbajkái-, Kuban-kozákok még 10 lovagló tüzérszotnyát és néhány lovas hegyiüteget állítottak fel.

Háborúban a fentemlített csapatok a II. és III. vonalbeli alakulatok felállítása által megháromszorozódtak.

A kozákok általában vitéz, vakmerő katonák voltak, a guerilla hadjáratban jól kiképezve; nagyobb kötelékben kevésbé jól feleltek meg. Műveltségük, iskolázottsá-

arra rálépett és szerencsésen levette Manó kezeiről a félelmetes szerszámot.

Manó fejszét fogott s a fokával darabokra törte a csapdát. Azután lemosta kezéről a kiszivárgott vért, fehéronggyal a sebeit bekötözte, kesztyűt húzott és hallgatott, mintha semmi sem történt volna. Mire felkeltünk, nem is vettünk észre semmit. Csak azt találtuk furcsának, hogy Manó a legserényebb felkelő volt és hogy a kesztyűit még a szobában sem teszi le. Meg is kérdeztük, miért húz kesztyűt a szobában is, mire azt felelte, hogy kifújta a szél a kezeit és bekente vazelinnel.

Csak hogy a szakácsné is ama személyekhez tartozék, akiknek lyukas a titoktartója s így pár nap alatt mi is megtudtuk a titkot.

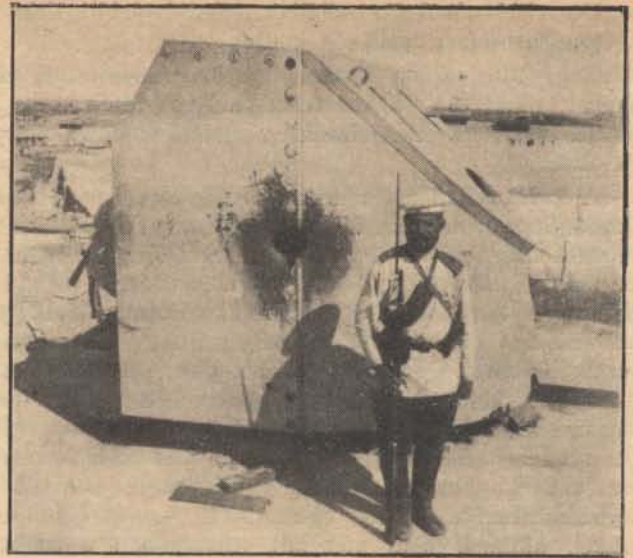
Zsarukác tudta meg leghamarább, csak hogy belőle harapófogóval kellett az illet kiráncigálni.

Zsarukác rendes időre bevonult. A főzőnő hamar módját ejtette, hogy vele beszélhessen, mint egyetlen gazdájával. Szaporán perregte el, hogy milyen nagyszerű galambot fogott:

— Nézze csak meg, Zsarukác úr! A Manó úrnak még most is olyan fehér az ábrázattya, mint a bihalté!

Másnap reggel Zsarukác a következő parancsot adta Manónak: — Most már alig van két-három nap a gazdálkodásvezető bevonulásáig. Addigra pedig rendbe teszed a kertet úgy, ahogy volt. Nem bánom, ha minden reggel egy zsák búzát szórsz is az ágyásokra, csak olyan rendben legyenek, ahogy voltak. Mert ha nem lesz így, még a fejedet is csapdába fogom szorítani, nemcsak a kezeidet. Megértetted?!

Értette Manó, hogyne értette volna. Csinálta is két-tőzt buzgalommal. De jó gazda azért sohasem lett belőle.

Szibériai gyalogos határőr a kínai Taku-erődben.

guk csekély volt, raboltak, fegyelmetlenek és kegyetlenek voltak.

A fentemlített kozákseregeken kívül, melyek különösen Ázsiában őrizték a határt, békében még az európai, de részben az ázsiai határok mentén is, az úgynevezett határőrség teljesített szolgálatot, mely gyalogság és lovasságból, az Amur vidékén, a kínai határ mentén azonban tüzérségből is állt.

1914-ben Európában 18, Ázsiában 24 határőrszázalaj és 18 határőrlovasezred volt, egyszerre látva el a határőr, csendőr és pénzügyőr tevékenységét.

Békében egy-egy kordon őrs látótávolságra volt a másiktól. Az orosz határőrizetet igen szigorúnak kell mondanunk.

Háborúban a határőrszázadokból dandárok alakultak, melyeknek helyismeretüknél s magas menetkészségüknél fogva a bevezető harcokban fontos szerep jutott. Például mindjárt 1914 nyarán már július 31-én ütközött össze lovasságunk az orosz határőrszázadokkal. Augusztus 11-én Sokalnál egy határőrdandár tüzérséggel megerősítve támadja az 55. gyalogezred III. zászlóalját stb.

Olaszország.

A világháború előtt a határszolgálatot a csendőrség (Carabinieri reali) és a pénzügyőrség (Financieri) végezték. Mindkét testület a véderőhöz tartozó katonai alakulatokból állt.

1914-ben a Carabinieri 11 légióra tagozódtak, ezek mindegyike ismét osztályokba, századokra, szakaszokra és őrsőkre.

A tanlégió 2 zászlóalj és 2 lovasszázadból állt. Rómában még egy testőr-carabinieri lovasszázad is volt, a királyi palota őrizetére.

Békeévekben a carabinieri testülete 645 tiszt, 60 hivatalnok, 22.580 gyalogos és 3.960 lovascsendőrből állt.

A háborúban ezek mint táboricsendőralakulatok, de dandárokba tagozva, mint határvédő csapatok is szolgáltak.

A financierik békelétszáma 400 tiszt és 18.000 fő volt. 8 légióra tagozódtak, a mozgósításnál részben helyükön maradtak határszolgálatot végezni, részben 2—3 zászlóaljra tagozva, rendes katonai szolgálatot is végeztek. (Folytatjuk.)

Korszerű karhatalom.

Írta: vitéz HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. alezredes.

A „Csendőrségi Lapok” f. évi március hó 1-én megjelent 5. számában Réczey Ferenc vkszt. százados úr igen érdekes és értékes cikkben fejtegeti a korszerű karhatalom kérdéseit. Először is rámutat arra, hogy a csendőrség köteletében — a mai belbiztonsági helyzetben vele szemben támasztott fokozottabb követelmények kielégítésére — állandó karhatalmi alakulatok felállítása szükséges; majd eme megszervezendő alakulatok összetételének, tagozásának, felfegyverzésének és felszerelésének részleteivel foglalkozik.

A cikkhez hozzászólva, mindenekelőtt leszögezem, hogy állandó, nagyobb létszámú, korszerűen felfegyverzett és felszerelt, gyors mozgásra képes csendőrségi alakulatoknak a szervezetünkbe való beállítását magam is szükségesnek tartom. Nem tartom azonban helytállónak a „csendőrségi karhatalmi alakulat” (vagy „csendőri karhatalmi század”) elnevezést, mint ahogy nem tartom elegendőnek eme alakulat szükségességének bizonyítására a karhatalmi szolgálatban való alkalmazásának egymagában való felemlítését sem. Mert éppen a katonai karhatalmi szolgálat ellátásában nem szükséges, de nem is indokolt a nagyobb zárt csendőrkötelék.

Ezt természetesen meg is kell okolnom. Hivatkozom az A—15. „Szabályzat a karhatalmi szolgálat ellátására” 6. §-ára, melynek a) fejezete többek között azt mondja:

„A karhatalmi szolgálatba kirendelt csapat vagy annak egyes tagjai közvetlen rendőri vagy közbiztonsági végrehajtó szolgálatra ne alkalmaztassanak. Ily feladatok teljesítése a rendészeti alakulatok (közégek) kötelessége. Ehhez képest a karhatalmi csapatok minden egyes csoportjánál rendszerint közigazgatási tisztviselőnek és rendészeti közlegeknek kell rendelkezésre állaniok.” Szóval az esetleg felállított csendőrségi karhatalmi alakulatnak a karhatalmi szolgálat ellátásánál rendészeti szolgálatot nem volna szabad végeznie; erre a célra külön csendőrköteléket kellene kivezélni. A csendőrségi karhatalom parancsnoka azonban ezzel a rendészeti szolgálatot teljesítő csendőrköteléssel nem rendelkezhetne, hacsak a felsőbb helyről kiadott intézkedés erre külön fel nem hatalmazza (A—15. 6. §., b) utolsó bekezdés).

Viszont surlódásra vezethetne az is, ha a csendőrség fölött intézkedési joggal bíró közigazgatási hatóságok vagy közlegek nem tartanák tisztelben a csendőrségi karhatalom parancsnokának az A—15., 6. §., c) első bekezdésében biztosított cselekvési szabadságát és rendelkezési jogát, azért, mert a csendőrségi karhatalmi alakulatot is rendészeti szervként akarnák kezelni. (Ilyen szándékos félremagyarázással pedig pl. a képviselőválasztások alkalmával kirendelt karhatalom esetében el lehetünk készülve.) Talán kissé túloztam az esetleg bekövetkező visszás helyzeteket — amiket az A—15. szabályzat megfelelő módosításával el lehetne kerülni — de a jelenleg érvényben levő szabályzatoknál ezzel is számolnunk kell.

Nem tartom célszerűnek a csendőrségi karhatalmi kötelek alkalmazását azért sem, mert sokkal értékesebben kihasználható a csendőri a rendészeti szolgálatban, — amikor egyéni tudása és egyenkint is határozott fellépése szabadon érvényesülhet — mint zárt osztásban, kizárólag arra, hogy „a közhatalmokat és közgeiket oltalmazza és rendelkezéseinek a szükséges nyomatékot megadja.” Ezt a feladatot az ujonckiképzésen éppen átesett hadrafogható honvéd már elláthatja.

Ami megszokottá válik, az elveszti a hatását. Így van ez a karhatalom kirendelésével is. A belrend és biztonság fenntartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek a legmagasabb fokát jelentse a katonai karhatalom felállítása és kirendelése. „Túlerős karhatalom alkalmazása, vagy pedig karhatalmi osztagnak megjelölése ott, ahol ezt a helyzet okvetlenül nem kívánja meg, könnyen az indokolatlan és elhamarkodott erő kifejtés látszatát keltetheti; az ily intézkedés a csapatok kiképzését és az egyéb katonai érdekeket is lényegesen hátráltatja”, mondja az A—15., 1. §. utolsó bekezdése.

Habár a honvédségnek hivatása a belső rend és biztonság fenntartása (Szolg. Szab. I. r., 2. pont), békében a csapatkiképzés folytonosságának megőrzése és zavartalan biztosítása érdekében, háborúban pedig a fontosabb feladat teljesítése, az ország határainak a megvédése miatt is, az állami és társadalmi rendnek és közbiztonságnak a megőrzésére csak szükség esetén szabad a honvédséget igénybe venni. Ha tehát a változott belpolitikai viszonyok között a rendészeti szolgálat ellátása a csendőrséggel szemben fokozottabb igényeket támaszt, akkor szervezetének a kifejlesztésével és a felfegyverzésének a tökéletesítésével kell erre képessé tennünk. Úgyiszlóval éles határvonalal kell szétválasztanunk, hogy a belső rend és biztonság fenntartását meddig kell a rendészeti szerveknek a saját erejükből biztosítaniok és mikor lép fel a katonai karhatalom alkalmazásának a szükségessége.

A tömegmozgalmak nem szoktak meglepetésszerűen kirobbanni. De ha ez mégis megtörténhet, akkor igen kisméretű helyi mozgalomról lehet csak szó. Az idejekorán felismert ilyen megmozdulásokat a rendészeti szervek könnyűszerrel leszerelhetik, ha a mozgalom fészkeit megállapítják és ártalmatlanná teszik, még mielőtt a tömegmétel mélyebben gyökeret vert volna. Minthogy azonban meglepetések mindenkor érhetnek, a feltétlenül szükséges ellenrendszabályoknak egy magasabb fokát kell itt is alkalmaznunk. Ha pl. a csendőrsők az ilyen mozgalmaknak csírájában való elfojtására elegendő erővel rendelkeznek, a tömeg szemében már látásra is félelmetesebb fegyverrel, golyószórával vagy géppisztollyal volna célszerű — külföldi mintára — az örsöket felfegyverezni. Ez a megerősítés bármikor kéznél volna és nem jelentene — a mai takarékos világban különösen számottevő — vezényeltetési pótdíjakat és utazási költségeket. (Később még rátérek arra, hogy melyik önműködő fegyvertartomány célszerűbbnek: a golyószórót vagy a géppisztolyt.)

Vannak azonban olyan tömegmozgalmak is (bérharok, stb.), amelyek nem irányulnak a társadalmi rend felborítására s amelyeknek a létért való küzdelemben többkevesebb létjogosultságuk is van, s ezért csírájában el nem fojthatók. A tömegmozgalmak kísérő jelenségeként fellépő tömegindulat azonban minden alkalommal veszedelmes megaláztatást képezheti a társadalmi rend megbontására irányuló eszmék terjedésének. A legbékésebb szándékkal megindított tömegmozgalmak, a tömeglelektan kiszámíthatatlan megnyilatkozásai folytán tehát bármikor nagyszabású — enyhén kifejezve — rendbontásokra vezethetnek.

Ilyen esetekben a csendőrsők létszáma, még önműködő fegyverekkel felfegyverezve sem elegendő a tömegindulat megfékezésére. Az ennek kirobbanása előtt megjelent karhatalom a kedélyeket esetleg felesleges módon felizgatja; ha pedig a kellő pillanatban nincsen kéznél a szükséges erősítés, akkor később már csak nehezen, esetleg véraldozatok árán — amit elkerülhettünk volna — lehet a rendet helyreállítani. Amikor csak egy, ilyen terüle-

tileg is elszigetelt jelenségről van szó, akkor a szomszédos csendőrörsök kiegészítésével beérhetjük.

Fel kell készülnünk azonban arra is, hogy kiterjedtebb körletben, egyszerre több órs, esetleg több szakasz területén robbannak ki egyidejűleg ilyen tömegmozgalmak. Ebben az esetben a szomszédos örsök támogatására nem számíthatunk, a katonai karhatalom kirendelésének időpontja pedig még nem érkezett el. A nagyobb bajnak zomban elejét kell vennünk és elejét is vehetjük azzal, hogy a mozgalom érintette összes örsöket átmenetileg megerősítjük, létszámban pl. megkétszerezük. Ha a felbujtók kiemelése dacára is a tömegindulat itt-ott kirobbanna, az e célból visszatartott, a gyalogság nehéz fegyvereivel megerősített további erőkkel a mozgalom gyújtópontjain gyorsan megjelenve, ott rendet teremthetünk, még mielőtt a rendbontás nagyobb arányokat öltene. Természetesen ilyenkor már a katonai alakulatok együtt-tartásával, azok karhatalmi alkalmazását elő kell készítenünk.

Hasonló elvek szerint jutnának alkalmazáshoz a csendőrség zárt kötelékei akkor, ha az egyéb rendészeti szervek megerősítése válna szükségessé. Kedves olvasóim, kik a csendőrség szolgálatával jobban megismerkedtek, mint én, azt hiszem még jó egynehány példát tudnának felsorolni arra, hogy hol és mikor volna még célszerű ilyen nagyobb csendőrköteléknek alkalmazása.

Most már meghúzhatjuk a határvonalat, hogy a belső rend és biztonságot fenntartásáig meddig kell a rendészeti szerveknek a saját erejükből biztosítani és mikor lép fel a katonai karhatalom alkalmazásának a szükségessége. A határvonalat az alkalmazott kötelék nagysága alapján szabnám meg és kimondanám, hogy a katonai karhatalom alkalmazásának a szüksége akkor áll be, amikor a rend fenntartására a rendészeti szerveknek szakasz-nagyságú zárt kötelékei már nem elégségesek. Ez azonban természetesen nem zárja ki azt, hogy kivételesen alosztálykötelékben alkalmazzuk a rendészeti alakulatokat.

Azt hiszem, hogy az előrebocsátott fejtegetéseimmel elég világosan kitűztem azt az irányt, melyet a csendőrségnek a korszerű követelmények szerint való átszervezésénél követendőnek tartok. A csendőrség korszerű átszervezését két irányban gondolnám végrehajtani. A csendőrörsöket korszerű fegyverekkel és eddig nem alkalmazott harceszközökkel látnám el. A helyhez kötött örsökön kívül olyan gyorsmozgásra képesített csendőrszázadokat állítanék fel, amelyek felfegyverzése, felszerelése és tagozása mind a legkisebb egységben, mind a zárt kötelékben való alkalmazását lehetővé tenné.

A csendőr jelenlegi fegyverét és felszerelését a rendszer szolgálata ellátására elegendőnek tartom. Korszerűbb volna az ismétlőpuska helyett az automatapuska, viszont azonban az ismétléssel járó zajnak magának is olyan nagy az erkölcsi hatása, hogy ez a csendőr fegyverénél fontossággal bír. Tömeg, csoportosulások széttaszítására, helységek kiürítésére a gumibot igen jól bevált vértelen eszköz; megfontolás tárgyát képezhetné a csendőrkardnak gumibottal való felcserélése. (Ma már az egész világon kialakult felfogás szerint a kard, mint harceszköz, nem

felel meg.) Ugyancsak ezt a célt szolgálná a járőr felszerelését képező könnyűfakasztó kézigránát. A csendőrkalap félelmetes tekintélye a csendőrt jobban megvédi, mint a rohamsisak, melynek különben is csak a Kársztban és a magas hegységekben a gránátok robbanása okozta törmelekek miatt volt jelentősége.

A csendőrörsöket — a rendszeresített állományok szerint — egy vagy több félrajba osztanám. A félraj ereje, az órs létszámához képest, 4—7 között váltakozna. Minden félraj gépfegyverrel volna felfegyverezve. A félraj azonban csak együttes alkalmazásnál vonulna ki gépfegyverrel, ami egyébkor az órs laktanyájában visszamaradna. Mint gépfegyver: a golyószóró vagy a géppisztoly rendszeresítése képezheti megfontolás tárgyát.

A golyószóró súlya 8—10 kg között váltakozik, löszere a puskáéval azonos, tehát hordtávolsága és hatása is ugyanaz, mint a puskaéval. Kezeléséhez két ember szükséges és külön, legalább még egy ember löszerszállításra. A golyószóró, a szerelvénye és 1000 drb tározott töltény együtt kb. 60 kg súlyt jelent, egy-egy emberre tehát 20 kg súly jut.

A géppisztoly súlya 4—6 kg lehet; löszere s annak hatása a pisztolyéval azonos; legjobb hatástávolsága 200 m-ig terjed. Kezelésére egy ember elegendő. Súlya, 1000 drb tározott tölténnyel együtt kb 20 kg, ennek szállítására egy ember is elégséges. A löszerpótlás a géppisztolynál épúgy nem okoz nehézséget, mint a golyószórónál.

A két gépfegyver között az alkalmazásuknál megkövetelt és az elegendő hatás, továbbá az alkalmazást elősegítő vagy korlátozó tényezők fogják a választást eldönteni. A csendőrörsöknek gépfegyverrel való felfegyverzését a mind szélsőségesebb irányt követő tömegmozgalmak teszik szükségessé. Ha a rend helyreállítása a gépfegyverek megszültetését teszi szükségessé, akkor a helyzet már annyira kritikus, hogy a rendbontó elemekkel szemben való fellépésnél humánus szempontok alig jöhetnek tekintetbe. Ilyen értelemben 200 m távolságig a golyószórónak és a géppisztolynak egyforma a hatása. Ennél nagyobb távolságokra azonban már csak a golyószóró hatása kielégítő.

A rendbontó elemek és különösen azok felbujtóinak a működési tere az utca. A csendőrségnek tehát szintén utcai harcra kell felkészülnie. Utcái harenál nem az utca hosszirányában, hanem inkább keresztben, az egyes ház-csoportok vagy háztömbök irányában kell a tűzharcot felvenni; esetleg barrikádtól-barrikádig. A nagy lőtávolság kihasználására tehát nem lesz alkalom, sőt az az ártatlan lakosság kímélése és testi épségének megóvása céljából egyenesen kerülendő.

De az sem mindegy, hogy a 4—7 fő erejű félrajból a gépfegyver kezelése és szállítása egy vagy három embert vesz-e igénybe. Még a mozgási képesség szempontjából is lényegbe vágóan fontos a gépfegyver súlya. Az biztos, hogy emberenkint 20 kg külön megterheléssel egyik gépfegyver kezelő személyzete sem lesz hosszabb mozgások végrehajtására képes. Ha azonban a szerelvényt a félraj emberei között egyenletesen elosztjuk, akkor a golyószórónál emberenkint 10 kg, a géppisztolynál emberenkint 3—4 kg megterhelést kapunk. Ez esetben már szembeötlő a géppisztoly előnye.

A géppisztoly eddig csak Amerikában volt rendszeresített fegyvere a rendészeti szerveknek. Európában — úgy emlékszem Belgiumban — most akarják bevezetni. Ha a géppisztoly az amerikai biztonsági viszonyok között, a banditákkal folytatott állandó élethalálküzdé-

A mai közvélemény a maga nagy egészében még mindig másoktól reméli felszabadítását, még mindig a „csodavárás” kényelmes álláspontján van, még mindig nem jött rá a nemzeti élet egyetlen realitására, arra a végtelenül egyszerű igazságra, hogy minden sírás, tiltakozás, fajvesztékelés és minden trianoni átkozódás hiábavaló.

Amit vissza kell szerezünk: Kolozsvár.

lemben bevált, akkor a csendőrség felfegyverzésére feltétlenül meg fog felelni. (Mint érdekességet említem meg, hogy először az amerikai banditák használták a géppisztolyt s a rendőrség tőlük vette át.)

Az anyaország gázvédelmének a megszervezésében a csendőrörsöket vezető szerep illeti meg. Ezért háború esetén minden csendőrörsöt fel kellene szerelni gázvédőruházattal úgy, hogy szükség esetén legalább egy fertőtlenítő járőrt tudjon kiállítani. Természetes, hogy háború esetén a gázálarc minden csendőrnek a felszerelését képezné.

Minden tervszerűen előkészített és különösen az állam és a társadalmi rend megbontására irányuló mozgalomnál az első kitűzött cél a közlekedés és az összeköttetések megbénítása volt. A jövőben is számolnunk kell azzal, hogy tömegmozgalmak kirobbanásának a pillanatában a táviró és távbeszélő összeköttetések megszakadnak. Ez ugyan ma már nem jelent olyan veszélyt, mint például csak 10 évvel ezelőtt, mert alig van csendőrörs, ahol a rádió nem volna s így bármilyen eseményről az egész csendőrség azonnal és egyidejűleg tudomást szerezhetne. Ez azonban egymagában még nem elegendő. A budapesti rádióállomások útján, a központi hatóságok tájékozottságához képest, helyzetismertetőket le lehetne ugyan adni, de el nem képzelhető, hogy egy helyről az összes csendőrörsöket parancsokkal lássák el. De még azzal sem nyerne megoldást az a kér-

dés, hogy a csendőrörsök hogyan továbbítsák a jelentéseiket.

Híradás tekintetében a csendőrség korszerű felszerelését úgy gondolnám kifejlesztetni, hogy az összes csendőrszárnyparancsnokságokat, a fontosabb csendőrörsöket és a közigazgatási hatóságokkal egy helyben levő örsöket rádió adó-vevő készülékekkel, az összes többi csendőrörsöket külön e célt szolgáló rádió vevő-készülékekkel szerelném fel.

Hasonló módon, a már ismertetett alkalmazási elvekből kiindulva kellene a „csendőrszázadok” szervezetét is felépíteni. Csendőrgyalogszázadok és csendőrlovasszázadok szervezése jönne tekintetbe, aszerint, hogy a közlekedési hálózat (útviszonyok) fejlettsége folytán — a különböző évszakok befolyását is figyelembe véve — a gépkocsin való szállítás, vagy a lóháton való mozgás volna-e az előnyösebb.

A csendőrszázad szervezésének az alap gondolatát már lefektettem. Eszerint a szervezés elemi sejtje — az örsök megerősítésére is alkalmas — géppisztollyal felfegyverzett félraj volna. Két félrajból állana a raj.

Az alkalmazás egysége a szakasz, melyet úgy kell tagoznunk, hogy mind a csendőrörsök átmeneti megerősítésére, záróvonalak létesítésére, mind pedig együttes bevezetésre alkalmas legyen. A szakasznak megosztott alkalmazása esetében a szervezetszerűleg oda beállított géppuska csak teher, mert alkalmazására tulaj-

donképpen még nem érkezett el az idő, kezelőlegénysége pedig a rendészeti szolgálat ellátásába nem vonható be.

A szakasznak csak adott esetekben és majdnem kizárólag csak együttes alkalmazásnál van nehéz fegyverek támogatására szüksége. A támogatás mértéke esetenként változik s így súlypontképzésre ad lehetőséget. Réczey rkszt. szds. úr véleményétől eltérőleg, azt tartom a célszerűbb szervezésnek, ha a nehéz fegyvereket külön kötelékben egyesítjük és csak adott esetekben rendeljük alá a támogatandó kötelék parancsnokának. A harc gyorsan pergő és pillanatnyilag váltakozó részletcselekményeiben a géppuskák összműködését elsősorban az egységes kiképzés és az összgyakorlottság biztosítja. Minthogy a géppuskák kötelékek működése nem öncél és mindig a támogatandó puskákötelék megsegítését szolgálják, a köztük szükséges kapcsolat tehát magától kifejlődik. Már sokkal nehezebb a helyzet, ha a pillanatnyilag egységes vezetés alá összevont géppuskák összműködését akarjuk biztosítani. Ezt parancsokkal vagy utasításokkal megoldani — még a legtekélyesebb technikai felkészültség mellett sem lesz lehetséges.

A csendőrszázadban ezért külön szakaszban egyesíteném a nehéz fegyvereket. Ezt a 4. szakaszt a két géppuskásrajba tagozott géppuskás félszakasz és a két aknavetőrajba tagozott aknavető félszakasz alkotná. Az aknavetőknek a csendőrszázadba való beállítását különösen fontosnak tartom. Helységekben a lapos röppályájú fegyvereknek igen nagy a holterük, ezeket csak a hajlított röppályájú aknavetőkkal tudjuk uralni.

Vezetési közegekként szükségesnek tartanék minden szakasznál két jelentő motorkerékpárost, a századparancsnok rajban négy jelentő motorkerékpárost és egy kis rádióállomást. A távbeszélő és táviró vezetékek vagy működnek, vagy meg lettek szakítva. Utóbbi esetben a helyreállítási munkálatokat a posta távbeszélőszemélyzete végzi. A rend fenntartására kirendelt és rendszerint mozgó járőrök között távbeszélő összeköttetést létesíteni nem lehet. A rádióállomás beosztása is csak azért indokolt, hogy a csendőrszázad a felső vezetéssel az összeköttetést feltétlenül fenntarthassa.

A csendőrszázad szállítására a tömlős abroncsú, könnyű terepjáró gépkocsikat tartanám a legalkalmasabbnak. Külön megfontolás tárgyát képezheti, hogy az egész század szállítására szükséges gépkocsikat beállítsuk-e, vagy pedig megelégedhetünk egy szakasz azonnal való elszállításának a biztosításával. Ez esetben az állomáson levő, nyilvántartott teherszállító gépkocsiknak, vagy a bérfuvarozást végző személygépkocsiknak az igénybevételét kellene előkészíteni.

A tömegmozgalmak fészkeit már előre ismerjük. Ha azok megfékezésére csendőrszázadokat szervezünk, ezeket az alkalmazásuk helyén vagy annak közvetlen közelében fogjuk elhelyezni. A csapatszállítás tehát csak igen kivételes esetekben válik majd szükségessé. Ezt majdnem száz százalékgig biztosítjuk már akkor is, ha egy szakasznak a gyors eltolására felkészülünk.

A csendőrszázad anyagi felszerelésével annak legmesszebbmenő függetlenségét kell biztosítanunk. Lőszerfelszerelésből a karhatalmi alakulatok számára előírt löszermennyiséget rendszeresíteném. Az élelmezést szakaszonként egy főzőládának és megfelelő mennyiségű tartalék élelemadagoknak a beállításával biztosítanám. Külön egészségügyi személyzetnek a beállítását nem tartom szükségesnek, mert orvost ma már majdnem minden községben találhatunk s így elegendőnek vélem, ha a szakaszokat bizonyos mennyiségű kötszerrel látnók el.

A végére hagytam a páncélgépkocsik kérdését. Ezek alárendelésénél vagy szervezetszerű beosztásánál hasonló a felfogásom, mint a géppuskáknál. A csendőrségen belül egy vagy több páncéljárműves alosztálynak a beállítását korszerűnek tartom. Kérdés azonban, hogy erre a célra a páncélgépkocsi megfelel-e és és nem volna-e jobb könnyű harcokocsiknak a rendszeresítése.

Helység-harcokban a barrikádok mindig fontos szerepet játszottak. A páncélgépkocsiknak nemcsak a barrikádok vagy egyéb torlaszok, de az úttesten keresztbefektetett fatörzs már útját állja. Működését tehát könnyű szerrel ki lehet kapcsolni. A barrikádok, torlaszok vagy sáncok elfoglalása rendszerint számottevő véráldozatot követel. A könnyű harcokocsinak ma már majdnem ugyanaz a sebessége, mint a páncélgépkocsinak, az előbb említett akadályokon pedig könnyűszerrel áthalad. Ma a páncélgépkocsit a könnyű harcokocsi már általában minden téren kiszorítja, a csendőrség korszerű szervezésébe tehát már nem való.

Hozzászólásomban egészen más csapást követtem, mint Réczey vkszt. százados úr. Dehát ahány ember, annyi elgondolás. A jövő mondja meg, melyik a helyesebb.

A vasúti csendőrség.

írta: v. M. K.

A jövő népháborúi, mely a nemzetek erőik legteljesebb igénybevétele mellett úgy a harctereken, mint a hátszágban fognak megvívni, a békebeli mértéknél fokozottabb módon fogják megkívánni, hogy ezen mérkőzések alatt az állam és a társadalom surlódásmentes életmenete feltétlen biztosíttassék. A világháború ezen biztosítás rendkívüli szükségességét bebizonyította.

Ludendorff tábornok emlékiratában kifejti, hogy Németország főleg azért veszítette el a háborút, mert az arcvonal hősiess küzdelme mögött nem állt ott zárt egységként, kitartással a hátszág. Az ellenséges külső és belső propaganda, a belső pártviszályok és nélkülözések megbontották a hátszág fegyelmét. Az arcvonalba a hátszágából szivárgott ki a métely, ez s a hátszág csökkenő hadianyaggyártása, otthon a surlódásokkal teli gazdasági élet és a győzelembe vetett hitnek a megrendülése okozták tulajdonképpen Németország összeomlását.

A monarchiában főképpen az entente által támogatott nemzetiségek szabadjára eresztett belső aknamunkája váltotta ki az összeomlást; a kormányok az állam és a társadalom szokott surlódásmentes életmenetét nem tudták biztosítani.

Ezzel szemben Franciaországban, hol a területvesztés, valamint számos eredmény nélküli csata miatt jóval több ok lett volna a kétségbeesésre, a helyesen vezetett propaganda, de főleg az államhatalom minden szerének kiválóan hazafias és ügyesen szervezett működése kovácsolta egyé a győzelem érdekében a nemzetet s tartotta távol mindazon káros befolyást, mely a győzelembe vetett hitet megingathatta volna.

Egy győzelmesen befejezendő háborúnak egyik igen fontos előfeltétele, hogy a jó hadseregen kívül a hadműveletek teljes befejezéséig egészséges belviszonyok mellett egészséges gazdasági állapotok uralkodjanak. Ezen viszonyoknak a békekötés, de a leszerelés tartama alatt is fenn kell állaniok. A háborúban a fokozottan

igénybe vett gazdasági életnek, de a stratégiának is igen fontos eszköze és életere a vasút. A vasút megbénított működése veszélyeztetheti a gazdasági élet rendesen liktető ütemét, de a hadsereg ütőképességét is, miért is a vasút nyugodt működése minden eszközzel biztosítandó.

De amennyire fontos feladata van a vasútnak gazdasági és katonai szempontból, ugyanúgy pontos működése háború esetén kártékony elemek által is kihasználhatik. Beszállítja az országba a nem kívánatos elemeket, ilyenek, de a belső béke és rend megbontóinak egymás közötti gyors érintkezését is elősegíti, tudtán kívül nem kívánatos propaganda és izgató sajtótermékeket szállít, frontszökevények, szökött hadifoglyok és internáltak, kémek gyors mozgását lehetővé teszi, szóval az állam szempontjából akaratlanul negatív értékű munkát is végez. A fentiek alapján gondoskodnunk kell tehát a vasút teljes üzembiztonságáról és arról, hogy üzeme csak az állam érdekeinek megfelelően használtassék ki.

A vasútnak az állam, de a saját érdekében is álló surlódásmentes működését csak egy már békében megszervezett és begyakorolt szervvel lehet teljes mértékben biztosítani. Egy ilyen szervet ad hoc egy háború kitörésekor, úgyhogy az teljes értékű legyen, nem lehet megfelelő békeelőkészületek, tehát megfelelő békekeret fenntartása, békegyakorlat és tapasztalatok nélkül felállítani.

Pinczés Zoltán százados úr a *Csendőrségi Lapok* 1925. év november 1. és 15., valamint december 1-én megjelent számaiban közölt *Vasútbiztosítás* című kiváló cikkében világosan rámutat arra, hogy a fentieket figyelembe véve, mit kellene megszerveznünk. Egyetérték azon nézetével, hogy a csendőr a vasút különleges kívánalmaival együttjáró szaktapasztalatokat csak hosszabb ily irányú békeszolgálatlaltal sajátíthatja el.

Nézzük tehát, hogy mit várunk mi háború idején az én szemszögemből is tekintve a vasúti csendőrségtől és milyen szaktapasztalatokat kell már békében el-sajátítania.

A vasúti csendőrség háborúban működési helye szerint szolgálatát a hátszágban, a hadtáp- és megszállt területen, valamint a hadrakelt sereg hadművelési területén fogja ellátni.

Vegyük egyenként a különböző területeken ellátandó feladatokat figyelembe s vizsgáljuk, hogy az egyes esetekben milyen kívánalmakat kell a vasúti csendőrséggel szemben felállítanunk.

A *hátszágban* a vasúti csendőrségre három főcsoportba osztható feladat hárul, még pedig bizonyos szempontból a vasút üzembiztonságát szolgálni, honvédelmi, de egyéb szempontból is ellenőrizni forgalmát, a vasutakon vagy a vasúttal kapcsolatban felmerült bűncselekmények ügyében eljárni.

A vasút üzembiztonságát a világháborúban nyert tapasztalatok alapján a következő intézkedésekkel tudjuk fenntartani:

a) a vasútbiztosító szolgálattal, melyet a *Harcászati Szabályzat* 1419. pontja szerint a vasúti katonai hatóságoknak alárendelt vasútbiztosító osztagok látnak el. Ezek feladata a pályát és az azon lévő műtárgyakat, a vasúti pályaudvarokat, a pálya mentén húzódó vasúti táviró- és távbeszélő-vonalakat biztosítani, nehogy azok földről behatás által megrongáltassanak. Végrehajtás tekintetében kifejti a harcászati szabályzat, hogy a vasutat a vasútbiztosítás céljából vonalszakaszokra osztjuk s minden vonalszakaszba a vasútbiztosító osztagok, vagy azok részei rendeltetnek ki. Ezek pályaudvar, vagy

műtárgyörségeket állítanak s vonalszakasztartaleköt tartanak vissza. Mozgó járőreik pedig a pályát őrzik.

b) A vasútbiztosító szolgálat feladata még, amint azt Pinczés szds úr említett cikkében szintén kiemeli: a vasút üzemének és a vasúti forgalmi belszolgálat nyugodt menetének biztosítása.

Megállapítjuk, hogy erre a vasútbiztosító osztagok nem képesek, mert nincs meg a vasúttechnikai és vasútforgalmi szaktudásuk, nincsenek nyomozó közegeik, nincsenek a vasúttal oly szoros kapcsolatban, hogy intézkedéseikkel teljesen bele tudjanak illeszkedni a polgári vasúti hatóságok üzemi gondolatmenetébe.

Ezen feladatot csak egy már békében a vasúttal összeműködő vasúti csendőrség tudná ellátni, mely a vasútvonalakhoz és a forgalomhoz hozzáidomulva, amint fent említett cikk is megállapítja, háborúban vasúti csendőrosztályra, a szükséges számú szárnyakra és örsökre tagozódna. Kiegészítés céljából kiemelem, hogy nézetem szerint ezen vasúti csendőrpáncsnokságokat a szorosabb együttműködés érdekében ugyanolyan elv szerint kellene a katonai vasúti hatóságoknak alárendelni, mint ez a vasútbiztosító osztagoknál megtörténik. A vasútbiztosító osztagok és a vasúti csendőrség szorós összműködése elengedhetetlen követelmény.

Mi hárulna tehát a vasútbiztosító szolgálattól a gyakorlatban Pinczés százados által felállított kívánalmakon kívül a vasúti csendőrségre?

A kiváló békebeli vasutaság hazafias szelleme a háborúban is megmarad, de a felemelt létszám elérésére bevonuló kiegészítő elemek között olyanok is lehetnek majd, kik alapos ellenőrzésre szorulnak. Éppen ezek miatt a vasút üzembiztonsága érdekében a vasúti csendőrségnek figyelni kell, hogy akár hanyagságból, akár külföldről vagy belpolitikai pártoktól szított izgatás következtében a vasút alkalmazottai nem-e vétének szándékosan és titokban a forgalmi szabályok be nem tartásával, vagy más úton, katonai érdekek ellen. Mert úgy a *passzív ellenállás*, mint pedig a *szabotálás* súlyosan sértik a hadviselő állam érdekeit.

Az előírt menetsebesség szándékos be nem tartása például számtalan más vonatnak pontosságát gátolja és ezzel például egy felvonulásnak bizonyos időre való befejezését megnehezítheti. Ugyanúgy tolatási időknél, mozdonyok előfűtésének ok nélküli szándékos meghosszabbítása, váltók lassú állítása súlyos forgalmi zavarokat idézhetnek elő. Ily rendszeres szabálytalanságokra csak oly vasúti csendőr tud rájönni, aki már békében hosszú időken át figyelte a vasút szervezetének működését. De meg kell gátolni a vasúti csendőrségnek a szabotálás elkövetését is. Háborúban az ellenséges államok akarata oda irányul, hogy bennünket a hátszágban is megrendítsenek és gyöngítsenek.

Felbérelnek megtévedett saját vasutasokat vagy beküldenek kémeket merénylőnek oly célból, hogy fontos területeken, vagy egyes pályaszakaszokon szabotázs elkövetése által a vasútforgalmat bénítsák, vagy teljesen szakítsák meg. Ezáltal csapateltolásaink késését óhajtják előidézni és azt, hogy az ellenség időt nyerve, számbeli fölényvel meglepetésszerűen rajtunk üthessen.

A világháborúban a szabotázsnak számtalan nemét alkalmazták. A szabotázs egy ilyen igen veszélyes neme volt, hogy a külföldről szállított vagy a belföldön bányá-

Töltetlen fegyver nincs! Minden fegyver meg van töltve!

szott szén közé olyan nagyobb, belül kifűrt és robbanó anyaggal megtöltött széndarabokat helyeztek el, melyek a tüzelőszerkezetbe kerülve kazánrobbanásokat idéztek elő. Ezzel nemcsak számos nehezen pótolható mozdonyt tettek használhatatlanná, hanem ha a szén véletlenül menetközben a nyílt pályán került a tüzelőszerkezetbe, oly vasúti szerencsétlenség okozója lett, amely azon a vonalon a forgalmat napokra megbéníthatta. Egy ilyen robbanás egy napon negyven-hatvan katonavonatnak a rendeltetési helyére való befutását is megakadályozhatta. Ha műtárgy lett történt a robbanás, súlyosabb bajok történtek.

De előfordult olyan eset is, hogy kenőolajok, zsirok és karbid stb. közé robbanásra alkalmas vagy dörzsölésre könnyen nyúló anyagot kevert a szabotáló. A szabotáló a mozgó vonaton megsértette a fékberendezéseket, vagy a mozdony fontos részeinek eltávolítása, illetve megrongálása által súlyos forgalmi zavaroknak lett az okozója. A világháborúban a szabotázst víztartályok és világítóberendezések megfúrása, villanyvezetékek átvágása, alkatrészek finom átfűrészelése, bejáratú jelzők szabadra való átváltása által is elkövették. De voltak szabotázts esetek is, hol a mozdony és vasúti kocsik tengelyére, az olajozókba vagy egyéb surlódó felületek közé homokot, vasreszeléket szórtak és így tengelygyulladás okozása által forgalomzavarok következtek be.

A szabotázts feladata volt még vasúti hidakat, vágányokat, váltókat robbantani vagy meglazítani, vasúti távíró és távbeszélő-vonalakat megszakítani, ily vonalakba magasfeszültségű áramot vezetni.

A világháborúban a monarchia is sikeresen alkalmazott ellenfeleink ellen szabotázst, amennyiben 1914 őszén a szerbek mögötti s a Szalonikiből vezető vasútvonalon eszközöltetett kémeink által hídrobbantásokat, melyek miatt azután a szerbeknél 1914 októberében nagy lőszerhiány állott be.

Utóbb említett szabotázts elhárítása azonban főleg a vasútbiztosító csapatokra tartozik, mert azok vannak hivatva a pálya és műtárgyak épségét biztosítani. Célszerű azonban, ha a vasúti műtárgyakat a vasúttal utazó mozgó vasúti csendőrrjárőrök is figyelik, mert esetleg azok elleni bűncselekmények előkészítését vehetik észre. Fenti bűncselekményeknek nyomozás általi tisztázása szintén a területileg illetékes vasúti csendőrségnek lenne a feladata.

Villamosüzemű vonalak a szabotázts szempontjából fokozott mértékben érzékenyek, miért is azok igen alapos elhárító intézkedésekkel védendők.

Azonban nemcsak anyagi szempontból kell a vasút üzembiztonságát védenünk, hanem a személyzetnek a győzelembe vetett hazafias hangulatát is meg kell káros befolyástól óvni. A háborús vasúti személyzet, mint említettem, nem oly homogén, mint a békebeli. A vasúti csendőrnek ott kell a vasutaság körében élnie, hogy hangulatváltozásokról, külföldi agitátorok, bolsevik ügynökök nyílt propagandájáról vagy földalatti aknamunkájáról mielőbb tudomást szerezhesen. Különösen háború estén lesz szüksége, hogy egy-egy vasúti csendőr, katonai, vagy vasutas ruhában, anélkül hogy valaki kilétét sejtene, ott

teljesítsen a személyzet között figyelő szolgálatot. De gyakran polgári ruhában is el fog kelleni vegyülnie például háború esetén bevonult tartalékos fűtők, szénrakó munkások közé, annak megállapítására, vajjon nincs-e közöttük valaki, akit az ellenséges hírszerzés kémkedés, szabotázts, vagy káros propaganda céljaira megvásárolt.

Az ellenséges hírszerzés által megvásárolt s hazafias-ságáról megfeledkezett vasutas, azáltal, hogy egyes katonai szállítmányok rendeltetésének célját, tartalmát vagy egyes vasútvonalakon menetközben tett katonai vonatkozású megfigyeléseit, különösen, hogy hová és hány szállítmány fut, az ellenségnek a tudomására hozza, az államnak nagy károkat okozhat. A világháborúban az ellenséges hírvívő küldönc előre megbeszélte pályaudvarokon várt a tartalékos idegen nemzetiségű fűtő által figyelés és kérdezősködés útján összegyűjtött híryanagra s ott vette át az azért járó Judás-pénzt is.

Előfordultak Franciaországnak a németek által megszállt területén a világháború alatt olyan esetek is, ahol az ellenséggel összejátszó francia nemzetiségű mozdonyvezető a megjellet ellenséges repülőnek a gőz kieresztgetése által a vasúti szállítás tartalmáról szabályszerű jelzéseket adott le. De az is megtörtént, hogy egy kémkedő vonatvezető felszerelt rádiója segítségével továbbította a saját katonai vasúti eltolásokról szerkesztett s az ellenségnek szóló jelentéseket.

A mozdony mögötti vasúti kocsiban elhelyezett mozgóposta figyelemmelkísérése szintén a vasúti csendőrség feladata lenne. Szemmel kell tartaniok, hogy a mozgópostában lévő katonai vonatkozású levelekhez, hivatalos postához kémek vagy kémek által megvásároltak nem jutnak-e hozzá. Ezzel a pénzküldemények biztonsága is növekedne.

Amint mondtuk, a vasúti csendőrség második feladata a vasutak utas és áruforgalmát honvédelmi, de egyéb államrendészeti szempontból is ellenőrizni. Ez nemcsak a bűnözők felkutatására irányulna, hanem preventív munka volna azon célból is, hogy kétes elemeket elrettentsünk attól, hogy a vasutat bűncselekményeik szolgálatába állítsák. Ezen ellenőrzés nemcsak a személyszállító, hanem a teher-, katonai-, futár- és betegszállítóvonatokra is kiterjedne.

Egy már békében kiképzett vasúti csendőrségnek a szükségességét a világháború már beigazolta. Látni fogjuk, hogy hiánya miatt az államra kár háramlott.

A mozgó vasúttellenőrző szolgálatot a világháború alatt a monarchiában, tudomásom szerint e szolgálatban elő nem képzett, főleg tartalékos vagy népfelkelő tisztek és legénységi személyek nagy szorgalommal végezték. A háború első éveiben elsősorban a Buchs, Bécs, Budapest, Brassó fővonalakat vizsgálták s amint egy szakkönyv írja, az 1915. év végéig 2300 vonatot ellenőriztek, körülbelül 40.000 utast kezeltek és 300 őrizetbevételt eszközöltek. Ez is pompás eredmény, de mennyivel eredményesebb lett volna a vizsgálat és mennyivel több bűnös került volna az igazságszolgáltatás kezére, ha ezen szolgálat elátását azaz az ellenőrzést kiképzett kémelhárító tisztek vezetése alatt a békében kiképzett vasúti csendőrség végezte volna.

A jövő háborúk alatt modern berendezésű államokban az utazást csakis katonai engedély alapján lehet lesz végrehajtani. Ellenőrzés alá kerül a bejött külföldiek utazása, de ellen lesznek őrizve a saját állampolgárok kül- és bel-földi utazásai is.

Már a világháború végén is, valamennyi harcban álló államba, csakis katonai beutazási engedéllyel lehetett bejutni. Tehát a vizummal ellátott útlevelhez egy katonai

Kétségtelenül tévedések kerültek be a békeszerződésekbe és nem lehet vitás, hogy módot lehet és kell találni, az elkövetett hibák kijavítására. Mi, franciák sem tartjuk az 1919-es év szerencsétlen szerződéseit érintetlennek. Ma már a Trianonban és Neullyben elkövetett hibákat a tárgyilagosa francia belátja.

GEORGES DESBONS.

Az idei magyar kardbajnokságon résztvevő lengyel tisztcsapat megérkezése Budapestre.

utazási engedély is csatoltatott. Ezt a külföldi a saját határállomáson, előzőleg kért engedély alapján, kapta meg, s amelyet mindaddig magával volt köteles hordani, míg az ország területén mozgott. Az engedélyt az ország határállomásán kilépése előtt leadni köteles volt. Ily engedélyt nyertek a külföldre utazó saját állampolgárok is. Ronge tábornok is leszögezi könyvében, hogy a világháború alatt 1916. év elejétől a vezérkar nyilvántartó irodájának hozzájárulása nélkül senki se ki a monarchiából se be nem utazhatott. Ezen katonai engedély meghatározta, hogy az idegen mely helységeken meddig tartózkodhat, mely vasútvonalakon, mikor és hova utazhat. De azt is tartalmazta, hogy hol és mikor kell a külföldinek az ország területét elhagyni. A mozgó vasútellenőrzés tehát ezen engedély s az útlevél alapján ellenőrizte, hogy a külföldi nem-e jár olyan helyen és olyan időben, melyet a kémelhárító szervek előzőleg nem engedélyeztek. De megállapította azt is, hogy vajjon a kérdéses egyén személyazonossága az útlevélben leírttal egyezett-e? Igaz, hogy sok ellenséges hírszerző, jó fényképpel, de hamis személyadatokkal ellátott útlevéllel jött be és a turpisságra csak külföldi nyomozás és megfigyeléssel, valamint az ujlenyomat ellenőrzésével lehetett rájönni. Hamis utazási okmányokkal való kereskedés, hamis katonai személyazonossági okmányok, pecsétek és pecsétnyomók gyártása a külföldön ezidőben nagyon fellendült.

A vasúti csendőrség a külföldiek ellenőrzését vagy a beléptetés után, vagy meglepetésszerűen útközben, esetleg

a kiszállásnál hajtáná végre. Szigorú, de tapintatos végrehajtás követelmény, nyelvek tudása szükséges. Erre már békében fel kell készülni.

Több államban a háború alatt a belföldi utazást is korlátozták és saját állampolgárok is csak katonai vagy a polgári közigazgatási hatóság által névre, útvonalra és időre szóló utazási engedély alapján utazhattak. Megbízhatatlan vagy gyanús elemek utazási engedélyt nem nyertek. Említett hatóságok a központ által kiadott nyilvántartást kaptak azokról, kiknek utazás engedélyezhető nem volt, s ezzel a vasútellenőrző közegeket is ellátták.

Ily rendelkezések mellett a vasúti csendőrség könnyen állapíthatná meg a jogosulatlanul utazókat s a gyanús elemek is könnyebben kerülnének a hatóság kezére.

Nehezen utazhattak vasúton ily ellenőrzés mellett a hadrakelt seregtől vagy háterszági katonai alakulatoktól, hadianyaggyárakból megszökött *katonaszökevények*, mert igazolvány hiányában nem igen ülhetek vonatra s a vasút segélyével nem bujkálhattak országszerte.

Ronge tábornok ismert könyvében világosan fejti ki, hogy a vasútellenőrző szolgálatot begyakorolt szakembereknek kell végezniük. Nézete szerint a világháborúban a vasútellenőrző szolgálatra nagy szükség volt, mert már a világháború közepétől kezdve a katonaszökevények, megszökött hadifoglyok, a monarchiában útlevél nélkül vagy hamis útlevéllel utazó bel- és külföldiek száma mindjobban növekedett. Ő is megemlíti, hogy polgári és katonai uti-okmányok hamisítása egy üzletággá nőtte ki magát, amely-

nék központja a monarchiában nézete szerint sajnos, de Budapest volt.

A monarchiában a világháború alatt a mozgó vasút-ellenőrző szolgálatot 150 tiszt és 4000 fő legénység végezte, e nagy szám dacára a háború vége felé már nem tudtak megbirkózni a rájuk rótt feladattal. Az 1918. évbéli statisztika igen szomorú állapotot mutat és intő például szolgál, mert ez év május 1-től augusztus 31-ig a mozgó vasút-ellenőrzés közegei 80.000 oly utazó katonára személyt tartóztattak fel, kiknek lejárt igazolványaik voltak vagy egyáltalán nem volt útiokmányuk. Ezen párhónapi ellenőrzés alatt 3000 katonaszökevényt vettek őrizetbe.

A hadrakelt seregtől, főleg felőrlo, nehéz harcok után, csapattestét igen sok katonára hagyta el. Ezek a hadművelési területről a legképtelenebb módon jutottak a hátszországba s gyakran a hadtápterületet hátulról elzáró „záróvonal” ellenőrzését is kijátszották. Sokan közülök a hazajutásra a sebesült és betegszállító vonatokat vették igénybe. Említett esetekben a hátszországba való szökés csak azért sikerülhetett, mert a vasúton való mozgóellenőrzés nem a kellő szakszerűséggel és szigorral végeztetett. Hiányzott a vasúti csendőrség.

Hogy annyi sok volt a szökevények száma és hogy ily esetek mindjobban elszaporodtak, még azon körülménynek is tudható be, hogy az ily bűncselekményekért kirótt büntetésnek fogantatását eltolták, elengedték. De az enyhe ítéletek is növelték e szökevények számát. 1918. év augusztusában a monarchia katonaszökevényeinek számát 100.000 főre becsülték, Ratzenhofer szerint 1918 októberében számuk 250.000 főre emelkedett, ami a haderő élelmezési létszámának öt százalékát tette ki. Szakszerű és vasúti csendőrség által végzett ellenőrzés, azt hiszem, nem engedte volna a viszonyokat ily módon el fajulni.

A hátszországban őrzött ellenséges hadifoglyok és ellenséges érzelmű kül- és belföldi internáltak közül, őrzésük dacára, a hadifogoly- és internáltak táborából számosan szöktek meg. Az ország határának, vagy a hadművelési területnek elérése volt szökésük és utazásuk célja, ahonnan vagy hazájukba óhajtottak eljutni, vagy kémkedni akartak. Mozgásukra gyakran a vasutat vették igénybe. Ennek megakadályozása az állam és a hadviselés érdeke.

(Folytatjuk.)

Igazoltatási tanulságok.

(Pályázatunk eredménye.)

1912. évben, mint fiatal II-od altiszt, vezénylés folytán az egerági őrsön az őrsparancsnokot helyettesítettem. Ez év október 16-án magamat nappali ellenőrző szolgálatba vezényeltem. Járőrömet szabályszerűen ellenőriztem és midőn Nagybudmér községből őrsömről bevonulni akartam, mintegy 200 méter távolságra egy férfit láttam velem szembe jönni. Mikor az illető észrevett, gyors lépésekkel egy mezei dűlőúton előlem hirtelen menekülni igyekezett. E körülmény gyanússá tette.

En is gyors lépésekkel utána indultam és csakhamar elértem. Ekkor láttam, hogy rosszul öltözött — egyébként is gyanúsnak látszó — egyén, kit igazoltattam és nyomban át is motoztam.

Az illető, egy a szabadkai szolgabírói hivatal által 1912. év február havában kiállított cselédkönyvvel igazolta magát. A cselédkönyv Petrovics János névre volt

kiállítva, s tulajdonosa szabadkai születésűnek és illetőségűnek volt leírva. Nevezett kérdésemre is azon adatokat mondotta be, melyek a cselédkönyvbe írva voltak és a személyi adatok is azonosak voltak az igazoltatott egyén adataival.

Mivel azonban a cselédkönyvben egyetlen szolgálati vagy munkateljesítmény sem volt igazolva, továbbá mert nevezett a tisztességes munkára törekvését és megélhetési lehetőségét igazolni nem tudta, az őrsre elővezettem és tényvázlattal közbiztonság elleni kihágásért a pécsi szolgabírói hivatalnak átadtam.

Már az átadást követő napon írásbeli felhívást kapott az őrs az említett szolgabírói hivaltól, hogy folytasson nyomozást a Petrovics János néven átadott csavargó ellen, mert kiléte iránt alapos kétség forog fenn, de alapos a gyanú arra nézve is, hogy bűncselekmény terheli. Utóbbit bizonyítja ama körülmény, hogy a nála volt szőrtarisznya belső kis zsebében, a hivatalszolgálatot egy levélpapírt talált, melyre a következő szöveg volt írva: „Szvetozár menj világgá, mert a rendőrök és csendőrök keresnek. A dolgokat is vidd. Bátyád Imre.”

Ha már így állt a dolog, magamat nyomban Szentgyörgyi György prbc.-rel nyomozó szolgálatba vezényeltem, s Petrovicsot a szolgabíróhivaltól átvettem.

Nevezett továbbra is azt állította, hogy ő Petrovics János szabadkai illetőségű stb., semmiféle bűncselekmény nem terheli, mert csupán munkakeresés végett hagyta el Szabadkát. A szőrtarisznájában talált írásról semmit sem akart tudni.

Állításai mellett konokul kitartott mindaddig, míg megkeresésemre a szabadkai rendőrkapitányság távirati válasza meg nem érkezett, hogy Petrovicsot három rendbeli betöréses lopás, egy erőszakos nemi közömbösítés és egy zsarolás büntette terheli. Keresetneve pedig nem János, hanem Szvetozár.

Fenti bűncselekmények elkövetését ezután be is ismerte és előadta, hogy azok elkövetése után a szabadkai rendőrség őt elfogta, de egy kísérő rendőr elől megszökött. Neve tényleg Petrovics Szvetozár. A nála talált cselédkönyv nem az övé, hanem ikertestvéréé, Petrovics Jánosé.

Ha a Petrovics tarisznyáját alaposan vizsgáltam volna át, nem történt volna meg velem az a szégyen, hogy a gyanútkeltő, írást tartalmazó levélpapírt, az illető átadása után a szolgabírói hivatal irodaszolgája találja meg a szőrtarisznájában. Ha pedig átadása előtt megkerestem volna a szabadkai rendőrséget, vagyis ha az igazoltatást részletesen, alaposan és körültekintően végeztem volna, — már akkor kiderült volna, ami később derült ki — és akkor nem esett volna csorba az őrs szolgálati ténykedésén.

Mészáros József I. tiszthelyettes (Pécs).

*

1916 május hó egyik reggelén éjjeli ellenőrző szolgálatból bevonulóban voltunk a cseszneki őrsre. Bakonyoszló községet elhagyva, mintegy 200 lépés távolságról egy rendes járású férfi közeledett felénk. Mikor közel ért hozzánk, már sánta volt. Erre nyomban felhívtam a velem volt népfelkelő figyelmét. Az idegen nyájas jóreggelt köszönt. Köszönését elfogadva megkérdeztem:

— Maga sánta? Úgye hadirokkant?

— Igen, az orosz fronton kapott sérülésben sántultam meg, — felelte. Erre megkínáltam cigarettával.

A cigaretta megnyugtatta, mesélt sok mindent, de szávaiból kivehető volt, hogy a katonaelethez nem sokat ért.

— Hová való maga? — kérdeztem.

— Gyulakeszibe, — felelte nyugodtan. — Ott is születtem.

— Él-e még a gyulakeszi vár öreg koldusa, a János bácsi? — kérdeztem tovább.

— Él bizony, még elég jól bírja magát.

— A Rokop kovácsék megvannak-e még?

— Azokat nem ismerem, — volt a felelet. — De jaj, édes uram, engedjen már el, nem érek oda a vásárra, — türelmetlenkedett.

— Na várjon még egy kicsit, — nyugtattam meg. — Hány malom van Gyulakesziben?

Gondolkodik és feleli: hat.

— Na, most mondja meg, hova siet olyan nagyon?

— Rédére igyekszem, a vásárra.

— Mit akar ott venni? —

— Hajcsár vagyok kérem, talán akad valami munka.

— Hiszen maga sánta s nem tud az állatok után szaladni.

— Igaz, de mit tegyen a szegény ember. Uram nem érek oda a vásárra, — türelmetlenkedett ismét.

— Mi a neve?

— Sárdi Mihály.

— Igazoló íratái nincsenek?

— Van nekem uram, nem is egy, — közben az iratait elő is vette és átnyújtotta.

Ezek első pillantásra elfogadhatók voltak, — azonban a Gyulakeszire vonatkozó adatok s a régei vásár nem talált — mert aznap nem volt Rédén vásár.

— No öreg csak ne türelmetlenkedjék, de ebben a háborús időben mindenkit igazoltatnunk kell. Most pedig vegye tudomásul, hogy további igazoltatása és kilétének megállapítása végett őrizetbe veszem.

Ez valahogy szíven találta, mert összeesett, görcsösen rángatózott, szája habozni kezdett, mint az epileptikus betegeké szokott.

E helyzetében átmotóztam, de nála semmi gyanús tárgyat nem találtam.

Közben a velem volt népfelkelő megjegyezte: Ezzel megjártuk őrmester úr! Jobb lett volna elengedni.

— Türelmem öreg, — feleltem — nem érett meg a cseresznye.

Az illető előtt állva, figyeltem minden mozdulatát, miközben úgy 10 perc múlva elcsendesült, mintha elaludt volna. Én járőrtársammal otthagytam őt és az út mellett levő vastag nyárfa mellé húzódva vártam a fejleményeket. Nem sokat kellett várni. Az illető a fejét felemelve széjjel nézett és mivel bennünket nem látott, felállt és gyors lépésekkel megindult. Már nem volt sánta.

— Allj! még én is itt vagyok ám, — kiáltottam reá! — Erre, — mert most már tudtam határozottan, hogy kutya van a kertben, bekísértem az őrsre.

Az őrsön az iratait alaposan átvizsgáltam. A cseléd-könyv adatai egyeztek az illető bemondott adataival, azzal az eltéréssel, hogy az igazoltatott nyakán levő sebhely, mint különös ismertetőjel a cseléd-könyvbe nem volt beírva.

Ezután az őrs összes legénységének bevonásával átvizsgáltam az utolsó három év rendőri közlönyeit és a jegyzékkönyvecskéket, de Sárdi nevet nem találtam.

Kérdést intéztem táviratban a gyulakeszi község előljáróságához, honnan azt a választ kaptam, hogy ott született Sárdi Mihály nevű egyén 1884. évben, de az jelenleg is otthon tartózkodik és bűncselekmény nem terheli.

A még mindig Sárdi néven szereplő igazoltatottat részletesen kikérdeztem s eléje tártam az ellene szóló gyanúkokat. Erre megtört és beismerte, hogy igazi neve Tóth Gábor, 1884. évben Rákospalotán született, oda is illetékes. Sárdi Mihállyal 1911. évben Fejér megyében egy ismeretlen nevű pusztán dolgozott együtt és ott lopta el nevezett cseléd-könyvét, s azóta azzal bolyongott. 1911. óta Budapesten és környékén több lopást, rablást és csalást követett el. 1915. évben századától megszökött, tehát katonaszökevény is volt.

Mielőtt nevezettet illetékes helyre átadtam, megkérdeztem tőle: mondja, hogy az ördögbe sikerült magának ilyen hosszú időn át csavarogni, a más nevére szóló irattal, ennyi bűn súlya alatt? Felelete ez volt: Nem tudom, hányszor igazoltattak már csendőrök, amióta szökésben vagyok, de sántaságom és betegségem színlelésével a legtöbbször eltereltem magamról a gyanút. Többször bekísértek csavargásért a szolgabírói hivatalhoz, de onnan is elengedtek.

Mészáros József I. tiszthelyettes (Pécs).

*

1917. év február hónapjának egyik napján szolgálatban voltam. Ezidő alatt egyik járőröm egy nőt kísért be az őrsre, aki állandóan dadogott, össze-vissza beszélt minden hadarságot, hülyének és bolondnak tette magát. A járőrvezető nem tudott vele semmire menni, tehát szabadon bocsájtva a laktanyából kizavarta. Én — szolgálatból bevonulva — az illetővel éppen a laktanya kapujába találkoztam és — első látásra magam is azt mondtam: vajjon mit keres itt ez a bolond, de azután mégis visszarendeltem a laktanyába.

A járőrvezető jelentette, hogy az illetőt most bocsátotta el, mert hülye. A hülyének sem szabad csavarogni, feleltem és azután hozzá fogtam nyomban az igazoltatásához. Bár nagyon jól volt maszkirozva, mégis, alapos megvizsgálás után, arcán olyan vonásokat fedeztem fel, amelyek férfi arcvonásokra engedtek következtetni. Fején hosszú haj és kendő volt. A haját megvizsgáltam és láttam, hogy az paróka. Férfi volt az illető.

Megállapításaimnak eléje tárása dacára sem felelt kérdéseimre semmit, hanem tovább dadogott, sirt és énekelt.

Testét és ruházatát alaposan átvizsgáltam, mely vizsgálat a rajta levő szoknya belső-alsó bélésébe bevarrva egy magyar és egy szerb katonai térképet és a hóna alatt volt szőrözlet közé beragasztott 2 db — titkos írás — alumínium kis hüvelyt eredményezett.

Ezután már nem volt nehéz bűnét és kilétét megállapítani. Vojcsics Radoszláv szerb főhadnagy volt. Beismerte, hogy Szerbia részére kémkedett. Mikor Pécsért a kémelhárító osztagparancsnokságának átadtam, a százados osztagparancsnok úr azt mondta: Na fiam, ez jó fogás volt.

Mészáros József I. tiszthelyettes (Pécs).

*

1916 szeptember 21-én este, mint a himódi őrs parancsnoka az egyik rendes szolgálatban állott járőr ellenőrzésére vezényeltem ki magam Kovács Imre őrmesterrel (jelenleg th.) A járőr többszöri ellenőrzése után éjjel

A sévresi békét már revideálták Laussaneban, a többi békeszerződéseket pedig egytől-egyig revízió alá vonták már eddigelé is pénzügyi vonatkozásaiban.

PIERRE DOMINIQUE.

2 óra után érkezünk Kisfalud községbe. Itt értesültem, hogy előző nap délután a községben két idegen munkáskülső ember járt szíjgyártómunka keresése végett. Elhatároztam, hogy utána járok a két idegennek és csak azután tartjuk meg az előírt pihenőt. Faluhelyen ritka az idegen s így hamar megtudtam, hogy egy kisfaludi lakosnál szállottak meg éjjelre, akit egyébként ismertem és tudtam, hogy kommunista üzelmek miatt eljárás volt már ellene. Ez még gyanúsabbá tette előttem a dolgot. Két éjjeliőrrel az illető lakásához mentünk. Az egyik éjjeliőrrel felkeltettem s mihelyt ajtót nyitott, nyomban megkérdeztem, hogy kik vannak nála. A házigazda kijelentette, hogy este két idegen ember kért tőle éjjeli szállást s azok alusznak az első szobában. Mikor oda benyitottunk, zseblámpám fényénél azonnal láttuk, hogy egy ágyban két ember alszik, helyesebben, fekszik, mert észrevettem, hogy egyikük a szalmazsákban kotorász. Felkeltettem őket és felszólítottam, hogy igazolják magukat. Egyikük Halas József, 1894. évi, hődmezővásárhelyi születésű, egy Bécsben kiállított szabályszerű magyar útlevéllel; a másik Sáros József, 1885. évi kiskunfélegyházi születésű, egy Varsóban a magyar követőség által kiállított magyar útlevéllel és szíjgyártósegédi munkakönyvvel igazolta magát. Mindkettőnek útlevele teljesen rendben volt. Mégsem találtam rendjén levőnek a dolgot, különösen, mert egy volt kommunista gyanús egyénnél szálltak meg. Figyelmünket sem kerülte el, hogy belépésünk alkalmával egyikük a szalmazsákban kotorászott, azért az ágyat és szalmazsákat átkutattam. A szalmazsákban dugva többféle idegen nyelvű feljegyzést és egy Halas József nevére Montevideóban kiállított munkásinternacionálé tagsági igazolványt találtam. A házkutatás és személymotosás során nem találtunk semmi gyanúsat. Kevés pénz volt náluk. Most már a község házára kísértem őket, de részletes kikérdezésük sem járt eredménnyel. Csak annyit mondtak mindketten, hogy faluról-falura járnak szíjgyártómunkát keresni. A náluk talált idegennyelvű feljegyzéseket többször is átnéztem, de spanyol és francia nyelvűek voltak, így nem értettem azokat. Minthogy semmit sem tudtam rájuk deríteni, elhatároztam, hogy az őrsre kísérem és ha nincsenek körözve, munkakerülés és csavargás miatt átadom őket a közigazgatási hatóságnak.

Akkor még nem volt nyomozókulcs s ezért nem tehettem egyebet, mint hogy az őrsön az összes legénységet hozzá ültettem a körözvényeknek és egyéb parancsoknak több évre visszamenő átvizsgálásához, de sehogy sem bírtunk adatot találni arra, hogy körözve volnának. Végre is a bizalmas parancsok átvizsgálásához fogtam s az egyikben nem kis meglepetésmre Halas József, mint párisban agitátoriskolát végzett kommunista volt körözve azzal, hogy feltalálása esetén azonnal el kell fogni.

A többi már ment a maga rendes útján. Kiderült, hogy mióta a határt átlépték, Moson és Sopron vármegye területén jártak-keltek. Több olyan helyen, ahol munkástömegek voltak (pld. az egyik nagyobb gyárban, Magyaróváron is) megkísérelték a bejutást, nyilván agitálás céljából. Ez idő alatt, előadásuk szerint, kb. 30 csendőrzárőrrel találkoztak, de ebből csak 6—7 zárőr igazoltatta őket. Azok is rendben levőknek találták irataikat.

A szükséges és az előjáró szárnyparancsnokom által még elrendelt nyomozást 7 nap alatt lefolytattam, majd a végén a budapesti államrendőrség főkapitányságához kísértem be és adtam át őket, mert Halas körözését onnan rendelték el.

Árkosi Gyula th. (Budapest).

1912. évi november hó folyamán mint 3-ik évetem szolgáló fiatal csendőr az alsódomborui őrsön teljesítettem szolgálatot.

Egy napon mint napos, őrsparancsnoktól azt a parancsot kaptam, hogy menjek a postára és adjam fel a hivatalos leveleket. Amikor ezzel végeztem, a postáról elindulva, mintegy 30 lépés távolságra egy feltűnően erős testalkatú és ruházatban is, az ottani lakosok ruházatától teljesen elütő egyént pillantottam meg, de ugyanebben az időben, ő is észrevett engem és egy hirtelen irányváltatással egy másik utcába fordult be. Miután láttam, hogy menekülni szándékozik előlem, gyorsan utána mentem és igazolásra szólítottam fel. Valami régi keletű igazolványt vett elő. Erre előveztem az őrsre. Az őrsre érkezéskor Orbán András őrmester őrsparancsnokkal az iratait még tüzetesebben átvizsgáltuk és kétséget kizárólag megállapítottuk, hogy nevezett Koricsánecz András, aki a községben való megjelenését nem tudta elfogadhatóan igazolni. Ez alapon őrsparancsnokom akként döntött, hogy másnap mint csavargót, elő fogjuk vezetni az illetékes szolgabírói hivatalhoz. Megparancsolta, hogy vigyem a község házára, éjjelre adjam a községi rendőrök őrizetére és zárjam le. Ezután kezdődött tulajdonképpen az én felelősségem, odaérkezésemkor tehát első dolgom volt alaposan átvizsgálni nevezett ruházatát. Ezt egy községi rendőr jelenlétében végeztem és legnagyobb meglepetésemre a nagykabátja alatt egy ruhába takart reszelőt, egy kisebb feszítővasat és egy vésőt találtam, majd pedig szintén a nagykabátja alatt egy szép, új, sötétkék kiskabátot és nadrágot vettem rajta észre. Amint a ruhát alaposabban megvizsgáltam, láttam, hogy a kabát és a nadrág gombjaiban ugyanaz a cégjelzés van, mint az őrsön nyilvántartott — a Leicht Konrád kárára elkövetett — ruhanemű lopásnál tárgyalt gomboknál feltüntetve van. Ennek holszerzésére azonnal meg is kérdeztem, ki azt mondotta, hogy a ruhát Nagykanizsán egy piaci árustól vette, a nála talált szerszámokkal pedig favágásnál használt fűrészét és fejszjét szokja élesíteni. Ezután ismét az őrsre kísértem és a közbiztonsági zavaroknál őrsparancsnokommal megállapítottuk, hogy az említett ruha és annak gombjai a Leicht Konrád kárára elkövetett ruhalopásánál felvett jelzésekkel teljesen megegyeznek. A nyomozás során hat betöréses lopás derült ki rá.

Szilágyi József g. th. (Székesfehérvár).

*

1932 március 5-én én, mint járőrvezető Orosz István őrmesterrel rendes szolgálat alkalmával, a szolnoki határ, Kisgyeptelep tereptárgyat portyáztuk. Az országút mentén, mikor a cigányházak közelébe értünk, egy magas, nyurga cigány alázatos sunyisággal kezit csókolomot köszönve elsomfordált mellettünk. A cigány sunyisága mindkettőnknek feltűnt és összenézésünk elég volt, hogy a cigányt megállítsuk és alapos igazolás alá vegyük.

A cigány 1932 február 12-én Kecskeméten kelt és kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal, ugyanott, 1929. évben kiállított házassági levéllel és munkakönyvvel, valamint a szolnoki rendőrkapitányság által elfogadott lakásbejelentő szelvénnel igazolta magát.

Igazolását, mivel személyazonosságát négy hiteles és szabályszerű okmánnal igazolta, elfogadtuk s a cigányt útjára engedték. Nagyot néztünk, mikor egy másik járőrünk a mi cigányunkkal megbilincselve állított be a legénységi szobába és közölte velünk, hogy a cigányt a kecskeméti kir. törvényszék egyévi börtönbüntetésének kitöltése végett körözi s hogy a nyomozókulcs alapján fog-

A japán—kínai háború megszűnt, de mint a japánok „pihenője” mutatja, a leszámolás még nem végleges.

ták el. Ezt mi is megtehettük volna, ha el nem mulasztjuk megnézni a nyomozókulcsot.

A cigány igazoltatásáról őrsparancsnokunknak csak ekkor tettünk jelentést. Megkaptuk tőle, amit megérdemeltünk.

Nemes Bálint őrmester (Szolnok).

*

1922-ben a kiskúndorozsmai őrsön teljesítettem szolgálatot. Ugyanez év január havában rendes szolgálatom közben, egy hétfői napon 9 óra tájban a Maróti-féle útszéli csárdában, egy mellékhelyiségben fűvószene mellett vendégek mulattak. A csárdába benéztem. Érdeklődésemre a tulajdonos elmondotta, hogy egy kiskúndorozsmai vendége mulat 5 liter forralt bor mellett.

A vendéget Maróttal a koresmaszobába kihivattam és igazoltattam. Nevezett Dobos Jánosnak mondotta magát, de igazolvánnyal nem rendelkezett. Előadta, hogy kb. 3 héttel azelőtt tették át a szerbek Szabadkáról a szüleivel együtt és jelenleg Kiskúndorozsmán, Apponyi-utca 17. szám alatt laknak. Egy pálospusztai ismerős leánytól jön, akit feleségül akar elvenni. Megkérdeztem, hogy ismeri-e azt a családot? Nevezett nyomban ráfelelte, hogy tudja, hogy a család nem jó hírnévnek örvend, a leány azonban igen jónak látszik.

Dacára, hogy Dobos nem tudta magát semmiféle igazolvánnyal igazolni, az éppen odaérkező őrsparancsnokom parancsára nevezettet szabadon bocsátottam s nem vezettem elő Kiskúndorozsmára,

Kiskúndorozsmán, az Apponyi-utca 17. szám alatt bevonulóban a Dobos szüleit kerestem, de nem találtam fel, s róluk a 18. szám alatt lakó községi kézbesítő sem tudott felvilágosítást adni.

Őrsparancsnokom intézkedésére bevonultam azzal, hogy Dobos személyazonosságának megállapítása ügyében át fogunk írni a kiskúnmajjai őrsnek.

Az eset után egy-két hét múlva a Szegedi Friss Újságból olvastam, hogy „Elfogták a tanyák fosztogatóját”.

Az újságcikk megjelenése utáni napokban Kiskúndorozsmára érkezett a pusztamérgesi őrsnek egy nyomozó járőre. A járőr két elfogott egyént kísért be az őrsre, kiknek egyikében Dobost ismertem fel. Kérdésemre elmondotta, hogy azt hitte a multkori igazoltatása alkalmával, hogy elfogjuk kísérni. De nem is maradt távozásunk után a koresmában, hanem az 5 liter forralt bort visszahagyva, ő is eltávozott, de más irányba.

A pusztamérgesi őrs járőrétől megtudtam, hogy Dobos nem Dobosnak, hanem Dani Jánosnak hívják és hogy azóta, amióta igazoltattam és szabadon bocsátottam, a szintén fogva levő társával együtt, öt betöréses lopást követett el, azelőtt pedig pár hét leforgása alatt nyolc-rendbeli, vagyis összesen tizenhárom rendbeli lopást követett el a szegedi és a pusztamérgesi határban.

Pénzes István tiszthelyettes (Szeged).

*

1931. évi január 2-án a máriakémeti őrsön őrsparancsnokom, Máté Török János tiszthelyettes úr engem

és Papp György őrmestert rendes szolgálatba vezényelt. Január 3-án a szolgálatból bevonulóban egy férfit és egy nőt vettünk észre, akik bennünket megpillantva, hirtelen az útszélen levő Wiedinger-csárdába tértek be. Mivel nem ismertük őket, bementünk a csárdába és megkérdeztem az idegen férfit, hogy mi a neve, hová való és ki az a nő, aki a társaságában van. Az idegen előadta, hogy Gollmann Rezsőnek hívják, a nő pedig felesége, kit Gettler Ellának hívnak, mindketten budapesti lakosok és ott saját lakásuk van, melynek igazolására munkakönyvét felmutatta.

A munkakönyv átvizsgálása alkalmával járőrtársamnak intettem, hogy nézze meg a nyomozókulcsot, én pedig a munkakönyvet vizsgáltam át. Eközben Gollman azon kijelentést tette, hogy a nevét hiába keressük, mert az ő neve nem Goldmann, amint az a nyomozókulcsban van, hanem Gollmann, tehát ő a nyomozókulcsban szereplő egyénnel nem azonos. Megkérdeztem Gollmant, honnan tudja, hogy az ő nevét keressük? Azt felelte, hogy már sokszor igazoltatták a csendőrök és onnan tudja, hogy azok találtak egy Goldmann nevet a könyvecskében, de az nem ő volt.

Semmi olyan gyanus körülmény nem merült fel, ami arra engedett volna következtetni, hogy az illetőt büncselekmény terheli. Azért járőrtársammal mégis úgy határoztunk, hogy az illetőket az őrsre bekísérjük és közveszélyes munkakerülés miatt a szolgabírói hivatalnak átadjuk. Az őrsparancsnokomnak jelentést tettem, aki az illetők szabadon bocsátását rendelte el, mert bár mindent átnéztünk, semmi adatot nem találtunk róluk.

Őrsparancsnokom távozása után járőrtársammal az illetőt mégegyszer megmotoztuk s ekkor egy 1—6-ig számított jegyzetet találtunk nála, amelyen minden szám után lepedő, ágyterítő, vánkoshéj stb. volt feljegyezve. Gollman azt adta elő, hogy azok azt jelentik, hogy hány ruhadarabot adtak át megőrzésre a lakásukról történt távozásuk alkalmával szomszédjuknak.

További részletes kikérdezése során azonban beismerete, hogy 1930 április havában a pincehelyi őrskörletben feleségével együtt egy amerikás ember lakásába betört és a jegyzeten levő feljegyzések azokat a ruhadarabokat tartalmazták, amiket onnan elloptak.

Igy az alapos igazoltatás során a pincehelyi őrskörletben elkövetett betörés tettese megkerült, kit a pincehelyi őrs járőrének a bűnjelekkel együtt átadtunk.

Orosz József törzsőrmester (Szalánta).

*

1924. évben a toronyi őrsön egy vasárnap reggel azzal jött be az őrsre egy felsőcsatári lakos panaszos, hogy előző nap, míg ők a templomban voltak, ismeretlen tettes, a lakószobájuk ablakának kitörése után a szobába bement és onnan a szekrény felfeszítése után abból hárommillió koronáját (240 P) ellopta.

Még aznap két járőr indult a betörési ügyben nyomozni és pedig Markó János és Bíró Károly, Odor Kálmán és Kovács József csendőrök. Az eredmény azonban még a következő napon is ismeretlen volt.

A nyomozás megkezdése napján vonultam be szolgálatból Söptei József csendőrrel (ma törzsőrmester).

Délután a községbe nyertem kimenőt és mivel jó

A Paleologue-akta világosan kimutatta, hogy a háborus veszély az egyetlen ok, amellyel a békeszerződések revíziója szóba jöhet.

száraz téli idő volt, egy kis sétát is tettem a község végétől Szombathely felé vezető úton. Az út mellett áll az úgynevezett „Pölöskei csárda”, ahová betértem azért, mert ott az úton haladó sok utas közül legtöbbször szoktak időzni. A csárdában csak két egyént találtam, egy őrmestert (csapatbeli) és egy ismeretlen polgári egyént. Az őrmester rövid ott tartózkodás után eltávozott és csak a másik ismeretlen maradt ott. Mivel az ismeretlen egyén nekem gyanusnak tűnt fel, igazolásra szólítottam. A zsebeiben iratok után kutatott, de nem vett ki semmit, bár a zsebeiben jól hallható volt a papír zörgése. Megúnva a várakozást, egy hirtelen mozdulattal mellette teremtem és a zsebébe nyultam. Meglepetésemre tele lett a kezem különböző bankjegyekkel. A korcsmáros meglepetve nézte, hogy mi történik; jelenlétében a pénzt megszámláltam: kétféle millió korona (160 P) volt.

Az őrsre való kísérés közben tudtam meg tőle, hogy a betörést, melyben a mi járőreink is már napok óta nyomoznak, ő követte el. Ekkor határozottan emlékeztem a nevére is, hogy az aznap érkezett Bűnügyi Körözések Lapjában is előfordul. Utána néztem, tényleg ő volt az, akit köröztek.

Orbán József I. törzsőrmester (Ostffyasszonyfa).

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Kémfogás az orosz arcvonal mögött.

írta: FEHÉR ny. altábornagy.

1915 januárjában orosz kémek a Zaklycin melletti állásainkban mérget kevertek az ivóvizembe s akkor hosszabb ideig nyomtam a kórházi ágyat. Közben az események forgataga dandáromat a Pflanzler-Baltin hadsereg kötelékébe sodorta, amely a Dnyeszter partmenti dombokon feküdt, szemben a másik parton az oroszok.

Az említett év március 22-én jelentkeztem szolgálattételre Kolomeában a hadseregpáncsnokságnál. Pflanzler-Baltin hadseregpáncsnok felindultan fogadott. Tombolva kiabálta: „Idehoznak nekem nagy garral egy porosz gárda lovasdandárt, a hadsereg közepén a legkellemesebb, legkényelmesebb szakaszt nekik adom, de alig, hogy ott-honosan berendezkednek a poroszok, egy éjszaka magukra engedik az oroszot s a dandár megsemmisül. Gyalázat! Össze kellett kapkodnom minden fegyverfogható embereimet, hogy az oroszokat visszavetve, a rést kitöltsem. Valóságos csoda, hogy ez sikerült, annyira számbeli fölényben voltak az oroszok s voltaképpen mindent az alsóbb páncsnokoknak és a legénységnek köszönhetek, mert azok nagyszerűen végezték a dolgukat!”

Elhallgatott Pflanzler-Baltin s vállamra tette a kezét: „Ez a vonalszakasz azonban most is gyengén van meg-

szállva, szemben az oroszok viszont erősek és jó vezeték alatt állanak. Vedd át azonnal a parancsnokságot s legyen rá gondod, hogy baj ne legyen megint, mert az már beláthatatlan következményekkel járó szerencsétlenség volna."

Azonnal nyeregbe ültem s bizony a vaksötét éjszakában, ismeretlen terepen, gyötrelmes volt a lovaglás. Az úttaian, havas-vizes, porosz hullákkal, fegyverekkel és felszerelési cikkekkkel teleszórt terepen remegve, ágaskodva, bukdácsolva haladtak a lovak.

Kimerülten, nyakig sárosan érkeztem másnap reggel a dandárparancsnoksághoz, Folwark-Derenek-be. Az állásokat nyomban meg kellett tekintennem, bármennyire ki voltam merülve, mert a poroszokat ért rajtaütés nagy óvatosságra ösztökölt. Elejét kellett vennem, hogy a hiba megismétlődhessék. Kicsit körülnézve, nyomban az lett a meggyőződésem, hogy a rajtaütést az oroszok csak a tereppel ismerős kém irányítása alatt hajthatták végre. Tűzelt a bosszúvágy, hogy szövetségeseinknek elégtételt szerezzenek s a kém megkapja a büntetését.

A lakosság egybehangzó vallomásaiból és a rajtaütés körülményeiből az első napokban megállapítottam, hogy a Dnyeszter másik partján levő falu — Luka — egyik lakosát orosz tisztek társaságában látták. Azt is megtudtam, hogy a kém a poroszoktól zsákmányolt pezsgővel mulató orosz tisztek multságában résztvett s az eszméletlenségig leitta magát.

Luka község szemben feküdt velünk s a mi magasabban fekvő állásainkból az emberek meg tudták mutatni a kém házat is. Most már csak az hiányzott, hogy a kémlet kiemeljük a házból s áthozzuk erre a partra. Ez azonban nem mutatkozott valami egyszerű feladatnak, mert Luka a Dnyeszter menti állások szárnya — és sarkpontja volt s így az oroszok erős megszállás alatt tartották. Hogyan lehetne hát ebben a hidegben a folyón átúszni, az ellenség arcvonala mögé eső faluba belopózni, a kém házába bejutni, ott éppen őt elkapni s nemcsak mindezeket, hanem az ellenkezőjét: az utat vissza a kémlet észrevétel nélkül megtenni? Aki erre vállalkozni mer s aki ezt végrehajtja, azt vagy az Isten különös kegyelme kíséri, vagy pedig az ördög tartja barátságában...

Nagyszerű katonáim azonban nem ismertek lehetetlenséget. Önként jelentkeztek a különös feladatra. És elindultak.

A világos éjszaka derekán, éjfél tájban, kisebb-nagyobb távolságra egymásután, bokrok, deszkák, bútordarabok, szekrények úsztak csendben a Dnyeszter hullámain. Az orosz őrszemek bizonyosan arra gondoltak, hogy a folyó felső folyásánál kilépett a medrélből s az árvíz sodorja magával ezeket a holmikot. Mi természetesen tudtuk, hogy ez csak félrevezetés, „takarás” annak a hat emberemnek a számára, akik orosz muzsikoknak öltözve elindultak a Dnyeszteren át kémlet fogni. A 65. gyalogezredből valók voltak. Feszülten figyeltük az éjszaka hangjait. A folyó csobogásán és az eső unalmas, egyhangú csorgásán kívül csak egy-egy távoli lövés hallatszott. Ilyen pillanatokban befúrja magát a tekintet a sötétbe, a fül a csendbe...

Két óra telt el így, szorongással. Már szemrehányásokat tettem magamnak. Nem lett volna szabad erre az útra elengednem azt a hat derék katonámat, hősiességük csak meddő önfeláldozás lesz.

Hirtelen éles ösztűz hasított bele a csendbe. Odaát felnyitotta a szemét egy orosz fényszóró, íveltek felfelé a világító rakéták és ropogtak az orosz puskák. Néhány óráknak feltűnő perc múltán megszólalt a telefonom: „A járőr az élve áthozott kémlet együtt a kettes számú tá-

bori őrsön át bevonult. Két ember könnyen sebesült.” Hála a jóságos Istennek, sóhajtottam, amikor a jelentést megkaptam.

Hamarosan ott állott előttem a járőr. Újra egyenruhában és láthatóan megteáztatva, felmelegítve útközben, az örvendező bajtársak között. A kém émült tekintettel őt állott közöttük.

A járőrvezető altiszt a következőképpen jelentette a vállalkozás lefolyását: „Öten a megjelölt helyen átúsztuk a másik partra. Hatodik bajtársunknak tovább kellett úsznia, mert éppen ott, ahol partra akart lépni, orosz őrszem állott, aki azonban nem vette őt észre. Mi, öten, az előre megbeszélt gyülekezőhelyen találkoztunk — egy rommalőtt házban. — Elsősorban kitornáztuk magunkból a hideget, azután egyenkint osontunk végig az orosz tartalékokkal zsúfolásig megrakott falu utcáin, a kém házáig. A magunkkal vitt hajlított szeggel kinyitottuk csendesen az ajtót s beosontunk a házba. Pillanatra felvillant a zseblámpám fénye s három alvó embert láttunk a szobában. Kettő orosz katoná, a harmadik orosz muzsik. Mielőtt felébredhettek s magukhoz térhettek volna, a rongygombóc már a szájukban volt s gyorsan megkötöttük őket. Azután arra is volt még időnk, hogy a házat nyugodtan átkutassuk. Fegyvereken kívül fontosnak látszó iratokat is találtunk, amelyek ugyan átáztak visszafelé jövet, de mégis használható állapotban átadtuk már őket a hírszerző tiszti úrnak. Találtunk továbbá három evezőt. Kellő fenyegetések után a kém elvezetett bennünket oda, ahol a csónakját rejtegette. A kémlet krumplis zsákokba „csomagoltuk”, betettük a csónakba, beszállottunk mi is és ellöktük a csónakot a parttól. Ebben a pillanatban egy orosz őrszem ránk kiáltott, de megnyugodott, amikor azt feleltem neki: „Niesevo!” Csak akkor kezdtek bennünket fényszóróval és rakétákkal keresni, amikor már az innenső part felé jártunk. Akkor ránk is lövöldöztek, szerencsére azonban a partalakulat védelme alatt szárazra jutottunk és az élő zsákokat magunk előtt hengergetve, a kettes számú tábori őrsön át bejutottunk az állásunkba.”

A kémlet nyomban kihallgattam. Beismerte, hogy orosz kémlet szolgálatban állott, a német dandár váratlan megtámadását állítózatba bújó orosz tisztekkel végzett, ismételt terepszemlékkel készítették elő s közvetlenül a rajtaütés előtt a magasabb orosz parancsnokságoknál is teljesített vezetői szolgálatokat. A hadbíróság a tényállást a járőr által áthozott iratok és a tanukkal való szembesítések útján pontosan megállapította s a kémlet agyonlőtték. A járőr tagjai arany és ezüst vitézségi érdemeket kaptak.

Mindezek után az illetékes német parancsnokságnak bejelentettem, hogy a két német ezred pusztulásáért elégtételt szereztek. Az egyik ezred tulajdonosa különben maga Ferenc József volt. A német parancsnokság igen röviden válaszolt: „Az értesítést tudomásul vettük.” Egyebet semmit. Ilyen esetekben mi valahogy nem tudunk szolgálatai lenni s azért is írtam meg ezt az esetet, hogy feledésbe ne menjen derék katonáink szövetséges-hűsége, akik ennek jegyében önként vetették bele magukat a Dnyeszter jeges vízébe s vállalkoztak erre a hallatlan életveszéllyel járó feladatra is.

Gyengék vagyunk. Ezt a két szót nem szabad kiejténie magyar embernek, mert ez a legnagyobb defetizmus, és a mai idők legnagyobb nemzeti ideáljának halotti beszéde. Készületlenül lehetünk, de gyengék soha. Olyan ez, mint amikor valaki állást, munkakört kér magának, de előre kijelenti, hogy önmaga ezt nem érheti el, mert gyengének érzi magát erre.

Fénykép-pályázat.

Pályázatot hirdetünk szép csendőrségi fényképfelvételekre. Feltételeink a következők:

1. Csak olyan fényképfelvétellel lehet pályázni, amely tárgyát a csendőrelétekből meríti. A csendőrörsök, iskolák, nyomozó alosztályok stb. mindennapi élete, munkája, szolgálata, kiképzése, a csendőr egyéni szolgálati- és magánélete, egyszóval a csendőreléte minden mozzanata a felszereléstől a leszerelésig mind sok hálás témát ad a jószemű csendőr és fényképész számára. A pályázat lényege éppen abban áll: ki tudja a csendőrség életéből a legszebb, legeredetibb, legjellemzőbb pillanatokat kikapni és megörökíteni. A fénykép kidolgozását is figyelembe vesszük ugyan, de a főszempont mégis az, hogy kinek a fényképe lesz csendőrségi szempontból a legsikerültebb.

2. A felvételek egyik legfontosabb feltétele a természetesség. A képen szereplőknek úgy kell viselkedniök, mintha a fényképezésről nem is lenne tudomásuk. Erőltetett pózok és helyzetek, beállított csoportképek, amelyek mindenki szemben állani és teljes egészében látszani akar, vagy amelyek mindenki a fényképezőgép lenséjébe néz, értéktelenek.

3. Legalább 9×12 cm. nagyságú felvételt kell beküldeni. A felvétel lemezét meg kell őrizni.

4. A pályázaton nemcsak a csendőrség tagjai (tisztek, altisztek) vehetnek részt, hanem a csendőrségen kívül is akárki. A felvételt nem kell okvetlenül csendőrnek készítenie, elkészíttetheti mással is. Aki a fénykép tárgyához a gondolatot adta, vagy aki a fényképet mással, pl. fényképpésszel saját költségén elkészíttette, azzal a saját neve alatt pályázhatik.

5. Beküldési határidő: június 15. A legjobban sikerült felvételeket, a szokásos tiszteletdíj ellenében, a Csendőrségi Lapokban és esetleg kiadásra kerülő albumunkban közölni fogjuk. A legjobb fényképet szép ezüst cigarettatárcával jutalmazzuk.

E pályázatunk eredményét a július 15-iki számunkban fogjuk közölni.

A lovak emésztési bántalmai.

Írta: dr. HALASI KÁROLY törzsállatorvos.

A lovak emésztési megbetegedéseit általában kólikának szokták nevezni. Ide tartoznak az emésztési szervek (gyomor, belek) rendszerint hirtelen fellépő, és a legtöbb esetben nagy fájdalommal megnyilvánuló megbetegedései, amelyek rendellenes takarmányozásra, ritkábban meghűlésre és egyéb okokra vezethetők vissza. Ilyen takarmányozási hibák lehetnek, ha a takarmány mennyiségileg vagy minőségileg nem felel meg a követelményeknek. Mennyiségileg akkor kifogásolható a takarmány, ha a megszokott mennyiséget jelentékenyen túllépjük, bár a takarmány minősége kifogástalan is. Ha huzamosabb időn át meghatározott mennyiségű takarmányt etetünk a lóval, annak emésztőszervei, elsősorban a gyomra ennek megfelelően rendezkednek be; ha ezt a megszokott mennyiséget egyszerre és minden átmenet nélkül jelentékenyen túllépjük, annak feldolgozása, megemésztése szokatlan teljesítményt követel az emésztési szervektől, elsősorban a gyomortól, ami kólikás tüneteket vált ki. A szokatlan mennyiségű, bár minőségileg kifogástalan takar-

mány egyrészt kitágítja a gyomor falait, ami már magában is okoz fájdalmat, másrészt a megemésztése és a gyomorból való továbbítása a szokottnál lassabban megy végbe; a gyomorban rekedt takarmány pedig rendszerint rendellenes erjedésnek indul, s az eközben fejlődött gázok a belek felé nem tudván eltávolodni, gyomorfelfúvódást okoznak, ami súlyos kólikás tünetekben nyilvánul és nem ritkán gyomorrepedésre és természetesen elhullásra vezet.

Kólikát okozhat a takarmány, ha bár a szokott mennyiséget etetjük, de minőségileg nem üti meg a mértéket. Ilyen a penészes, dohos szálastakarmány, a poros, szalmazsákból kiürített, vagy a kazal aljából való rothadt almorszalma, a penészes, dohos zab stb. A romlott szálastakarmányok a belekben rendellenes erjedésnek indulnak és az ebből hirtelen fejlődő gázok súlyos bélfelfúvódást, nem ritkán bélrepedést okozhatnak. Nagyon veszélyes a friss szalmával való almozás is; azért van elrendelve, hogy ilyen szalmával csak két-három hónappal a cséplés után szabad almozni. A frissen aratott gabona szalmájában ugyanis igen nagymennyiségű gáz van felhalmozódva, amely tárolás, illetve a kazalban való erjedése alatt csak hónapok múlva távozik el. Ha ezt az erjedési folyamatot nem várjuk be, akkor a bennrekedt gázok a belekben szabadulnak fel és súlyos bélfelfúvódást okoznak, annál is inkább, mivel az ilyen friss és ízletes szalmából a lovak a szokottnál többet fogyasztanak.

A minőségileg kifogástalan és kellő mennyiségben etetett takarmányok is okozhatnak kólikát, hogyha azokat a ló nem szokta meg és emésztőszervei ilyen takarmányok feldolgozására és megemésztésére nincsenek berendezve. Idetartoznak a nehezebben emészthető szemes-takarmányok, elsősorban a tengeri, nemkülönben a tengeridara, a rozs, továbbá a burgonya és a tök, főképpen, ha utóbbit belestől etetjük. A darafélék azért okozhatnak kólikát, mert az emésztés alatt a gyomorba jutott nagymennyiségű nyáltól, vagy az ivóvíztől is, erősen megduzzadnak és nehezen továbbítható péppé alakulnak át, mely megfekszi a gyomrot és rendellenes erjedést és ezzel kapcsolatban gyomorfelfúvódást okozhat. Nem kevésbé veszélyes az átmenet nélkül etetett zöldtakarmány is (here, lucerna, zöldjében kaszált rozs, zabosbükköny stb.), különösen ha fülledt és erjedésnek indult. Általában a szálastakarmányok etetésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy azok mindig bizonyosfokú erjedésnek indulnak a szervezetben, sőt a kisebb tápértékű szálastakarmányok (kukoricaszár, szalma, répalevél stb.) éppen a belekben végbemenő erjedési folyamat alatt használnának ki tökéletesebben, — elsősorban a kérődző állatokban; de utóbbiak emésztőszervei erre a célra egyenesen be vannak rendezkedve; szemben a lóval, amelynek aránylag korlátolt terjedelmű tápcsatornájában az ilyen nagyobb fokú erjedő takarmányok mindig emésztési zavarokat okoznak.

Kólikát okozhat továbbá a romlott, vagy túlhideg ivóvíz is; az utóbbi ugyanis hirtelen lehűti a tápcsatornát és — főképpen a belekben — erős, görcsszerű összehúzó-dást okoz, ami heves fájdalommal jár s egyben súlyos kólikaszerű tüneteket is kivált.

Az emésztési bántalmak gyakori alakja a gyomorhurut, amely rendszerint bélhuruttal együtt szokott előfordulni. Gyomorbélhurutot okozhat a romlott, nehezen emészthető, erjedő, pépes és ezért nehezen továbbítható szemes- és szálastakarmány, nevezetesen a dohos szemes- és szálastakarmányok, fagyott répa, burgonya, szemes-tengeri és rozs, a minden átmenet nélkül és tisztán ete-

tett zöldségtakarmányok, nemkülönben a pépes (dara) takarmányok, valamint a túlhideg vagy romlott ivóvíz is. A gyomor-bélhurut étvágytalanságban, bágyadságban, hasmenésben, majd azt követőleg bélsárpangásban nyilvánul; ha az előidéző okok huzamosabb ideig is fennállanak, krónikussá, idültté is válhat. Ez utóbbi bántalom kifejlődése alkalmával a ló szőre fénytelen, borzas, bőre rugalmatlan, hasa felhúzódot, étvágya csökkent, gyakran annyira szeszélyes, hogy a ló a kifogástalan minőségű takarmányt otthagya és helyette a trágyájával és vizeletével szennyezett takarmányt eszi. A tartós étvágytalanság következtében a ló csakhamar leromlik és elerőtlenedik, vértelenné válik és súlyos beteg benyomását kelti.

Nem ritka oka az idült gyomor-bélhurut kifejlődésének a zápfogak rendellenes kopása is, főképen idősebb lovaknál. A zápfogak ugyanis rágás közben őrlő mozgásokat végeznek és az egymáshoz való dörzsölésből kifolyólag állandóan kopnak; ha ez az őrlőmozgás nem tökéletes, akkor a zápfogak kopása sem egyenletes, s ennek következtében a fogak egyes részei kevésbé kopnak, úgy, hogy rendszerint a szélükön, és pedig a felső zápfogak a külső, az alsók pedig a belső szélükön túlnőnek s ezeken a helyeken hegyes csücskök, vagy éles szélek képződnek, melyek rágás közben a nyelvet és a pofák belső felületét állandóan felsebzik, úgy, hogy az említett helyeken nehezen gyógyuló sebek (fekélyek) támadnak, amelyek főképen rágás közben heves fájdalmat okoznak. Ezek miatt a ló szinte fél az evéstől s a takarmányt csak tökéletlenül rágja meg, a szálak takarmányt gombóccá formálva, órákon át is a szájában tartja, mielőtt lenyeli („bagózás”). A szájban veszteglő takarmány csakhamar erjedésnek indul, azért is a rendellenes fogkopású ló szájából savanyú, erjedt szag árad. A tökéletlenül megrágott, vagy egészében lenyelt szemestakarmányt a gyomor nem képes megemészteni, s így az emésztetlenül, vagyis kihasználatlanul távozik el a szervezetből, ami a ló leromlását okozza, azonkívül a gyomrot is megfekszi, ami a hurut kifejlődését elősegíti. Amint láthatjuk, nem elég a lónak a takarmányt a jászlába vagy az etetőkaagylába beönteni és azzal többet nem törődni, hanem meg kell figyelni azt is, hogyan eszik a ló. Ha a szokottnál lassabban eszi meg az adagját, vagy ha rágás közben szüneteket is tart, akkor szinte bizonyosra vehető, hogy a zápfogak rendellenes kopása okoz fájdalmat evés közben s azért hagyja abba itt-ott a rágást. Ha a rendesenél gyorsabban fogyasztja el a takarmányt, az sem előnyös az emésztésre, mert csak hiányosan rágja meg, s így sok egész szem kerül a gyomorba, amelyek emésztetlenül távoznak a szervezetből és hasonló emésztési zavart okoznak, mint a rendellenes fogkopás.

Kólika esetén a kezelés elsősorban arra irányuljon, hogy a belekben felhalmozódott gázokat és a megrekedt bélsárt eltávolítsuk. Ezt a hasfalak dörzsölésével, illetve csutakolásával segíthetjük elő, úgyszintén a ló megjárásával is. Nagyon helytelen a kólikás lóval vágatni, mert ezzel egyrészt fokozzuk a ló fájdalmát, másrészt könnyen kitehetjük a lovat a bélsavarodás veszélyének is. A csutakolást szalmacsutakkal végezzük, olyképen, hogy ketten a ló két oldalára állva, egyik kezükkel a ló hasát a horpasztól előre és lefelé, a másik kézzel pedig alulról hátra és lefelé alaposan — körülbelül 10—15 percig végig dörzsölik.

A csutakolás után a lovat megjárattatjuk — körülbelül 15—20 percig —, majd bevezetve az istállóba, megfigyeljük, hogy nyugtalansága csökkent-e? Ha továbbra is

nyugtalankodik, újból meg kell csutakolni és jártatni, s ha ezek után sem áll be a kívánt javulás, állatorvosi segítséghez kell folyamodni. Mindenesetre arra is kell vigyázni, hogy a ló nyugtalankodása közben le ne feküdjék, vagy hempergjen, mert könnyen bélsavarodás támadhat, ami rendszerint elhullást von maga után.

Kólikás tünetekben nyilvánulhat a bélférgesség is, nevezetesen akkor, hogyha az élősködők a belekben nagyon elszaporodnak és a vékony beleket eltorlaszolják. Lovakban rendszerint az orsóférgesek szoktak néha igen nagy számban élősködni és a vékonybelek eldugításán kívül elvonják a felszívódásra már előkészített táplálékot is, ami a ló lesoványodását és elerőtlenedését vonja maga után. Ha egy ló jó étvágy és normális emésztés mellett fokozatosan fogy és gyengül és kimutatható egyéb szervi bántalomban nem szenved, akkor rendszerint a bélférgesség oka a lesoványodásnak. Ha az ilyen ló trágyáját megvizsgáljuk, gyakran találhatunk egy-egy élettelen, vagy még mozgó szürkés-fehér színű, néha 25—30 cm hosszú orsóférgest. A bélférgesség féreghajtó szerek belső adagolásával, főképen, ha a giliszták még nem szaporodtak el túlságosan, könnyen gyógyítható, de ez már az állatorvos ténykedéséhez tartozik.

Végül kólikát idézhet elő még a oélfodri verőerek élősködők által történt eldugulása is. Vannak ugyanis egyes féregalcák, amelyek a takarmánnyal vagy az ivóvízzel a ló tápcsatornájába kerülnek, s onnan belevándorolnak a beleket tápláló verőerekbe s azok belső falába fura kodva, az ércsatornát szűkítik, sőt néha egészen el is dugaszolják. Megtelepedési helyükön azonkívül véralvadék is lerakódik, amelyet a véráram vékonyabb erekbe sodorhat, úgyhogy utóbbiak teljesen is eldugulnak. Ennek az lesz a következménye, hogy az eldugult vérer által táplált bélrészletben előbb táplálkozási zavar, majd elhalás jelentkezik s utóbbi bántalom általános vérmérgezést és természetesen elhullást okoz. Miután az ilyen férgek főképen altalajvizet területeken tenyésznek és a fertőzést az ilyen helyekről származó szalastakarmány, nemkülönben a mocsarokból való itatás közvetíti, a védekezés módja máris adva van.

Bár a bélfodri verőerek eltömülése, valamint a meghülés s ritkábban a bélférgesség is okozhat súlyos emésztési zavarokat, leggyakrabban mégis a hibás takarmányozás (étrendi hiba) okozta kólikával van dolgunk. Utóbbi okra visszavezethető megbetegedés azonban olyan lovaknál, amelyeket rendszeresen, mindig ugyanazon mennyiségű és kifogástalan minőségű takarmánnyal etetünk, csak akkor fordulhat elő, hogyha a takarmányozás körül hiba történt. Ilyen hiba fordulhat elő szolgálati lovainknál is, elsősorban szolgálat közben, ahol a pihenőhelyeken a rendelkezésre bocsátott takarmány nem felel meg mindig a követelményeknek, vagy ahol a tetsztésszerinti mennyiségű és kifogástalan minőségű takarmány is áll néha rendelkezésre, de ezzel a lovat tületetik. A ló szolgálatképességének megtartása érdekében sohasem szabad eltérni azon elvtől, hogy etetni csak akkor szabad, ha a rendelkezésre álló takarmány minden tekintetben kifogástalan, de abból is csak annyit, amennyit a ló minden emésztési zavar veszélye nélkül meg tud emészteni. Ha a ló által megsokott mennyiséget túllépjük s az nem is okoz súlyosabb lefolyású kólikát, gyomormegterhelést és következményes heveny gyomorhurutot minden esetben fog okozni, — néha olyan enyhe alakban, hogy a lovas észre sem veszi, — azonban ez utóbbi is sokkal nagyobb mértékben befolyásolja a ló erőbeli állapotát, mintha egy etetést észszerűségi okokból elmulasztottunk volna.

LEVÉLSZEKRENY.

A holttest ruházatának átvizsgálása.

A csendőrségi Szolgálati Utasítás 422. és 423. pontjaival kapcsolatban érdemesnek találom az alábbiakat közölni:

Ismeretlen halott boncolása alkalmával ismételtelen felmerült az a kérdés, hogy kinek a hatáskörébe tartozik a ruházatnak a vizsgálata? A rendőrség (csendőrség), az orvos, avagy a bíró végezze azt? Érthető, hogy szennyes, vértől átitatott ruházat vizsgálatát nem szívesen végzi a bíró s mintegy természetesen tartja, hogy a holttest megvizsgálásával egyidőben az orvos azt is elvégzi. Kifejlődhetik ebből az a szokás, hogy minden esetben az orvos csinálja ezt rendszeresen, s hogy a ruházatot az orvos a holttest tartozékának tekintti. S ez nagyon jól van így. Minthogy számos esetben a bíró az orvosra, az orvos a bíróra bízna a ruházat megvizsgálását: úgy ez könnyen el is maradhat. Köztudomású, hogy a ruházatnak a megvizsgálása nemcsak az öngyilkosság okát magyarázhatja meg, hanem előre nem is sejtett adatokat szolgáltathat más irányban is. Éppen azért az az orvos, aki ezzel tisztában van s az igazság kiderítésére törekszik, vállalja azt, még akkor is, ha nincs kötelezve annak az elvégzésére. Hogy nemcsak ismeretlen halott ruházatának a vizsgálata fontos, hanem olyanoké is, akiknek személyazonosságát kétséget kizáró módon meg lehetett állapítani, igazolja az az eset, ami a múlt évben képezte boncolás tárgyát. Természetes, hogy ha a holttestet nem boncolják fel, akkor a ruházat tüzetes átvizsgálása a rendőrségi vagy csendőrségi nyomozóközegek feladata marad.

Az eset maga a következő:

D. F. szabómester reggel feleségét két lövéssel agymlötte. Az asszonyt a halálos lövés az ablakon való kiugrás közben találta s néhány pillanat alatt az udvaron meg is halt. D. visszafeküdt ágyába s ottan ugyanazon fegyverrel halántékon lötte magát. A helyszíni szemle s a bizottság jelentése után a soros rendőrtisztviselő telefonon értesített, hogy az ügyészség a temetési engedélyt 8508/K. Ű. szám alatt kiadta. Sem törvényszéki, sem rendőri boncolást nem rendeltek el. Tancél érdekében mind a két holttestet felboncoltam. A férfin az intézetbe való szállítás alkalmával ing s alsónadrág volt. Az alsónadrág vizsgálatakor a gatyakorehoz varrva, a belső oldalon egy levelet találtam, amelynek mind a négy oldala tele volt írva. A levélben nem öngyilkosságának okát írja le, hanem más természetű ügyeket fed fel.

A nevek s dátumok törlése után a levél szövege a következő: „Tisztelt rendőrség! Egy pár bűnügyet adok önöknek a kezükbe eskü alatt. L. J., a sógornóm fia, aki nekem szerezte ezt a 12 mm-es gyilkos fegyvert 8 pengőért, azt beavatam a dologba és örült neki, hogy a gy....i vagyomból több jut rá, mert kevesebben osztoznak.

De ő neki is van egy 9 mm-es forgópisztolya engedély nélkül. Ez a L. J. a D. R. T.-nál volt négy évig gépmester-tanonc, most is ott (van) mint segéd. Ez idő alatt nagyobb mennyiségű értékes papírokat és ólmot lopott, amit az édesanyja, L. P.-né gy. ...i lakására hordott s ami ott meg is található. Az a lakása most is megvan, de jelenleg P.-ben-utca ...sz. alatt lakik az anyjával. Továbbá, ez év elején, amikor felszabadult, hozzám is hozott nagyobb mennyiségű értékes szekrényben, rózsaszín papírba csomagolva. Ezt a feljelentést azért teszem, mert a vagyonért örül a más halálának.

Továbbá a bátyám, D. L., lakik T.... vagy M...., biztosan nem tudom, 919-ben bérelte P.-n S. F. gy....-utcai telkét.

KI TUDJA?

Hol vannak Nagymagyarország sóbányái? Van-e a csonka országnak sóbányája?

1919 június 7-én késő este, 10–11 óra között ai vonattal. L-en kiszálltam, hogy a bátyámmal alszom, mert én Erzsébeten laktam. A bátyám gunyhója előtt ült. Beszélgetünk. Később félrementem a dologomra. És egy emberi testbe botlottam. Azt mondta, hogy nagyon be volt rúgva és abban halt meg. Mondtam, hogy miért nem jelenti a rendőrségen, azt mondta, hogy fél, hogy ő is bajba jön, majd ő elintézi. En akkor elmentem gyalog haza. Pár nap mulva elmentem és kérdeztem, hogy mi van az emberrel. Azt mondta, hogy rendben van.

De később bizalmas volt és részeg fejjel kibeszélte, hogy az embert ő ütötte agyon, halálos ellensége volt, mert egyszer kivette a szájából a kenyeret. Ő úgy csinált, mintha nem haragudna, csak várt az alkalomra és azt mondotta, hogy elásta a sz....i parkettagyár telkén Gy.-utca sarok. De akkor megfenyegetett: ha aláírom, én is úgy járok.

De úgy láttam, hogy megbánta, hogy elárulta, hogy hova ásta. Egy későbbi látogatásommal azon vettem magam észre, hogy egy fejsze emelkedik felém. Megértettem és egy kézzel levő sodrófával kivédtem, azaz a bátyámat leütöttem. Akkor maga után húzva a fejszét mászott ki a gunyhóból. A verekedés az udvaron folyt, aminek a l....i rendőrség vetett véget. Tehát meg akart ölni engemet is. Ekkor feljelentettem, de nem a gyilkosságért, mert féltem a hallgatásért, hanem gyújtogatásért, amiért a p....i törvényszék 1 évi és hat hónapi fogházra ítélte, amit ki is töltött.

923-ban P....re jött; adta a szepet, hogy nem haragszík és hozzám jött lakni. Akkor én a feleségemmel vadházasságban éltem és a feleségem hozzápártolt.

Ezért azt mondtam neki, hogy feljelentem, erre ő egy nagy vasreszelővel kétszer úgy vágott fejbe, hogy mind a két helyen beszakadt a fejem, amiben a feleségem is segített neki. De nem mertem mégsem feljelenteni, mert féltem, hogy hallgattam. Azt hiszem megérdemlik a sorsukat a bestiák, vagy én is? Most Isten önökkel Uraim még egy pár órát élek egy sorsüldözött. D. F. katonaszabó.”

Minthogy a mellőzés dacára a holttesteket felboncoltuk s így a levelet a férfi alsónadrágjában megtaláltuk: a boncolás mellőzésének telefonon való bementés után két órával a talált levelet a soros rendőrtisztviselőnek átadtuk, annak nem csekély meglepetésére.

Még van egy figyelemreméltó dolog: a szabómester tudta, hogy felboncolják, s így levelének az illetékes kezekbe való kerülését joggal remélte. Azért is rejtette el olyan gondosan, hogy esetleg a házbeliek azt meg ne találják, hanem csak a boncolásnál találják azt meg s juttassák el hivatalos személyekhez.

Hogy aztán a levélben leírt dolgok fedik-e a valóságot: annak az elbírálása nem tartozik a boncoló orvosra.

Beöthy Konrád dr.,
egyetemi tanársegéd.

Nyomozókules.

Hajdu Kálmán tiszthelyettesnek lapunk folyó évi 8. számában megjelent levelével kívánok az alábbiakban foglalkozni:

1. Az elfogott s utána szabadlábba helyezett egyéneket, hogy újabb letartóztatásuk elkerülhető legyen, kétségtelenül jó volna igazolvánnyal ellátni. Külön 3 hónapig érvényes igazolvány rendszeresítése azonban oly nagy munkát és anyagi megterhelést jelentene a letartóztatási intézeteknek, hogy ez nem állna arányban azzal az elvétve előforduló esettel, ami a gyakorlati életben adódhatik. A körözött, illetve elfogott egyének rendszerint nem szabadulnak ki egyhamar s így a csendőrnek csak a legkritikább esetben van alkalma őket másodsor is elfogni. Mire kiszabadul, körözése már vissza van vonva. Megnyugtatószakra a folyó évi április hó 21-én kelt 90. számú Nyomozati Értesítő 30. tételszáma alatt felszólítottam az őrsöket annak bejelentésére, hogy ily eset az 1. számú Nyomozókules megjelenése (1930. április 1.) óta előfordult-e és hány esetben? Eddig még az őrsők mindössze három ilyen adatot sem jelentettek. Az igazolványokat tulajdonosuk nem küldené be a három hó leteltével. Sok visszaélés származna ebből, ha pedig e téren is rendet akarnánk tenni, az igazolványokat állandóan ellenőrizni kellene, s ez ismét az őrsöket terhelné.

A büntetésüket letöltött, félbeszakított, feltételes szabadlábra bocsájtott, vagy más okból szabadlábba helyezett egyének „szabaduló levéllel” lesznek ellátva, mely a személyi adatokon kívül azt is tartalmazza, hogy a büntetés milyen bűncselekményre s milyen számú ügyre vonatkozik. Gyakorlati tapasztalat, hogy az érdekeltek szabaduló leveleiket eldobják vagy megsemmisítik azért, hogy az náluk feltalálható ne

legyen. Ha tehát még vissza nem vont körözés miatt valakit a járőr újból elfog azután, hogy büntetését letöltötte, mert a büntetés letöltését igazolni nem tudja, megérdemli, hogy újból elfogassák. Ha ilyesmi néhányszor megismétlődik, majd nagyobb gondot fordítanak az érdekeltek a szabadulólév megőrzésére.

2. A Bűnügyi Körözések Lapjában és a Nyomozati Értesítőben közzétett visszavonások elsősorban a nyomozó alosztályok bűnügyi nyilvántartását érintik, ott kell a visszavonásokat állandóan átvezetni, hogy a nyilvántartási lapok mindig a valóságnak megfelelő helyzetet mutassák. A Bűnügyi Körözések lapjának az őrsökön való helyesbítése tényleg felesleges. Amíg nem volt nyomozókules, addig csak a megszüntetések keresztülvezetése útján lehetett megállapítani, hogy valakinek a körözése érvényben van-e vagy nincsen, míg ma ugyanezt a nyomozókules (pótlék) a Bkl. helyesbítése nélkül is megmutatja. Aki benne van a kulesban (pótlékban), annak a körözése érvényben van, aki nincs benne, azé nincs érvényben. Különbön a nyomozókulesnak évenként kétszer s pótlékainak négyszer való megjelenése a folyó évben csupán a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel, tehát átmenetileg lett így megállapítva. A gazdasági viszonyok javulásával ismét a multban szokásos, (nyomozókules 4. pótlék 3) megjelenése kilátásba van helyezve.

A Nyomozati Értesítőben a visszavonások azonnali közlésének gyakorlati szüksége van, mert ha a nyomozás során egy elfogadónak bejelentett egyén ártatlansága kiderül, azt azonnal vissza kell vonni. Hajdu tiszthelyettesnek e visszavonások helyesbítésére vonatkozó javaslatával egyetérttek.

3. A Nyomozókules pótlékainak „Visszavonások“-ra vonatkozó javaslata igen helyes, az 1. nyomozó alosztály parancsnokság erre vonatkozó javaslatát illetékes helyre előterjesztette. Reméljük, hogy a 9. számú Nyomozókules pótlékai már ily alakban fognak megjelenni.

4. Kiderítetlen bűncselekményeknek a Nyomozókulesba való felvétele a Nyut.-ban nincs elrendelve. Azoknak országos nyilvántartása felesleges is, minden parancsnokságnak a működési területén előfordult kiderítetlen bűncselekményeket kell nyilvántartania. A Nyomozati Értesítőben való közzététele, mint azt helyesen meg is jegyzi, azért történik, hogy abban az ügyben az ország összes közbiztonsági szervei nyomonhassanak.

5. A körözésekhez személyleírás a Nyomozókulesban adni nem lehet, mert ez annak terjedelmét annyira megnövelné, hogy a járőrtáskába nem férne el. Amint kitűnik az egyes tételekből, minden egyes személyre vonatkozó adat lehetőleg egy sorba lett tömörítve, hogy a Nyomozókules minél kisebb helyet foglaljon el, ezzel szemben minden szükséges adatot tartalmazzon.

Ha az elfogást eszközlő járőrnek a Nyomozókulesban fel nem vett adatokra van szüksége, akkor módjában van az őrsön a Bűnügyi Körözések Lapja vagy Nyomozati Értesítő tételszámát megnézni, esetleg további felvilágosítás beszerzése végett az illetékes nyomozó alosztályhoz fordulni.

Hajdu tiszthelyettesnek a levelében felhozott gondolatait az 1. nyomozó alosztály nevében köszönöm, s ha annak minden pontját nem tettük is magunkévá, sok hasznosítható adatot vettünk belőle, melyeknek a gyakorlati életben való alkalmazására a szükséges lépéseket megtettem. Remélem, hogy ennek előnyeit rövid időn belül valamennyi őrs érezni fogja.

Schiwly Richárd szds.,

a budapesti 1. nyomozó alosztály parancsnoka.

Vigyázzni a besúgókkal!

Még 1931 szeptember 26-án történt, hogy a községtől három kilométerre levő egyik szőlőtelepen egy őzvegy lakásán levő ablakot ismeretlen tettes betörte és onnan ékszert és ruhaneműt lopott. A többnapos nyomozás eredménytelen maradt. Ezt látva, az egyik besúgóm, alkalmat keresett arra, hogy velem az észleleteit közölje. Előadta, hogy a lopás éjjelen a kutyája nagyon ugatott. Ő az udvarra ment, a kutyát elhallgattatta, akkor látta, hogy a kapuja előtt elvezetű úton két legény — névleg megnevezte, hogy kik —, a hátukon valamit visznek. Ő a látotak után egyik fiával lóháton nyomon követte a két legényt, akiket határozottan felismertek, de azok a közeli sűrű akácosban eltűntek, tovább követni nem tudták őket.

A bemondás alapján a két gyanúsítottat kikérdeztük, de eredmény nélkül. Az egyik gyanúsított — valószínűleg féltében — a cselekmény elkövetését beismerte azzal, hogy az ellopott tárgyakat egy budapesti lakos házaló kereskedőnek

adta el, de amikor Budapesten a kereskedő lakásán megjelentünk és őt a gyanúsított legénnyel felismerés végett szembebesítetttem, meglepődve tiltakozott, hogy az életben soha nem látta és nem ismeri. Ezek után úgy a besúgóm, mint annak fia beleegyezett, hogy őket tanuként bejelenthetem, ami meg is történt, de a törvényszék az esetet nem látta beigazoltnak és a két legényt bizonyítékok hiányában felmentette.

Nemsokára az egyik távoli vármegyéből, ahol a községből igen sokan voltak summás munkán, névtelen levelet kaptam, hogy a megnevezett őzvegy ruhaneműjét és ékszerét ott határozottan felismerték. Gyanúsítottként egy leányt neveztek meg. A lefolytatott pótnyomozás beigazolta, hogy a betöréses lopást tényleg a levelében megnevezett leány követte el. A bűnjelek hiánytalanul megkerültek.

Vigyázzunk a „teljesen megbízható“ besúgókra is, mert az előbb írt eset bizonyítja, hogy az én megbízható besúgóm valótlant állított és ártatlan embereket hureoltatott meg — mint utólag kiderült, — bosszúból.

Gödri József tiszthelyettes (Erdőtelek).

CSENDŐR LEKSZIKON.

93. Kérdés. Köteles-e a csendőrség tolonckíséret teljesíteni?

Válasz. A Szut. 64. pontja egyenként felsorolja azokat a szolgálatokat, amelyeket a csendőrség akár önállóan, akár pedig felhívásra végezni köteles, a 65. pont 1. bekezdése pedig megmondja, hogy a 64. pontban fel nem sorolt szolgálatokra a csendőrt senki sem veheti igénybe. Miután pedig a 64. pont 9. alpontja csak elfogásokról és elővezetésekről beszél s nem említi a tolonckíséretet is, mint a csendőrség kötelességét, következik, hogy a csendőrség tolonckíséretet végezni nem köteles. Ezt a szolgálatot a községi közegeknek kell végezniök.

Természetes azonban, hogy ha a főszolgabíró a tolonckíséretet elővezetési felhívás formájában rendeli el, akkor azt teljesíteni kell, ilyen esetben azonban a szárnyparancsnokságnak jelentést kell tenni. A szárnyparancsnok úr bizonyára megtalálja majd a módját, hogy a főszolgabíróval érintkezésbe lépve, meggyőzze őt, hogy a csendőrök ilyen szolgálatokra való igénybevétele s azok miatt fontosabb közbiztonsági szolgálatról való elvonása sem a csendőrségnek, sem a hatóságnak nem érdeke.

94. Kérdés. Mi a járőr helyes eljárása, ha polgári egyénnel jogosulatlanul tartott katonai lövőfegyvert kell őrizetbe vennie? Hova kell beszolgáltatnia az őrizetbe vett lövőfegyvert, a terület szerint illetékes katonai parancsnoksághoz-e, vagy pedig az elsőfokú rendőri hatósághoz (főszolgabíróhoz)?

Válasz. Lőfegyverek tilos birtoklása tárgyában kétféle jogszabály van érvényben. Az egyik a 9862. M. E. 1920. sz. kormányrendelet (módosító és kiegészítő, egyébként nem lényegbevágó mellékrendeleteivel) és az 1922. évi XI., a trianoni ügynevezett békeszerződés katonai diktátumai között foglalt egyes tilalmak és korlátozások végrehajtásáról szóló törvény-cikkely. E törvényes szabályok szerint magánosok lövőfegyvert birtokukban csak akkor tarthatnak, ha erre az illetékes rendőrhatalmaktól engedélyt kaptak.

A rendelet és törvény eme tilalmának megszegői az idézett rendelet 22. §-ába és az idézett törvény 10. §-ába ítűköz

KI TUDJA?

Kinek köszönhetjük az első használható gőzhajót?

kihágást követnek el. Mindkét kihágás tárgyában a közigazgatási hatóság bíraskodik.

A 1962. M. E. 1920. sz. kormányrendelet úgy rendelkezik, hogy a jogtalanul birtokolt lövőfegyvereket az elsőfokú rendőrhatalomhoz kell beszállítani, még abban az esetben is, ha kihágási eljárás valamely okból nem indul meg. A rendelet szerint az elsőfokú rendőrhatalom kötelessége a lövőfegyvert az illetékes katonai parancsnokságnak elküldeni, ha bebizonyosul, hogy a fegyver a katonai kinevezés tulajdonosa, vagy általában véve katonai felszerelési tárgynak tekintendő.

Eszerint tehát tévesen jártak el azok a csendőrök, amelyek az őrizetbe vett lövőfegyverek katonai jellegét hatáskörükben megállapították és a fegyvert közvetlenül a katonai parancsnokságokhoz juttatták el. Ez az elsőfokú rendőrhatalom dolga s a csendőröknek ily esetben a katonai parancsnoksághoz fordulnia nem áll hatáskörében.

Ez a téves gyakorlat valószínűleg onnan ered, hogy egy 1919. október havában kiadott kormányrendelet szerint a katonai ruházati cikkek és egyéb felszerelési tárgyakat közvetlenül a katonai hatóságnak kell beszállítani, ez a rendelet azonban a bűnjelekre nem vonatkozhatik.

95. Kérdés. *Mennyi felmondási idő illeti meg azt a kereskedelmi vagy ipari vállalatban tisztviselőként alkalmazott egyént, akit ideiglenes minőségben vettek fel és számvitelrel bíztak meg?*

Válasz. Az ilyen alkalmazottnak felmondási ideje általában 3 hónap, ha pedig fontosabb ügyköre volt, 6 hónap. Ez a felmondási idő azonban csak akkor jár, ha az alkalmazott már leglább két évet szolgált. Ha az alkalmazott próba-időre (ideiglenesen) vették fel, a szolgálati viszony a próba-idő tartama alatt rögtön hatálytalanná válhat. Nem lehet azonban kikötni egy hónapnál, illetőleg (fontosabb munkakörnél) két hónapnál hosszabb próbaidőt.

Egyébként pedig a megkötött szolgálati szerződés az irányadó.

96. Kérdés. *Egy gyakorló ügyvéd időnként megjelenik a más községben lakó rokonánál s ennek lakásán feleket fogad, nekik ügyvédi tanácsot ad, tényállásokat vesz fel. Rokona előzetesen üzenetek útján tudatja a község lakóival, mikor érkezik meg a községbe az ügyvéd. Minthogy a rokon kocsmáros, a felek a kocsmában gyülekeznek s egyenként vonulnak be a kocsmával összefüggő magánlakásba az ügyvéddel értekezni. Nem törvénybe ütköző eljárása-e ez az ügyvédnek?*

Válasz. Az ügyvédnek joga van az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt feleket képviselni. Általában nem kifogásolható tehát, ha székhelyéről eltávolozva, más községbe utazik, hogy megbízásoknak tegyen eleget, illetőleg, hogy megbízása keretében értekezést folytasson. Tilos azonban az ügyvédnek fiókirodát tartania és feleket botránnyosan házára hívnia.

Hogy a kérdésben említett ügyvéd magatartása mennyiben tekinthető ügyvédi gyakorlata körébe eső kifogástalan és szükségeszerű cselekménynek vagy az említett tilalmak megszegésének, ezt csak fegyelmi hatósága, az illetékes ügyvédi kamara választmánya bírálhatja el.

Bűncselekmény gyanúja ily esetben nem forog fenn, a csendőr tehát tartózkodjék a dologba való beavatkozástól. A fegyelmi feljelentést előbb vagy utóbb ügyis megteszik az illető ügyvédnek azok a kártársai, akik érdekeiket illetőleg a felek ügyvédválasztó szabadságát veszélyeztetve látják.

97. Kérdés. *A járór éjjel leszállásban tettenéri a gyanúsítottat erdei lopáson. A gyanúsított a lopott fával elmekül; a járór azonban nyomon követi, míg egy házba betér, ahol a lopott fát elrejtí. Jogosult-e a járór házkutatást tartatni?*

Válasz. Az erdőtvény (1879:XXXI. t. c.) 150. §-a kifejezetten feljogosítja a járórt arra, hogy a tetten kapott s üldözébe vett tolvaj által eltalajdonított erdei termékeket onnan veheti őrizetbe, ahová azokat a tolvaj elrejtette. A törvény eme rendelkezése hatályban van, mert semmiféle törvényes intézkedés hatályon kívül nem helyezte.

Igaz, hogy a Szut. 437. pontja ezt az esetet kifejezetten nem említi, azonban a Szut.-nak a házkutatásról szóló 70. §-a a bírói felhívásra és a saját kezdeményezésből tartott házkutatásokról szól. Ez esetben pedig külön törvényben pontosan meghatározott (konkrét), nem általános intézkedésről van szó, amelyet szabályozni vagy magyarázni nem szükséges. A kérdészet esetben tehát a házkutatás jogos.

98. Kérdés. *A nyomozás adatai szerint oly egyént gázol el a vonat, aki öngyilkos szándékkal vetette magát a vonat elé, A vágányokon talált holttestet a Szut. 422. pontjának 2. beke-*

dése szerint, minthogy a helyszínen való hagyás a vasúti forgalom megakadását jelentené, a legközelebbi községbe kell elvitetni. Szorosán kell-e értelmezni a „legközelebbi” község fogalmát, ha az elhalnak családja a legközelebbi községtől néhány kilométerrel távolabb lakik s így méltányosabbnak tetszik a holttestet oda szállítani?

Válasz. A csendőrnek ily esetben a hatósági eljárás megkönnyítésének és célszerűbb lefolytatásának szempontjait kell mérlegelnie, ha hatósági kiszállítás várható. A család kényelmi szempontjai vagy gazdasági érdekei, bármily méltányosak legyenek is, csak másodsorban jöhetnek tekintetbe. Ha öngyilkosság történt is, nincs kizárva sem eivileg, sem gyakorlatilag a vasúti alkalmazottaknak, különösen a mozdonyvezetőnek és fűtőnek bűnvádi felelőssége, tehát az illetékes királyi ügyészség döntéséig lehetőleg függőben kell tartani a holttest elszállításának kérdését. Ha a járór arról értesül, hogy hatósági kiszállítás nem lesz, az egész kérdés a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik s a járórnek minden felelőssége megszűnik. Míg a kérdés eldőlt, nem is szükséges a holttest elszállításával foglalkozni, elég, ha a járór úgy intézkedik, hogy a holttestet, a vasúti forgalom zavartalanosságát tartva szem előtt, egyelőre az elhalálozás helyéhez közel, tehát esetleg néhány lépésnyire helyezik el. Ebben az esetben tehát, ha hatósági szemle vagy boncolás nem történik, a család a holttesttel úgy rendelkezhetik, ahogy legjobbnak látja s a járór elkerüli annak a feladatnak megoldását, hogy a család óhajátait összevesse a hatósági eljárás követelményeivel. Egyébként pedig az a véleményünk, hogy a holttestet a legközelebbi községbe kell beszállítani még akkor is, ha a családnak ez nem tetszik, mert ez a legegyszerűbb és legkevesebb bonyodalmat jelentő, tehát a legegyszerűbb megoldás.

99. Kérdés. *Mily közegészségügyi óvintézkedések megtételét kell a járórnek ellenőriznie a Szut. 372. pontja értelmében a mozgófénykép-üzemekben?*

Válasz. Minden mozgófénykép-üzemhez szükséges elsősorban a belügyminiszter mutatványi engedélye, a kijelölt helyiség használatára jogosító helyhatósági (községi) és játszási (főszolgabírói) engedély. Az elsőfokú közigazgatási hatóságnak, illetőleg a helyi hatóságnak engedélyre szokott tartalmazni olyan kikötést is, amely a közegészségügy érdekeit van hivatva védeni. Elsősorban tehát e kikötést kell a csendőrnek ismernie, hogy megfelelő ellenőrzést fejthessen ki. Általában pedig a helyiség tisztántartása, megfelelő szellőztetése a fő egészségügyi követelmény, járványveszedelem idején pedig azoknak a különleges intézkedéseknek keresztülvitele, amelyeket az illetékes hatóságok járványok keletkezésének és terjedésének megállítására végett elrendelnek.

100. Kérdés. *A vadászatra nem jogosult gyanúsított megpillant mezei birtokán, amely bérbevevett vadászterület, egy megbezett nyulat. Űzöbe veszi, elfogja, agyonüti s magának megtartja. Mily bűncselekményt követett el?*

Válasz. Minthogy a vadászat a vadnak fegyver nélkül, más módon, akár pusztá kézzel való elfogásával is gyakorolható, a gyanúsított az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző kihágás gyanújára szolgáltatott alapot. Hogy a nyúl sebzett volt, közömbös, mert a sebzett nyúl elejtettnek nem tekinthető s így még uratlan állapotban volt.

101. Kérdés. *Valaki egy 35 P értékű szecskavágó gépet vesz haszonkölcsönbe. A gép a biztosított takarmánnyal együtt elég. A biztosítóintézet az elégett gépet 60 P kártalanítást fizet, mert az illető emyire értékelte a saját tulajdonának állított gépet. A gép tulajdonosa megtudván, hogy a biztosítóintézet 60 P-t fizetett a gép elégése miatt, ezt az egész összeget követeli az illetőn. Ez azonban csak 35 P-t szándékozván fizetni, feljelentéssel fenyegeti meg, mert becsapta a biztosítóintézetet. A 60 P-t erre megkapja. Mily elbírálás alá esik ez az eset bünteltojogi szempontból?*

Válasz. A feljelentéssel fenyegetőz egyén a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségével gyanúsítható, mert jogtalan módon, vagyoni haszonra irányuló céllal a haszonkölcsönbe vevőt arra kényszerítette, hogy neki 60 P-t fizessen.

Hogy a haszonkölcsönbe vevő követett-e el csalást a biztosítóintézet kárára, azt csak úgy lehetne eldönteni, ha a biztosítóügylet feltételeit is ismerjük. Ha a biztosítás tárgyul csak a saját tulajdonban levő tárgyak szerepeltek, az illető fondorlatosan félrevezette a biztosítóintézetet s meg is károsította, tehát a csalás vétségének gyanúja vele szemben fennforog. Hogy a gépet 60 P-re értékelte, ez csak egyszerű hazugság, nem fondorlat, mert ennek valósága a kárbecslő útján ellenőrizhető volt.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A tállyai kasszafúrás.

Írta: BRAUN JÁNOS tiszthelyettes (Debrecen).

1930 február 23-án délben a debreceni nyomozó-alsztályparancsnokság egy, a Pesti Hirlapban megjelent közleményből értesült, hogy Tállyán az Urikány-Zsilvölgyi Kőszénbánya Rt. kőbányájának irodáját feltörték, az éjjeliőrt leütötték, a kasszát szétverték és körülbelül 15.000 P-t kitevő pénzt és értékeket elloptak.

Az esetet az illetékes mádi őrs az alsztálynak nem jelentette, de mivel Tállya az alsztály működési területén fekszik, az alsztály parancsnok úr Mándy János és Balázs András tiszthelyetteseket 23-án 14.30 perckor kivezényelte, hogy a nyomozásba bekapcsolódva, a mádi őrsnek segínyt nyújtsanak.

A kivezényelt járőr a következő tényállást állapította meg:

1930 február 19-ről 20-ra menő éjjel, éjjeltájban az Urikány-Zsilvölgyi Kőszénbánya Rt.-nak Tállya község végén, az országút mellett fekvő kőbányatelepen, az irodaépületben levő kis őrházban, Bartos Bertalan éjjeliőrt, midőn az őrszobából ki akart lépni, több ismeretlen ember megragadta, egy kabátot dobta a fejére, forgópisztolyát a zsebéből kivették, a vállán egy szíjon függő stopperóráját letépték, betuszkolták az őrszobába, ott egy törülöronggyal a szemét bekötötték, a stopperórával és ököllel addig verték a fejét, míg eszméletét veszítette, azután összekötötték. A stopperórával fejére mért ütésektől a feje több helyen betört, a vér a falra és egy fali naptára freccsent. Midőn az éjjeliőrt magához tért, két ismeretlen ember őrizte.

A társulati iroda ajtaját a tettesek feltörték, az ott levő pénzszekekrényt állványáról ledöntötték és hátlapjára fektették. A pénzszekekrény ajtólapját ezután az irodában talált csákánnyal felvagták, a vaslemezt (3 mm) hátrahajlíttatták, az ajtóban lévő 5 zárólemezes Chub-zárat és a 7 zárólemezes Brahma-zárat lefeszítették s így a pénzszekekrényt úgynevezett „agyonverés” módszer szerint kinyitották. A pénzszekekrényből elvittek 12.637 pengő 01 fillér készpénzt, melynek javarésze — 10.000 pengőnél több — az éppen akkor kibocsátott új 10 pengős bankjegyekből állott, a többi 1 pengős volt. Magukkal vittek még 3 drb 20 koronás és 6 drb 10 koronás aranyat, 2 ezüst koronát és 1 aranyláncot. Az egész kár, az elloptott forgópisztollyal és a rongálással együtt 15.095 P 01 fillért tett ki.

Az éjjeliőrt az őrszobából hallotta, mikor a kasszát ledöntötték és széjjelverték, de tehetetlen volt, mert őt az egész idő alatt két ember őrizte. Azután beszóltak, hogy „készen vagyunk, mehetünk.” Ekkor a lábát eloldották s két óre a gyártelepen, legelőn és szántóföldeken át kivezette a tállyai szőlőbe. Útközben már 5—6 ember kísérte, ezt azonban csak a beszélgetésükből

tudta, mert a szeme be volt kötve. Azt mondták neki, hogy ők cseh csendőrök s autóbusszon Kassára fogják vinni. Végre megállottak, mondván: „Itt az autó, öreg! Lépj fel!” Azzal bedobták — mint később kitűnt — a Rigó János kunyhójába s ott lekötötték egy rozoga pricsre. Egy szőlőkaróval jól megverték s magára hagyták. Az éjjeliőr egész éjjel kínlódva, hajnal felé kihúzta lábát a csizmából, az így szabadabbá vált lábával egy rossz fejszét talált a földön, azt lábával felvette a pricsre s úgy helyezte el, hogy az éle a zsineghez került. Addig mozgatta a fejszét, míg a zsinéget elvágta. Ekkor felállott, kezeit hasonló módon szintén szabaddá tette és körülbelül reggel fél 6 óra tájban elindult haza. Sérülései orvosi látélet szerint 17—20 nap alatt gyógyultak. Támadói közül egyet sem látott, mert szeme az egész idő alatt be volt kötve, csak a beszédjükből és lábdobogásukból sejtette, hogy hányan lehettek. Útközben, midőn a szőlőbe vitték, hallotta, hogy az egyik rabló Balázsnak szólította a másikat.

Midőn az éjjeliőr a szőlőkből hazafelé ment, találkozott a mádi őrs egyik járőrével, de nem szólott nekik semmit. A vezetőmérnöknek sem szólott, hanem egyenesen lakására ment, ágybafeküdt és feleségét küldötte el a vezetőmérnökhöz, hogy jelentse a vele történeteket. Használható nyomok vagy bűnjelek nem maradtak vissza. A szántóföldeken, ahol az éjjeliőrt kísérték, 5 pár nyom volt, esetleg 6 is lehetett, de ezek a nyomok el voltak mosódva s így nem lehetett őket kiönteni. Ha az éjjeliőr nyomát leszámítjuk, a tettesek, feltéve, hogy mind ott mentek, öten lehettek.

Semmiféle szerszámot a tettesek magukkal nem hoztak, úgy az ajtó, mint a pénzszekekrény felfeszítését a helyszínen talált szerszámokkal hajtották végre.

1930 február 20-tól—28-ig a mádi őrs 4 főből álló járőre, 24-től—28-ig pedig a nyomozóalsztály Mándy János és Balázs András tiszthelyettesből állott járőre s végül 27-től—28-ig az alsztály Braun János tiszthelyettesből és Dede Márton őrmesterből állott járőre a következő irányokban vezették be a nyomozást:

Bartos éjjeliőr ellen gyanú merült fel, hogy a tettesekkel összejátszott, mert:

1. Midőn hazafelé ment a szőlőből, nem szólott a csendőrrjárőrnek, bár azzal találkozott.

2. Nem jelentette az esetet a vezetőmérnöknek sem, hanem előbb hazament, ágybafeküdt s nejét küldte az esetet jelenteni.

3. Patai János üzemvezető-mérnök az árokban egy levágott fejű macskát talált, abból azt következtette, hogy az őrszobában falra freccskelt vér nem embertől, hanem e macskától származik.

4. Fantasztikusnak látszott az éjjeliőrnek a pricsről való megszabadulására vonatkozó előadása.

Ezek a gyanuok azonban mind megdőltek. Hogy a csendőrrjárőrnek nem szólott és nem ment egyenesen a mérnöknek az esetet bejelenteni, azt azzal idokolta, hogy örült, hogy életét megmenthette. A vérvesztéstől, elszívott vértől és hidegtől teljesen el volt csigázva, alig tudott magáról és csak azon igyekezett, hogy mielőbb ágyba fekhessen. A falinaptárt felküldtük Budapestre az egyetemre, hol megállapították, hogy a rajta lévő vér ember vére. A stopperórával való fejbeverését Bartos a helyszínen bemutatta. Ez a kísérlet valószínűsítette azt, hogy a falinaptár bevészése tényleg a Bartos által előadott módon keletkezett. A pricsről való elszabadulásának lehetőségét a helyszínen végzett kísérlet igazolta. Bartos személyét tehát

— bánmennyire gyanúsak látszott is első pillanatban — ki kellett kapcsolni.

Nemes János golopi lakos 20-án reggel panaszt tett a mádi őrön, hogy ő a lopás éjjelén Szerencsről jött haza Golopra. Útközben a rátkai határon, egy híd mellett négy férfi megtámadta s 60 pengőjét elrabolta. A 60 P-t egy eladott borjúért kapta. Nyomozás tárgyává kellett tennünk, hogy ez a rablótámadás megtörtént-e és hogy elkövetői nem azonosak-e a tállyai rablás tetteivel. A lefolytatott nyomozás ezt az irányt is kikapcsolta. Balázs tiszthelyettes ugyanis megállapította, hogy a vásár után Nemes Szerencsen a kocsmában ivott, azután a találkahelyen nőkkal mulatott s ott pénzét az utolsó fillérig elköltötte. A rablást csak azért találta ki, mert nem mert pénz nélkül a felesége szeme elé kerülni.

A gyanúsítható személyek kikutatása érdekében sorra vettük a telep összes alkalmazottait, beleértve az elbocsátottakat is. Így jutottunk Grubovics Boldizsár szerb katonaszökevényhez, akit azelőtt pár héttel bocsátottak el. Ez Tállyán léte alatt az egyik kövágót felszólította, hogy menjen vele, ő tud egy helyen egy erdészt, akinek sok pénze van. A pénzt megszerezhetik, csak az erdésznel kell elbánni, aki öregember, így könnyen végezhetnek vele. Elbeszélte, hogy Oroszországban sok hasonló cselekményt követett el és soha nem lett semmi baja. A nyomozás során egyik járőr Grubovics Boldizsárt fel is találta Tatabányán, de az kifogástalan alibit igazolt.

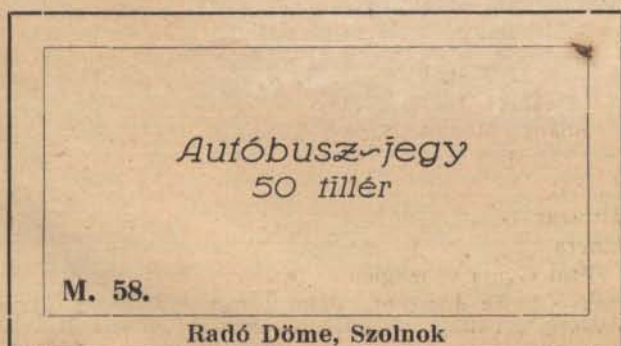
Az őrskörletbeli szokásos büntettek, rovottmultú és gyanús egyének között több akadt, aki ellen kisebb-nagyobb gyanú merült fel, de a nyomozás során részint kifogástalan alibit igazoltak, részint a puszta gyanún kívül nem sikerült ellenük semmi bizonyítékot beszerezni.

Így a nyomozás teljesen elakadt. Ezért a járőrök megbeszélésre gyűltek össze a tállyai község házában, ahol a nyomozás további vezetését az alosztály járőrei vették át.

Semmi kiinduló pont nem lévén, a nyomozást teljesen újból kellett kezdeni. A járőrök közölték egymással észleleteiket s így szóba került az éjjeliőr lekötözéséhez használt zsineg is. Ezt a helyszínen a mádi őr egyik járőre vette őrizetbe s a megbeszélés során elhatároztuk, hogy a zsineg származását is tisztázni fogjuk.

Ekkor az a járőr, mely a zsineget őrizetbe vette, előadta, hogy a kunyhóban, ahol az éjjeli őr le volt kötözve, talált egy autóbuszjegyet is, amit a zsineggel együtt szintén őrizetbe vett, de mert annak nem tulajdonított fontosságot, az alosztály járőrének nem is tett róla említést.

Az autóbuszjegy kékszínű volt és a következőképpen nézett ki:

A megbeszélés után a további nyomozás a következő terv szerint történt:

1. Szigeti tiszthelyettes, mádi őrparancsnok egy őrsbeli csendőrrel lejárja a Szerencs—Hidasnémeti vasútvonalon, a Tállyától Hidasnémeti irányában fekvő állomásokat és falvakat, Főnyig, mert kb. addig lehetett gyalog menni virradatig. Megállapítja: nem szállott-e fel a lopás éjjelén 4—5 főből álló csoport, nem fordult-e meg a falvakban valamelyik kocsmában ilyen társaság, nem fizettek-e valahol új 10 pengősökkel.

2. Mándy tiszthelyettes és egy őrsbeli csendőr elmegy Miskolcra, érintkezik a rendőrséggel, puhatol a betörőbanda után, lejárja a gyanús helyeket, lebujsokat, kocszmákat, találkahelyeket, kéjnököt. Főcél: megállapítani, nem fizettek-e valahol új 10 pengősökkel és sok 1 pengőssel.

3. Balázs tiszthelyettes és egy őrsbeli csendőr lejárja a Tállya és Szerencs között fekvő vasútállomásokat, ugyanazon célból, mint Szigeti tiszthelyettes, Szerencsen megejti a puhatolást, ugyanúgy, mint Mándy tiszthelyettes Miskolcon.

4. Braun tiszthelyettes és Dede őrmester elmennek — az autóbuszjegy alapján — Szolnokra, puhatolnak a városban a már leírtak szerint, hogy fizetett-e valaki új 10 pengősökkel, megpróbálják a nyomda útján az autóbuszvállalatot, a kalauzt, és a kalauz útján azt az utast megkeresni, akinek a jegy ki lett adva.

A terv a következő feltevésen alapult: A tettesek idegenek lehettek, akik a helyszínre vonaton jöttek és ugyanúgy távoztak is. Valószínű, hogy a vonatról pár állomással előbb szálltak le, távozáskor pedig egy távolabbi állomáson szálltak vonatra. A vonattól és vonat-hoz való útjuk alkalmával egyes falvakon is keresztül mehettek. Az autóbuszjegyről feltételeztük, hogy azt a tettesek egyike vesztette el a kunyhóban.

Szigeti, Mándy és Balázs tiszthelyettesek a feladatokat a tervnek megfelelően elvégezték, de eredményt nem értek el.

A 4-ik járőr Szolnokon, az ottani állami rendőrségen az ügyeletes rendőrtisztviselő által mellé adott rendőrökkel bevezette a nyomozást, melynek során Radó Döme nyomdászt feltalálta, aki előadta, hogy az autóbuszjegy az ő nyomdájában készült, az „Autóbusz Vállalat Cibakháza” cég részére. Egy-egy betűvel (jelen esetben „M”) 100 jegy készült minden fajtából. Az 50 filléres jegy a legolcsóbb.

A jelzett társulat irodájában megtudta a járőr, hogy a jegytömböt, amelyből a kérdéses jegy való, Botos József kalauznak adták ki. Az autóbusz Cibakházától Szolnokig közlekedik, Rákóczi falván keresztül. Mivel este a kalauzoknak el kell számolniuk, a napot, amelyiken a jegyet kiadták, meg lehet állapítani, mert a jegy tőlapjára a keltet ceruzával feljegyzik. Nem állapítható meg azonban, hogy a jegyet melyik állomáson adták ki, mert több 50 filléres vonalszakasz van.

Botos autóbuszkalauz előadta, hogy a jegyet 1930 február 19-én ő adta ki más jegyekkel együtt a Szolnok és Rákóczi falva közötti Szanda megállónál, 3—4 cigányforma embernek, akik onnan Szolnokig utaztak s kérdezték tőle, hogy mikor megy a vonat Debrecen—Nyiregyháza felé. Lehet, hogy esetleg Szolnokra vagy Rákóczi falvára való, többször látta őket utazni, de bővebb személyleírást adni róluk nem tudott. Tudomása van azonban arról, hogy ezeket a cigányokat Vég József, Szalai Benő és Krausz Simon szolnoki soffőrök

fuvarozták a napokban Szolnokon az autójukon, ők esetleg többet tudnak róluk.

Vég József soffőr előadta, hogy február 21-én egy cigány férfit és egy cigány nőt fuvarozott Szolnokon egy Szerencsés nevű cipészhez és Braun ékszerészhez. A cipésznél nem vettek semmit, az ékszerésztől 135 pengőért aranyláncot vásároltak.

Krausz Simon soffőr négy cigányt fuvarozott ugyanaznap a Létai-féle vendéglőből a találkahelyre és vissza, később pedig, miután egy asszony csatlakozott hozzájuk, Rákóczifalvára vitették magukat, a Szántó-féle korcsmába. Új 10 pengőssel fizettek neki.

Szalai Benő sofőr szintén vitt Szolnokról február 22-én két cigányt Rákóczifalvára, a faluvégére, ahol új 10 pengőssel fizettek neki.

Braun Izsó szolnoki ékszerész szerint, tőle február 21-én vagy 23-án, két cigány és egy cigány nő egy aranyláncot vásárolt 135 pengőért, amiért 13 darab új 10 pengőssel és egy 5 pengőssel fizettek. 28-án az egyik cigány a láncot visszahozta, melyet ő 100 pengőért visszavásárolt tőle.

Ladányi Margit elárúsítónő a Braun-féle üzletben, előadta, hogy február 26-án egy vén cigánynő és egy fiatalabb cigány, mindkettő veres, szepőlőarcú, 20 darab új 10 pengőst váltott be nála, 2 darab 100 pengősre, ezenkívül egy óraláncra való csúsztatót is vásároltak 10 pengőért. Összesen 21 darab új 10 pengőst hagytak nála, de látott náluk még többet is.

Létai Gyula vendéglős és Teke Sándor pincér a Gorove-utcai Létai-féle vendéglőben, nem emlékeztek, hogy a cigányok milyen pénzzel fizettek, csak arra, hogy február utólján 4—5 cigány, akik között egy feltűnően veres, zsidó kinézésű, alacsony és egy hatalmas, mongoltípusú cigány volt, többször mulatott a vendéglőjükben.

Mivel a cigányok lakását a járőr Szolnokon akkor még a rendőrség segítségével sem tudta megállapítani, az autóbuszjegyet pedig a kalauz Rákóczifalva és Szolnok között adta ki s a soffőrök is oda fuvarozták a cigányokat, valószínűnek látszott, hogy azok Rákóczifalván laknak. Ezért a járőr március 1-én délben elindult Rákóczifalvára. Útközben az állomáson találkozott Szalai soffőrrel s míg a rákóczifalvi autóbusz megérkezett, azzal beszélgetett a cigányokról. Szalai kérdezte a járőrtől, hogy mit tegyen, ha véletlenül megtalálná a cigányokat, míg a járőr oda lesz? (A károsult bányatársulat ugyanis 1000 pengő jutalmat helyezett kilátásba a nyomravezetőnek, ha legalább annyi pénz megkerül. Így a soffőrök komolyan foglalkoztak az ügygel.) A járőr a vele volt rendőrök jelenlétében azt tanácsolta Szalainak, hogy fogassa el őket a legközelebbi rendőrrel, annak közlése mellett, hogy ezek azok a cigányok, akiket a csendőrség keresett. A rendőrségen a járőr jelentéséből már tudják, hogy miről van szó.

Rákóczifalvára megérkezve a járőr az örsre ment, közölte gyanúját az ottani parancsnokkal, ki elmondta, hogy az ottani cigányok tisztességes emberek, akikért úgy ő, mint az elöljáróság jót áll. Mindamelllett a járőr Kónya Sándor, Kónya Márton és Kakas József rákóczifalvi cigányokat — mint akik a személyleírás után tekintetbe jöhettek — őrizetbe vette, lakásukon házkutatást tartott, de eredménytelenül. Bár a cigányok tagadtak, a járőr, felismerés végett való szembesítés céljából elkísérte őket Szolnokra. Itt Botos József autóbuzskalauz, Braun ékszerész, az elárúsítónő, Létai Gyula vendéglős és Teke Sándor pincér, továbbá a három

soffőr, az eljűk állított cigányokról kijelentették, hogy azokat sohasem látták.

Szalai soffőr ekkor jelentette a járőrnek, hogy míg a járőr Rákóczifalván járt, azokat a cigányokat, akiket ő fuvaroztak, 5—6 férfit és 2 nőt, ő Szolnokon, az utcán, a vasútállomás közelében felismerte. Azonnal szólt az egyik vasútügyeleti rendőrnek, aki valahonnan segítséget szerzett és a cigányokat bekísérte a rendőrségre. Ez március 1-én 21 óra tájban történt. A járőr az őrizetben volt cigányokkal azonnal a rendőrségre szietett, ahol azonban közölték vele, hogy a cigányokat a vasútügyeleti rendőr valóban bekísérte, de mert senki sem volt ott, aki az ügyet ismerte volna, az ügyeletes tisztviselő szabadon engedte őket, annál is inkább, mert az egyik ottlévő rendőr tudta, hol laknak.

Így a járőr az őrizetben volt három cigányt elhelyezte a rendőrségi fogdában s a többi cigány összeszedésére indult hajnali 3 órakor Bukovinszki Sándor, Nyolcas János és Tállyi János szolnoki rendőrőrmesterekkel, akik tudták, hogy a cigányok lakása hol van.

Reggel azután Szolnokon, a Szigeti-utca 46. szám alatt Szönyi Lajos, Német János, Jákó Máté, Radó Mária (Szönyi Lajos vadházastársa) és Szönyi Mária (Szönyi Lajos anyja) cigányokat megtalálták. Ezeket a járőr elfogta, a férfiakat megbilincselte, Dede őrmester és egy rendőr ott maradt őrzésükre a helyszínen, a járőrvezető pedig 2 rendőrrel a Csalogány-utca 56. szám alatti házhoz ment, ahol Komlós Józsefet, Jákó Imrét, Jákó Marit (Kolompár József vadházastársát) és Bozó Máriát (Jakab Imre vadházastársát) találta, akiket azonnal elfogott és megbilincselte. Erre azért volt szükség, mert Tállyáról egy forgópisztolyt is elloptak tőlük, így mint felfegyverzett, veszélyes gonosztevőket kellett őket kezelni. Ezután Komlós József lakásán a járőr részletes házkutatást tartott, de eredmény nélkül. Onnan a járőr a Szönyi Lajos lakására ment, ott szintén részletes házkutatást tartott, de itt sem talált semmit.

Az elfogott cigányokat a járőr azután a rendőrségre kísérte, ott valamennyit személymotoszárnak vetette alá, a nőket külön cellában, megbízható nő által levetkőztette, a ruháikat kiadatta és úgy vizsgálta át, de eredmény nélkül.

Ezután, hogy tagadásukkal szemben bizonyíték legyen beszerezhető, a járőr a rendőrség útján beidézettette a tanukat.

Botos József autóbuzskalauz nem tudott határozott választ adni, hogy az eléje állított cigányok közül melyiknek adta a jegyet, sem a rákóczifalvi, sem a szolnoki cigányokra nem emlékezett határozottan, mert szerinte akkor más ruhában voltak és nem is figyelte meg őket.

Vég József, Krausz Simon és Szalai Benő soffőrök Komlós József, Jákó Imre, Német János és Bozó Mária személyében határozottan felismerték azokat a cigányokat, akiket Szolnokon és Rákóczifalván fuvaroztak.

Braun Izsó ékszerész Komlós József, Jákó Imre és Bozó Mária személyében felismerte azokat, akik nála február 21-én 135 pengőért aranyláncot vásároltak s új 10 pengősökkel fizettek. Ugyanezen két cigánytól vette vissza a láncot 100 pengőért.

Ladányi Margit, Szönyi Lajos és anyja, Szönyi Mária személyében ismerte fel azon egyéneket, akik február 26-án nála 20 darab új 10 pengőst, 2 darab 100 pengősre beváltottak és 10 pengőért arany csúsztatót vettek az óraláncra.

Létai Gyula vendéglős és pincérje, Teke Sándor felismerték Komlós Józsefet, Jákó Imrét és Német Jánost, mint akik a vendéglőben az utóbbi időben többször mu-

lattak s kiknek társaságában még egy hosszú, mongol arctípusú cigány is volt.

Közben még négy további tanut sikerült szerezni olyan kereskedők személyében, akiknél ezek a cigányok különböző árukat vásároltak. Mindenütt új 10 pengős bankjegyekkel fizettek, egyes helyeken új 10 pengősöket váltottak be nagyobb címletekre.

A három rákóczi falvi cigány ellen mindössze annyi bizonyítékot sikerült szerezni, hogy a szolnoki cigányokat a sofförök többször fuvarozták Rákóczi falvára, hol azokat a falu végén, vagy a Hangya-szövetkezethozál tették le. Két rákóczi falvi lakos ezenkívül 1930 február 22-én alkonnyattájában látta Kónya Sándor rákóczi falvi cigányt, midőn ittasan ment hazafelé az utcán, kezében egy nagy bőr pénztárcát tartott s abban bankókat olvasott.

A kikérdezés során valamennyi cigány tagadott. A náluk megtartott házkutatás és személymotoszások során pénzt előtalálni nem sikerült. Azt állították, hogy a pénzt, amin a tanuk által jelzett holmikat vásárolták, illetve amit beváltottak, lókupeckedéssel szereztek. Ennek dacára igen valószínűnek látszott, hogy a rablást ők követték el, mert az új 10 pengősök akkor jöttek forgalomba, így azt másutt nem igen szerezhették. Ezért az elfogott cigányokat a járőr előbb a nyomozó alosztályhoz kísérte, ahol részletes személyleírást, ujjlenyomatot és fényképfelvételeket készítettek róluk, azután a helyszínére kísérte őket.

A helyszínen a sorozatos kikérdezések folyamán az esetet a következőképen ismerték be:

1930 február 19-én reggel, Szolnokon, a Víztorony melletti Gólya-korcsmában Komlós József, Szőnyi Lajos, Jákó Imre, Sárosi Sándor és Nadas Balázs Péter (Csuka) összejöttek, ahol Sárosi Sándor kezdeményezésére elhatározták a rablást. Sárosi előadta nekik, hogy a dolog könnyen fog menni, mert ő a helyi viszonyokat jól ismeri. Az autóbuzson Sárosi és Csuka érkeztek, hogy honnan, nem volt megállapítható. A korcsmából mind az öten egyenesen az állomáshoz mentek, ahol Sárosi megváltotta a jegyeket Szerencsig. Szerencsről gyalog, dülöütakon mentek Tállyára, ott a legelőn lévő képoszlop mellett Sárosi megegyeszer kioktatta s azután pedig elvezette őket a szőlőbe, ott a kunyhót, ahová majd az éjjeliőrt kiviszik, megmutatta. Innen újra a képoszlophoz mentek s ott vártak éjjelig. Ekkor bementek a bányatelepre, ami a falun kívül, az országút két oldalán fekszik, udvara nincs s az iroda homlokzattal az országútra néz. Komlós Józsefet és Jákó Imrét Sárosi örnek állította, Csuka, Szőnyi és Sárosi pedig az irodával egybeépített őrház elé mentek. Itt Sárosi zajongani kezdett. Erre az éjjeliőr kilépett, Sárosi megkapta, Csuka pedig a már erre a célra elkészített kabátját a fejére dobta, betuszkolták az irodába, előbb azonban a vállán szíjon lógó réz stopperórával fejbeverték, forgópisztolyát elvették, ami Sárosinál maradt. Bent Szőnyi és Csuka összekötözték, azután Szőnyi addig verte a fejét a stopperórával, míg összerogyott. Ekkor az ajtót rázárták s mialatt Kolompár József kint örködött, a többi — így Jákó Imre is — bement az irodába, melynek ajtaját Sárosi pusztá kézzel kitépte. Ott a pénzszekekrényt az állványról lebuktatták, hátára fordították,

azután Jákó elfoglalta előbbi őrhelyét, Szőnyi és Csuka bementek az éjjeliőrré vigyázni, Sárosi pedig az előszobában volt csákányok közül eggyel a kasszát felvágta, olyanformán, hogy felállott a kasszára, annak ajtaján a lemezt körülvágta, felhajtotta, a zárat, illetve a zárólemezeket a csákánnyal leverte s a pénzt kiszedte. Előzőleg, hogy a kassza nagyot ne puffanjon, üzleti könyveket és papirokat dobáltak alája. Feltörték az irodában volt íróasztalfiókot és a könyveket is széjjelhányták. A pénzt Sárosi a magával hozott szőrtarisznyába rakta. Azután a megkötözött éjjeliőrt, kinek a szemét is bekötötték, a legelőn és szántáson át kivitték az előre kiszemelt kunyhóba, ott Csuka lekötözte a pricsre, amint azt az éjjeliőr előadta. Itt ejtette el Csuka az autóbuzsjegyet, mikor a zsebéből spárgát vett ki, hogy azzal az éjjeliőr lábát a pricsre lekötözzé.

A kunyhótól gyalog a szerencsi állomásra mentek. Útközben Szerencs és Ond község között, a báró Harkányi-tanya közelében leültek s gyertyát gyújtva, Sárosi elosztotta a pénzt. Komlós József, Jákó Imre és Szőnyi Lajosnak leszámolt 400—400 drb új 10 pengőst, ezenkívül egy-egy marék 1 pengőst adott mindegyiknek.

Ezután Sárközi ismét megváltotta a jegyeket Szolnokig, ahol elváltak ugyan egymástól, de naponta, részint a Gólya-korcsmában, részint a találkahelyeken, többször találkoztak és együtt mulattak, mindaddig, míg Szalai sofför feljelentésére a rendőrök Szolnokon be nem kísérték őket. A rendőrségtől történt elbocsátásuk után Csuka és Sárosi megszöktek, ezeket már nem is sikerült többé feltalálni. Sárosiról a további nyomozás során annyit lehetett megtudni, hogy autón Karcagra ment feleségéhez, Barna Borishoz, ki ott gyermekágyban feküdt s azzal együtt eltűntek.

Szőnyi Lajos, Komlós József és Jákó Imre tényvázlaltal 1930 március 9-én átadattak a sátoraljaujhelyi kir. ügyészségnek. Kónya Sándort, Kakas Józsefet, Kónya Mártont, Német Jánost, Jákó Mátét, Szőnyi Marit és Bozó Máriát, mert ellenük bizonyíték nem volt beszerezhető, a járőr szabadon engedte, bár kétségtelen volt, hogy bűnpártolásban vagy orgazdaságban valamennyien bűnösök, de tagadásukkal szemben azt rájuk bizonyítani nem lehetett, mert bűnjelet nem lehet náluk találni.

Valószínűnek látszott azonban, hogy ezek szabadonbocsátásuk után a lopásból kapott pénzt, esetleg az azon vásárolt ékszereket magukhoz fogják venni. Ezért az alosztály megfigyelésükre polgári ruhás járőröket küldött ki.

Ezen járőrök egyike Német Jánost és Szőnyi Máriát nyomon követte. A két cigány Tápíósülyre ment s ott a polgári ruhás csendőrök őket a tápíósápi őr útján elfogatták. A náluk megejtett személymotoszás során Német Jánosnál 2 darab új 10 pengős, 1 darab 5 pengős bankjegy, egy 14 pengőért vásárolt aranygyűrűről szóló számla találtatott. Volt rajta ezenkívül egy új fekete télikabát, egy kiskabát, nadrág és mellény, ing, egy pár csizma és nyakkendő, mely tárgyak az első elfogásakor még nem voltak rajta. Megállapítást nyert ezenkívül, hogy Tápíósülyön, a korcsmában több új 10 pengőssel fizetett. Ezen tárgyak holszerzésére semmi felvilágosítást adni nem tudott, de tagadta, hogy azok lopásból származnának.

Szőnyi Máriánál a megejtett személymotoszás alkalmával a végbelében a következő tárgyak találtatottak: Egy rongyba csavarva 2 darab 50 pengős bankjegy, 2 darab 20 pengős bankjegy, egy másik rongyba csavarva 2 darab új 10 pengős bankjegy; egy negyedív papír, melyre négy

Több mint tíz esztendő hitegetései után szabad-e nekünk a pacifista bölcseséggel elkábított és félrevezetett, az ideges rémítgetésekkel megfélemlített magyar társadalomnak tudomására hozni, hogy nem a trianoni békeszerződés vette el tőlünk az ország háromnegyedrészt, hanem az a tény, hogy nem védtük meg az ezeréves magyar földet?

rákóczi-falvi lakos címe volt felírva, továbbá egy aranygyűrű. Tagadta, hogy a pénz és gyűrű lopásból származna, de holszerzésüket igazolni nem tudta.

Szönyi Mária és Német János 1930 március 26-án a tápiósápi örs útján, a náluk talált bűnjelekkel együtt szintén a sátorlajújhelyi kir. ügyészségnek adták át.

Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal az üjle-nyomatok alapján megállapította, hogy Német János valódi neve Gombás Konstantin. A Német János névhez úgy jutott, hogy egy ilyen nevű szolnoki embertől ellopta a keresztlevelét. A többi elfogott cigány is álnevet mondott be.

Az alosztály egyik járőre azután 1930 május 3-án a tetteseket kikérte az ügyészségtől s a Sánta községben 1929 november 20-án a tállyaihoz hasonló módon elkövetett kasszafúrást is rájuk derítette. Itt a tettesek — ugyanazok, mint Tállyán — teljes beismerésben voltak. Előző napon mint házalók a községet bejárták, sőt a községházánál az irodában a jegyzőné is vásárolt tőlük törülközőt. Jellemző, hogy az előző nyomozásoknál erre senki sem emlékezett. Csak midőn a cigányok oda lettek kísérve, akkor emlékezett mindenki, hogy ott látták őket a lopás előtti napon.

Sátáról a község tulajdonát képező 300 pengő készpénzt lopták el. Itt a kasszát egy szekér elején kivitték a határba és ott verték széjjel.

Később több hasonló módon elkövetett kasszafúrás derült még rájuk, sajnos azonban, a tettesek a fűzesgyarmati örsről, ahova az ügyészség nyomozás végett kiadta őket, valamennyien megszöktek. Betegnek tetették magukat, az örs orvost hívatott, aki valami igen súlyos betegséget állapított meg náluk. Ezért a bilincset leszedték róluk, mire azok éjjel, a községi fogda ablakán lévő rácsot kitépve, megszöktek.

Az egyik cigányt az alosztály egy járőre később elfogta, ki elárulta a betegség titkát. A cigányok a bizalmi egyénektől kapott bagót lenyeldesték és ettől lettek rosszul.

Nem tartozik ugyan szorosán a leírt nyomozáshoz, csak megemlítem, hogy a megszökött cigányok jelenleg román megszállott területen, Nagyvárad körül garázdálkodnak. 1931 június 16-án virradóra Bedő községbe jöttek át s ott az éjjeliőrt, a tállyaihoz hasonló módon összekötözve, a község pénztárát feltörték, de abban csak 15 P 70 fillér értékű készpénzt és 70 P értékű bolettát találtak. Ugyanott a szövetkezetbe is betörték, a szövetkezeti boltost és nejét a kulcsok átadására kényszerítették s 1147 P értékű árut elvittek. Az éjjeliőr száját szétfeszítették s beleöntöttek egy liter rumot, úgy, hogy csak másnap este jött magához. 1931 július 26-án Ártádon törtek be a szövetkezetbe s 200 P értékű árut elvittek, a következő éjjel pedig a biharkeresztesi postahivatalból vittek el 900 pengőt. A debreceni nyomozó alosztály megkeresésére a biharpüspökii román csendőrök 1931 július 27-én Biharpüspökiben elfogták az egész karavánt. Náluk volt még az Ártándról és Biharkereszteről ellopott pénz és áru is. Másnapra azonban már csak három cigány volt meg, a többi megszökött a román csendőröktől. Másnap, amint a községházán a bűnjeleket nézték, a megmaradt háromból is megszökött egy, így aztán mindössze csak a két asszony, Sztrojka Mari és Barkóci Mária maradt meg s jelenleg a nagyváradai román ügyészség fogházában vannak.

Nagy János gyanúsított később megint átjött Magyarországra és itt új bandát állított össze magának, de a debreceni nyomozó alosztály és az érdekelt örsök jár-

őrei hamarosan elfogták őket. Nagy János jelenleg a soproni dologházban tölti a büntetését.

A helyszíni szemle rendszerint a nyomozás első ténykedése, kiinduló pontja, amikor az egész bűncselekményt még homály fedi. A szemle alkalmával adatok kerülnek napfényre, melyekről a nyomozás ezen kezdő stádiumában teljesen lehetetlen eldönteni, hogy azok fontosak vagy lényegtelenek, fog-e nekik valami szerep jutni a bűnügyi rejtély megoldásánál, vagy sem. Nem marad más hátra, mint egyelőre mindent fontosnak tekinteni. Így írja elő ezt a Szut. 418. pontjának utolsó mondata is. Aki nem így jár el, az a kezdet elején megfoszthatja a nyomozást a sikerre való pusztá kilátástól is. Ennél az esetnél az autóbuszjegy volt az a jelentéktelennek látszó dolog, melyről később az események bebizonyították, hogy éppen az képezte a rejtély kulcsát, az annyira kívánatos kiindulási támpontot. Az egyik csendőr kezében tartotta a kulcsot, de nem ismerte fel jelentőségét és félretette. Vesztett. A másik mindent fontosnak tartott, így ezt a jelentéktelennek látszó papirdarabot is, gondolkozott, feltevést épített rá, feltevést ellenőrizte, nyert.

Lapunk mult számában szintén cigánybetörést tárgyaltunk. A cigány-praktikákra vonatkozólag ott ismertettek méltó kiegészítésül szolgálnak azok az adatok, melyek ennél a nyomozásnál kerültek napfényre (betegség színlelése, bűnjel elrejtése a végbélben, álnevek használata, a bűncselekmény végrehajtási módja, könnyelmű költsékezés a cselekmény után).

Végül tanulságos ennél az esetnél a bizonyítékszerzés azon módja, hogy az olyan gyanúsítottakat, kik ellen nem sikerült a nyomozás során kellő terhelő adatokat beszerezni, tovább figyeltetjük. Ez az eljárás — mint jelen esetnél is — rendszerint meghozza az eredményt.

Rá kell mutatnunk végül a fogolyörzésre vonatkozó szabályok pontos betartásának fontosságára is. Súlyosabb bűncselekménnyel gyanúsított foglyokat sohasem szabad őrizet nélkül olyan fogdába zárni, ahol a megszökés veszélye teljes biztossággal kizárva nincs. A községi fogdákat sohasem lehet ilyeneknek tekintenünk. Azt pedig talán ki sem kell emelnünk, hogy cigányokkal szemben a legmesszebbmenő elővigyázatot kell szem előtt tartanunk.

Lengyel csendőrtisztek Budapesten. Az idei magyar kardbajnokságon, amely egyúttal olimpiai próbaverseny is volt, egy lengyel tiszti csapat is résztvett *Plátó Felicián Balaban* csendőralvezéres vezetése alatt. A lengyel tiszti csapat tagja volt *Vladislav Segda* csendőrszázados is. A lengyel csendőrtisztek április 25-én tisztelegő látogatást tettek a m. kir. csendőrfelügyelőségen, ahol a csendőrségi felügyelő úr távollétében *rományai lovag Czögler Gusztáv* ezredes úr fogadta őket. A csendőrfelügyelőség a vendégek fogadására és kalauzolására *Pinezés Zoltán* őrnagyot rendelte ki, kinek kíséretében a lengyel csendőrtisztek megtekintették a Budapesten állomásozó csendőrlakulatokat, utána pedig a csendőrtiszti kaszinó villásreggelit adott a tiszteletükre.

A legionista kereszt igénylésének határideje lejár. Azokat, akik a világháború alatt a lengyel légióban szolgáltak, továbbá azokat, akik 1919—1923 között Jordanow, Nowy Sacz, Czarny, Dunajec, Stryj, Krakow stb.-ben voltak beosztva, illetve résztvettek a lengyeleknek a bolsevikiek elleni harcaiban, felszólítják, hogy címeiket, a lengyel légióknál volt beosztásukat és életrajzi adataikat jelentsék be Budapest, X., Szabóky-utca 58. címen *Poputh Árpádnak*. A felhívás azoknak is szól, akik még eddig nem jelentkeztek, tehát a Stefán Bobula-, Gallotsik-, Oleksák- és Rácz-féle volt alakulatok tagjainak is. A felhívás szétküldői figyelmeztetik a fentiekben érdekelteket, hogy igényjogosultságuk a lengyel légionista keresztre és egyéb lengyel kitüntetésre május hóban lejár. Azok tehát, akik a legionista kereszt kérelmezésére vonatkozó blankettát még nem küldték be — úgy azt csak fenti címre küldjék vissza. Ugyanott megkaphatják igazoló könyvecskéiket is.

A jutasi honvéd altisztképző és nevelőintézetbe való pályázat folyó évben elmarad. Honvédelmi miniszteri rendelet értelmében a jutasi m. kir. Kinizsi Pál honvéd altisztképző és nevelőintézet átszervezése folytán a jelzett intézetbe való felvételre folyó évben pályázat nem lesz hirdetve, miért is a felvételi folyamodványok benyújtása mellőzendő.

Hősök emlékezete. A Nagykanizsai Zrínyi Miklós Irodalmi és Művészeti Kör a nagykanizsai volt 20. honvéd gyalogezred hősei emlékezetének ébrentartására a Városi Színházban matinét rendezett. A Híszkegy elnéklése után *Brunner Mihály* ny. alezredes ismertette a volt 20. honvéd gyalogezred világháború alatti szereplését. Utána költeményt szavaltak és hazafias magyar dalokat adtak elő.

A Klapka tüzérsztály ünnepe. A *Klapka György* 2. honvéd tüzérsztály díszes külsőségek között ezrednap keretében ünnepelte meg *Klapka* tábornok 1849-i komáromi bevonulásának évfordulóját. Az ezrednapot az Erzsébet-ligeti sportpályán tartották meg nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében.

A bolgár hősök emlékműve. A Magyar-Bolgár Bizottság mozgalmat indított a világháborúban a magyar csapatokkal együtt harcolt és Magyarországon eltemetett bolgár hősi halottak emlékének megőrkítésére. A bizottság április 21-én délután szemlét tartott Budapesten a vágóhiduteai új bolgár templomnál, melynek falába az emlékművet illesztik. Az emlékmű felavatása augusztus hó folyamán országos ünnepség keretében történik meg.

Műsoros bajtársi összejövetel. A dr. vitéz *Shvoy Kálmán* altábornagy, vegyesdandárparancsnok elnöklete alatt működő volt 5-ös honvédek bajtársi szövetsége műsoros bajtársi összejöveteleket rendszeresített. A bevételekből a szegedi hősök emlékére emlékművet állítanak, melyet díszes ünnepség keretében pünkösdkor lepleznek le.

A bieskei csata. A nagykátai járás tizenhárom községe megünnepelte a tápióbieskei csata 83. évfordulóját a bieskei szobor mellett. A nagykátai leventéknek kegyeleti stafétafutása után *Medgyessy Ernő* ismertette a bieskei csata történetét. Az ünnepi beszédet dr. *Horváth Bálint* nagykátai ügyvéd mondta.

A közbiztonsági szolgálat képekben. Olvasóink figyelmébe ajánljuk a Drezdában megjelenő „*Polizei im Bild*” című, hat nyelven megjelenő, világszerte elterjedt közbiztonsági szaklapot, amely az egész világ közbiztonsági szolgálatát ismer-

A magyar kir. csendőrség fő- és altisztjei és azok családtagjai
PROHÁSZKA I. NÁNDOR fogorvosi rendelőjében félévű fogorvosi kezelésben részesülnek.
 BUDAPEST, VII., Rákóczi-út 8/a. Telef.: J. 420—14.

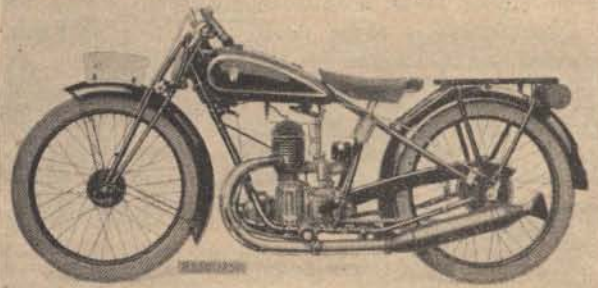
Emelkedő értékű telek vásárlása a legjobb tőkegyűjtés!

Budapest határában, Máriaremete mellett százhusz telek **öt éves részletre** önként 8 pengcért eladó. Erdős terület, villany és vízvezeték.

VI., Andrassy-út 56 — Építőiparosok
 Ugyanott Dunaharaszti telkek és házak.

PUCH MŰVEK RT.

Budapest, VI., Lehel-u. 25. T. 923-40

Számtalan elismerő levél a m. kir. csendőrség tagjaitól igazolja, hogy a Puch 250-es motorke-rékpár kitűnően bevált a legrosszabb utakon is. Egyszerű a kezelése, üzemanyagfogyasztása a legcsekélyebb, gyorsaságát pedig igazolják a versenyeken elért sorozatos győzelmei. Így például legutóbb az 1932. évi februári nagy téli megbízhatósági versenyen is Puch gép lett az első.

PUCH

motorkerékpárok

a legolcsóbbak
 a legüzembiztosabbak

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletfizetési feltételek!
 Kérjen ismertetést és árajánlatot!

teti, kizáróan nagyszerű fényképfelvételekben. Elsősorban az egyes államok rendőrségi szolgálatával foglalkozik, de gyakorta jelennek meg benne felvételek a különböző országok esendőrségeiről is. Ott látjuk egyetlen számában a New-York felett keringő rendőrségi repülőgépet, az olasz esendőrség silyakorlatozásait, a kanadai lovascsendőrséget, a mexikói ujjnyom nyilvántartó központot, a buenosairesi és londoni közlekedési rendőrt, a pápa svájci gárdáját, a bagdadi rendőrszék iskolá tantermét, török esendőrség díszmenetét, a detroit-i prohibíciós rendőrség vizijároműveit, stb., stb., valóban változatos és élvezetes összeállításban. A finom műnyomó papíron, kifogástalan nyomdatechnikával ellátott lap havonta jelenik meg: előfizetési ára egész évre 8 pengő. Megrendelhető: *Deutscher Polizeil Verlag Dresden, A-16, Holbeinstrasse 84.* Érdeklődők tőlünk is kaphatnak mutatványszámot.

Negyvenegy millió pengő kárt okoztak a tüzek Magyarországon 1927—1929-ben. A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség statisztikája szerint Magyarországi területén az 1927., 1928. és 1929. években 22.990 tüzeset fordult elő és ezekből a tüzekből 41 millió pengő kár származott. A tüzeket 1328 esetben kétségtelenül, 633 esetben pedig minden valószínűség szerint felügyelet nélkül hagyott gyermekek játéka okozta. A kultuszminiszter most felhívást adott ki az elemi iskolák és kisdudvók tanítóiból, hogy a rettentő károkat felidéző esetek megszüntetéséről minden tőlük telhető erővel gondoskodjanak. Elrettentő példák felsorolásával mutassanak rá azokra a veszedelmekre, amellyel a tüzzel való játék jár és ezért igyekezzenek a gondjaikra bízott gyermekeket a tüzzel való játszóástól elrettenteni.

Megjelent a Kihágások Kézikönyvének második kiadása. *Tusnádi Ethes Gyula* dr., a Kihágási Tanács büntetőbírája által a esendőrség részére az 1928. évben szerkesztett *A Kihágások Kézikönyve* című műnek teljesen átdolgozott és lényegesen kibővített második kiadása megjelent. A könyvet a *Csendőrségi Lapok* 1931. évf. 12. számában részletesen ismertettük. Az 592. oldalas könyv ára teljes vászonkötésben a esendőrség tisztikara és a esendőrök részére kedvezményesen 10 pengő és 50 fillér postaköltséggel. Megrendelhető havi 2 P-ös részletekben is a szerzőnél (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 35., III. 8.).

A Magyar Diákkalauz II. kiadása. Horváth Kálmán ny. min. számv. főtanácsos nagy sikert elért munkájának, a tanulóifjúság anyagi támogatásának ügyével foglalkozó Magyar Diákkalauz II. kiadása sajtó alatt van s május első felében megjelenik. A felmerült kívánságoknak megfelelően a szerző több irányban kibővítette hézagpótló művét. Az új kiadás ismerteti hazánk összes fő-, közép- és szakiskoláját és kiterjeszkedik a főbb szaktanfolyamokra s az iskolázatással kapcsolatos tudnivalókra is. Beszámol ezenkívül az ösztöndíjaknak és diákjelölti intézményeknek beállott változásokról,

valamint az újabb ösztöndíjakról, tanulmányi segélyekről és diákszociális intézményekről. Nem fognak hiányozni a díszes köntösből megjelenő, illusztrált kiadásból az ifjúság részére szolgáló pályatételek és a jutalomdíjakkal egybekötött rejtvények sem. A II. kiadás ára 1 pengő és postai szállításkor 20 fillér portó. Azoknak, akik május 5-ig beküldik a vételárát, a könyvet megjelenése után azonnal bérmentve küldi meg a szerző (Budapest, I., Várlok-utca 12. szám). A vételárát a 16.839. számú „Magyar Diákkalauz” postatakarékpénztári csekkszámlára is be lehet fizetni.

A cukorbeteg kosztja. Cukorbetegek részére írta: dr. *Horvay Lajos* főorvos. II. bővített kiadás. Az ismert specialista tollából most jelent meg a munka második kiadása, mely minden cukorbeteg számára fontos. A könnyen érthető stílusban megírt mű mindazt tartalmazza, amit a cukorbetegnek a tudomány legújabb megállapításai szerint tudnia kell. A cukorbetegség gyógyítható, amennyiben a beteg az orvosi előírásokat pontosan betartja és a kitűnő szakorvos tanácsait követi. A könyv fontosabb fejezeteiből: Hogyan alakul a cukorbeteg kosztja? — A cukor- és szénhidrátmentes alapkoszt. — Miként használjuk fel a megengedett szénhidrát-tartalmú élelmiszereket? — A zsírszegény és fogyókoszt. — Egy főzeléknep. — Zablisztnap és más szénhidrát-dús napok. — Az insulinnal kezelt beteg kosztjáról. — A cukorbeteg gyermek kosztja. — Néhány ösztöne tanács cukorbeteg részére. — Idényétlapok. — Konyhareceptek. — Lelki izgalmak. — Fürdőhelyek. — Főzés. Az értékes és fontos munka az ismert budapesti könyvkiadó cég, *Novák Rudolf és Tsa.*, Budapest, VIII., Baross-utca 21. kiadásában jelent meg. Ára: 2 pengő 60 fillér.

A szülők tízezerrel teljesen tájékozatlanok, hogy gyermekeiket melyik internátusba, milyen intézetbe, milyen pályára adják? A most megjelent „*Internátusok-Tanintézetek Tájékoztató Címűtára*” ebből a szempontból nélkülözhetetlen és rendkívül nagy szolgálatot tesz a szülőknek. Az ügyesen és áttekinthetően összeállított címűtár-tájékoztatót választelevég beküldése ellenében ingyen és bérmentve küldi meg: *Erdős József* hirdetői irodája, Budapest, VI., Teréz-körút 35.

Értesítés. A lapunk múlt számának 239. oldalán közölt kép 70×50 cm nagyságú eredeti olajfestményben is kapható, részletfizetésre is. Érdeklődni lehet: Varga László g. százados úrnál, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.

Dicséretnek. A m. kir. esendőrség Felügyelője dicsőre okirattal látta el: Dr. vitéz Gereöffy Géza százados, dombóvári szárnyparancsnokot, mert egy veszedelmessé válható éjjel után támadt tüzet gyors elhatározással és saját testi épségének veszélyeztetésével egyedül, még csirájában elfojtott, miáltal a nagyobb mérvű tűzkárosodás bekövetkezését megakadályozta; — *Sipos József* alhadnagyot, mert a Nagyréde községben előfordult társadalmi rend elleni szervezkedést hosszabb időn át leleményesen megfigyelve, annak tetteseit kitaró, fáradságot

A rossz viszonyok dacára! Jó árut! Olcsó árukat! Jó kiszolgálást! Hosszú hitelt! kaphat a WEISS GYULA Részvénytársaság pünkösdi vásárán!

Mivel cégünk módot akar nyújtani az árucikkek könnyebb vásárlására és azok személyesen történő kiválasztására, minden P 180.— értékű vásárlásnál az utiköltséget, a vasúti igazolvány alapján, az ide- és visszautazásra, egy személy részére megfizetjük.

Áruházunk árucikkei!

Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztüömök. Kész női szövet- és selyem-, délutáni és estélyi ruhák. Pongyolák, blúzok, aljak. Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztüömök. Köpeny- és ruhaszövetek. Selymek és műselymek méterszámra. Vászonárúk, sifon stb. Úszóruhák, fürdőköpenyek. Menyasszonyi kelengyék. Ágygarnitúrák. Kész női fehérművek. Damasztáru. Asztali készlet. Sezlontakarók, diszpárnák, szoba és fürdőszobaszék. Felöltöket, kosztüömöket és ruhákat mérték szerint készitünk saját műhelyünkben.

Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők. Hubertus-kabátok és trench-coatok. Télikabátok, bundák. Öltöny- és felöltőszövetek. A H. M. új előírásának megfelelő szövetek. Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban. Férfi-fehérművek. Pullóverek, kötött mellények. Fehérműanyagok méterszámra. Úszóruhák, fürdőköpenyek. — Öltönyöket, felöltöket és egyenruhákat mérték szerint készitünk saját műhelyünkben.

WEISS GYULA RT. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Vásárlásnál a fényképes vasúti vagy személyazonossági igazolvány felmutatását kérjük.

nem ismerő, szakavatott nyomozással az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Horváth József I.* tiszthelyettest, mert a Nagyréde községben megindított társadalmi rend elleni szervezkedést hosszabb időn át leleményesen megfigyelve, annak tetteit kitartással párosult szakszerű és erélyes nyomozással az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Buzás Imre* tiszthelyettest, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig mint őrsparancsnok, alárendeltjeinek oktatása és nevelése terén igen nagy szorgalommal és szaktudással igen eredményes tevékenységet fejtett ki.

A szegedi V. csendőrkerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Komlódi József törzsrőmestert, mert 1931. évben Vlasics Menyhért bácsbokodi lakos sérelmére elküvetett szándékos emberölés tettesének nyomozásánál fáradságot nem ismerő leleményes munkával a tettest kiderítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Szűcs János* tiszthelyettes őrsparancsnokot, mert vásárugyeleti szolgálatban, éberséggel párosult jó megfigyeléssel, több őrs által körözött vásári tolvajokat elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Pálfi Gergely* tiszthelyettes őrsparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, őrsének kifogástalan rendbetartásáért, alárendeltjeinek helyes és célirányos oktatása, nevelése és vezetéséért; *Nagy Lajos II.* tiszthelyettes őrsparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és igen jó magaviseletéért; *Orbán Ferenc* tiszthelyettes, őrsparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és igen jó magaviseletéért.

A miskolci VII. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Tamás István tiszthelyettest, mert 12 évet, *Kovács Imre III.* tiszthelyettest, mert 9 évet és *Meggyes Béla* tiszthelyettest, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, példás magaviseletével és szorgalmával alárendeltjeinek s fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott és azokat helyes irányban befolyásolta; *Gróman Ferenc* törzsrőmestert, mert 9 évet, *Székely Illés* törzsrőmestert, mert 22 évet, *Gajda István* törzsrőmestert, mert 20 évet, *Sikora Mihály* törzsrőmestert, mert 11 évet és *Varga Vilmos* törzsrőmestert, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, ezzel, valamint példás magaviseletével fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott; *Tóth József* tiszthelyettest, mert 20 évet és *Gonda Márton* törzsrőmestert, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint az utóbbi 3 év alatt szárnyirónki beosztásban teendőt nagy szorgalommal végezte és eredményes tevékenységet fejtett ki s kifogástalan magaviseletet tanusított; *Tárnok György* törzsrőmestert, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, 4 év óta pedig mint törzsgazdasági hivatali segéd munkás nagy szorgalmat, lelkiismeretes tevékenységet fejtett ki és igen jó magaviseletet tanusított; *Hangodi István* tiszthelyettest, mert a Nagyréde községben előfordult társadalmi rend elleni szervezkedés nyomozásánál

a nyomozást vezető járőröket fáradságot nem ismerő példás szorgalommal támogatta és a nyomozás adatainak feldolgozásánál is kiváló szorgalmat fejtett ki.

Nyilvánosan megdicsérte: Fűrjes József tiszthelyettest, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban és mint segédoktató a próbaesendőrök kiképzése terén kiválóan buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, önképzésében kiváló szorgalmat, valamint példás magaviseletet tanusított és ezáltal alárendeltjeire és fiatalabb bajtársaira igen jó befolyást gyakorolt; *Balázs István II.* tiszthelyettest, mert 9 évet, *vitéz Nagy János* tiszthelyettest, mert 8 évet és *Kristóf József* tiszthelyettest, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, szorgalmával és példás magaviseletével alárendeltjeinek és fiatalabb bajtársainak igen jó példát mutatott és azokra igen jó befolyást gyakorolt; *Kerek Mátyás* törzsrőmestert, mert 9 évet és *Juhász András* törzsrőmestert, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és kiválóan eredményes tevékenységet fejtett ki s ezzel, valamint példás magaviseletével fiatalabb bajtársainak igen jó példát mutatott; *Gulyás József*, *Major István*, *Dobos András*, *Hajdú Ferenc*, *Szembrátovics József*, *Tóth József III.*, *Sipos Imre*, *Kürti Dezső*, *Varró József* és *Szekeres Sándor* törzsrőmestert, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki és ezzel, valamint jó magaviseletével fiatalabb bajtársainak igen jó példát mutatott; *Lénárt Mátyás* őrmestert, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki és jó magaviseletet tanusított; *Barényi Imre*, *Mátyus Antal*, *Bari József*, *Oláh László*, *Bárdos Pál*, *Doba József*, *J. Kiss Sándor*, *Balogh Mihály*, *Lukács József*, *Kisa Ferenc*, *Lanski József*, *Nagy Lajos I.*, *Komló Sándor*, *Szabó András II.*, *Miklós Mihály*, *Sülye Zsigmond* és *Hajdú István* őrmestert, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki és jó magaviseletet tanusított; *Kiss Gyula* törzsrőmestert és *Szaniszló Árpád* csendőrt, mert a Nagyréde községben leleplezett társadalmi rend elleni szervezkedés nyomozása során a nyomozást eszközlő csendőrrjárőröket példás odaadással, fáradságot nem ismerve, hathatósan támogatta és a fogolyörzeti szolgálatot úgyszólván pihenés nélkül kitartással végezte; *Csobod Ferenc* törzsrőmestert, *Kapott András*, *Nagy József II.* őrmestert és *Vadnay Lajos* csendőrt, mert a Nagyréde községben leleplezett társadalmi rend elleni szervezkedés elfogott vezetőinek és résztvevőinek 11 napon át tartó fogolyörzésében kiválóan odaadó és éber kitartást tanusított; *Fekete Imre* csendőrt, mert a Nagyréde községben észlelt társadalmi rend elleni szervezkedés ügyében 147 órán át megszakítás nélkül folytatott nyomozás során, mint járőrtárs, járőrvezetőjét odaadó buzgalommal példásan támogatta; *Kiss József II.* törzsrőmestert, mert a Nagyréde községben leleplezett társadalmi rend elleni szervezkedés nyomozása során elfogott 12 egyén kikérdezésénél felvett jegyzőkönyveket, mint szárnyirnok, 11 napon át — rendes szárnyirónki teendőinek elvégzése mellett a hivatalos időn kívül — saját szorgalmából, saját írógéppjén leírta s ezzel a nyomozók feletle fáradságos munkáját lényegesen megkönnyítette.

Az igen tisztelt csendőrpáncsnokságoknak és csendőr uraknak amelyek s akik rendelkezésükkel és véleményadásukkal bennünket támogattak, szíveségüket ezúton köszönjük meg.

A Csendőrségi Lapok ezen számához a szerkesztőség hozzájárulásával csatoltunk egy mellékletet, amelyben csendőr-konzerv akciónkra vonatkozó vélemények egy részét ismertetjük.

Felhívjuk nb. figyelmüket erre a mellékletre!

Weiss Manfréd Első Magyar Konzerv- és Ércárgyár R.-T.
Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

Őrsparancsnokká kinevezetett: a székesfehérvári II. kerületben: *Molnár István II.* tiszthelyettes a vaszari őrsre.

Előléptek. A budapesti I. kerületben törzsermesterré: Boros János, Hajnal István, Rónai János, Darida Gyula, Kiss Illés, Czibulka Mihály, Marton Márton, Munkácsi János, Gulyás István, Dávid Sándor, Kóteles Ferenc, Turi-Kovács Sándor, Kutasi Imre, Zablóczki János, Kiss Dániel, Lábodi József, Csapó Mihály, Tóth József V., Pilinyi Imre és Kiss Károly őrmesterek; **őrmesterré:** Juhász László, Pap Gergely, Karip Pál, Boros László, Kádas Mihály és Plangár János csendőrök. — **A székesfehérvári II. kerületben törzsermesterré:** Herezeg Nándor, Selmecei József, Szabó Mihály, Szabó Sándor I., Szmirkó Mihály, Lender Hugó, Lengyel Mihály, Németh György I., Horváth Ferenc I., Takács Sándor II., Kovács István I., Jegenyés (Jugovics) Pál, Kelemen János, Farkas József, Szőke János, Hevesi Lajos, Czili György, Szabó Géza és Nagy Kálmán őrmesterek; **őrmesterré:** Makai János csendőr. — **A szombathelyi III. kerületben törzsermesterré:** Gömzsik János, Horváth Jenő, Szollár János, Földi János, Bodó Bertalan és Bajsz József II. őrmesterek; **őrmesterré:** Jánossy Gyula, Horváth Mihály III. és Tóth Ferenc I. csendőrök. — **A pécsi IV. kerületben törzsermesterré:** Czippán Sándor, Gál Ferenc, Fülöp Mihály, Kaizer Lajos, Nagy Pál IV., Rozsma Sándor, Véték Mihály, Vida Imre, Zsinkó Sándor, Gazdag (Grünvald) Ferenc, Molnár Pál, Németh József XII., Besenyei József és Garai Zsigmond őrmesterek; **őrmesterré:** Fehér Károly, Káplár József, Katona Ferenc és Bódi András csendőrök. — **A debreceni VI. kerületben törzsermesterré:** Almási Gyula és Nagy Károly őrmesterek; **őrmesterré:** Szénás Imre csendőr. — **A miskolci VII. kerületben törzsermesterré:** Oláh Sándor őrmester; **őrmesterré:** Dobák Ferenc és Juhász József csendőrök.

Véglegesítve lettek: A budapesti I. kerületben: Besenyei Lajos, Gyarmat Lajos, Csontos Lajos, Sz. Kovács István, Takács Pál, Danyis József, Kiss József, Ignáth Ferenc, Csuka István, Hódos János, Dézsi Béla, Kardos-Szabó János, Szilágyi György, Egedi Mihály, Rell Mihály, Farkas Mátyás, Vancsik Pál, Stanesik Lajos, Balla Sándor, vitéz Simai Lajos, Holló János, Mojzes Lajos, Tóth Kálmán, Kiss Vendel és

Papp Zsigmond próbacsendőrök. — **A székesfehérvári II. kerületben:** Cseszregi Gábor, Cserjés (Csernák) Imre, Losonci Károly, Pulai József, Szántó István, Keszei Miklós, Baján Kálmán, Fülöp Gyula, Palotás (Plézer) János és Varjas István próbacsendőrök. — **A pécsi IV. kerületben:** Bonyai József, Vida József, Fenyves (Filip) János, Beke Lajos, Csernus Sándor, Kapitány (Kiniczki) János, Tóth Adám, Szulák Pál, Balassa Jenő, Fekete (Fullér) Károly, Simon József, Varga Lajos, Őri Sándor, Császár András, Dénes (Dechant) Flórián, Herold István és Vida Sándor próbacsendőrök. — **A szegedi V. kerületben:** Berkó Ede, Dósi Molnár Lajos, Józsa (Juracsik) Sándor, Kővágó János, Poch György, Császár (Pribelaki) István, Dinnyés János, Flaisz Ferenc, Gergely Sándor, Keresztes Lajos, Ötvös (Janovák) György, Prókai Sándor, Patyik Ferenc, Deák (Raszitk) István, Szabó János, Sántha Sándor, R. Szabó Imre, Béni József, Bodrogi Sándor, Igaz Lajos, Sterbling István, Szűcs Lajos és Vida Lajos próbacsendőrök. — **A miskolci VII. kerületben:** Gólya József, Farkas István, Porogi Rókus, Szabó Ferenc, Tóth Gyula, Zalán (Zajác) János, Fábrián László, Molnár János, Füzes (Ficere) Pál, Horváth Sándor, Kecskés János, Faragó Lajos és Papp Imre próbacsendőrök.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerületben: Varga András törzsermester Rabják Julianával Sámsonházán; a székesfehérvári II. kerületben: Szabó Károly III. törzsermester B. Nagy Eszterrel Hajdúszoboszlón; a szombathelyi III. kerületben: Dobri József tiszthelyettes Antal Ilonával Nagyvázsóny községben; a pécsi IV. kerületben: Varga József IX. törzsermester Ravasz Jusztinával Szombathelyen; a szegedi V. kerületben: Baranyi István törzsermester Lakatos Arankával Szegeden, vitéz Juhász István törzsermester Kovács Teréziával Hódmezővásárhelyen; a debreceni VI. kerületben: Karácsony Tódor törzsermester Hatházi Erzsébettel Nyirbátor községben; a miskolci VII. kerületben: Fekete Mihály törzsermester Tóth Lujzával Heves községben.

Csendőrségi Közlöny 8. szám Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Végleges nyugállományba helyezettek: Bokor Bertalan és Hári József budapesti I. kerületbeli tiszthelyettesek. Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Varga

Ezelőtt...

... 1 jelentés 3 óra alatt

**Remington
Portable
írógép**

a gyorsaság
időnyereség
szépírás } titka

Most...

... 3 jelentés 1 óra alatt

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletre szállítja, vidéken költségmentesen bemutatja a

REMINGTON Írógép Rt., Budapest, VI., Andrásy-út 12. T.: 214-84
218-09

István és Májer István debreceni VI. kerületbeli tiszthelyettesek. Az ideiglenes nyugállományban meghagytak: Bézei György, Bukva János, Budás György, Gyergyai József, Garabuezi József és Bokros (Brinzás) Péter debreceni VI. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettesek. A belügyminiszter Kubata Alfonz százados családi nevét „Fegyvernek”-re, Kaufmann Ferenc őrmester családi nevét „Kövári”-ra, Blága István törzsrőmester családi nevét „Budás”-ra és Klepács Károly próbacsendőr családi nevét „Kemenes” névre változtatta át. — Szabályrendeletek: „Szabályzat a m. kir. esendőrségi gyógyházak számára” helyesbítése. — Állati erővel vont járművek és kézikocsik kerékbronzcsainak méretei. — „Bérmunkás” című sajtótermék terjesztésének tiltása. — Légénységi háborús kitüntetések utólagos igazolása. — Líztkézelőszerke és eljárások alkalmazása tárgyában kiadott rendelet módosítása. — Kaliforniai (San-José) pajzstetű-fertőzés leküzdése tárgyában kiadott rendelet kiegészítése. — Vámlőjegyzési eljárásban kezelt boroshordóknál az ürtartalom és társúly beföldön való jelzésének mellőzés tárgyában kiadott rendelet hatálya alá eső borkereskedelmi vállalatoknak hivatalos jegyzéke. — Temetkezési vállalatok, valamint a koporsót és halotti kegyeleti cikkeket árusító vállalatok üzletkörének meghatározása. — Tanoncoknak a kizáróan valamely uradalom részére dolgozó szegődményes (konvenció) iparosoknál való szerződésének.

Tamási István, Gulyás Sándor és Ferenci Márton tiszthelyetteseket, akik a volt es. és kir. 60. gyalogezrednél teljesített szolgálatot, kéri vitéz Sallai (Stritz) József balatonfüredi őrsbeli tiszthelyettes, hogy közöljék vele a címüket.

Csendőrségi tollforgókat árusítanak, kötnek, javítanak; Fekete Imre ny. esendőrtörzsrőmester, Kunszentmiklós vagy Vlahina Mihály műszaki altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám. Árak és munkadíjak: Szép új dísz toll, válogatott tollból 10.— P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P; régi toll átkötése 1.— P, pótlással 2.— P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 f. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Weiss Manfred Első Magyar Konzerv- és Éreárgyár Rt. (Budapest, IX., Máriássy-u. 1.) mellékletét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a esendőség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utányomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlannal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jelligéül legcélszerűbb kisebb helységi nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszíkon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a esendőség, honvédség és az állami rendőség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szer-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju. a legerősebb strapára, mélerje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.— — 25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a esendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hiteles.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

PUCH és eredeti

STEYR WAFFENRAD

kerékpárok a esendőség részére legalkalmasabbak
PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

Sárga János

kir. udv. szállító, ékszerész új üzlete:
Budapest, IV., Duna-utca 6.
Alapítva 1895. Kolozsvár Klotild-palota.

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

kesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményl-út 21. szám.”

Üzv. Szolgálati úton kérje a lakbér további folyósítását. Hivatkozzék arra, hogy értékes bútora és egyéb ingósága van, amelyeket el kellene kótyavetyélnie, ha a lakbért tovább nem kapná. Egyidejűleg természetesen azt is kérné, hogy a kintlakást továbbra is engedélyezzék, mert ilyen engedély nélkül lakbért sem kaphat. A kérelem fölött a belügyminiszter úr (VI. b. osztály) dönt. Ha jól megindokolja, engedélyezik.

Beteg csendőr. Az orvosi vényeket szolgálati úton terjessze fel a gazdasági hivatalhoz s kérje a gyógyszerköltségek (kötszerek árának) visszatérítését. Ez a nőt (családtagokkal együtt) és a nőtlen egyaránt megilleti.

P. I. 1. A volt lugosi 20. hónapú tűzészred irattára a szegedi alispáni hivatalban, a volt losonci cs. és kir. 29. vadászszázalaj irattára pedig a balaeszágyarmati alispáni hivatalban van. 2. Sem fegyelmi, sem polgári peres eljárástól tartania nem kell amiatt, mert a jegyességet megszünteti s a nősülési kérvényt visszavonja. Senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy akarata ellenére feleségül vegyen valakit, az pedig nemcsak joga, de kötelessége is minden csendőrnek, hogy szakítson azzal a nővel, akinek a magaviselete erkölcsi szempontból előnytelenül változott a nősülési kérvény beadása óta.

Géreci örs. A múlt évfolyamunk tartalomjegyzékét a folyó évi 3. számunkhoz mellékeljük, biztosan elkaflódtott olvasás közben. Pótoljuk.

Köszög. Szívesen küldjük a lapot évi 12 P előfizetési díj mellett. A többi honvédtisztú kaszinók is így kapják. A honvédség altisztú karával szívesen vesszük fel kapcsolatot s örülünk, ha ehhez lapunkkal hozzájárulhatunk.

M.-sziget, 1. 2. Mindenütt létszámcsoökkentés van. Különbem sem a folyamórséghez, sem a vámórséghez a rendfokozata megtartásával nem juthatna be, mert a csendőrségi, illetve folyamórségi és vámórségi rendfokokatok eléréséhez más és más feltétel, képzettség szükséges, egyik a másikkal nem pótolható és nem helyettesíthető. Lehet, hogy kellő szorgalommal az említett testületeknél is hamarosan eleget tudna tenni a feltételeknek s így megfelelő előléptetésben részesülne, ez azonban semmiesetre sem annyira biztos dolog, mint az, hogy most a csendőrségnél őrmesteri rendfokozata van. Ha mindenáron át akar jutni, szolgálati úton adja be a kérelmét. Valószínű, hogy egy-két hónap alatt megkapja az értesítést kérelme sorsa feől.

Áll Buda még. Olvassa el az 1926. évi 3. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 121.400. elm. VI. c. 1925. sz. B. M. körendelet 3. pontját, illetve tanulmányozza át — ha már a kezébe veszi — az egész rendeletet s akkor az összes előléptetési feltételeket megismeri.

Nemleges jelentés. A Csűsz. 89. pontja határozottan előírja, hogy üres beadványokat csak akkor kell előterjeszteni, ha az kifejezetten el van rendelve. Vonatkozik ez minden csendőrpáncsnokra, amint ez az I. rész feliratából

is kitűnik. A Csűsz. 89. pontjában tárgyal nemleges jelentések olyanok, amelyeket — a felterjesztés kifejezett elrendelése esetén — munkamegtakarítás céljából a sommás jelentésben is lehet tárgyalni. Ne keverje bele ebbe a 115. pont említett rendelkezését, mert ez a két pont egymástól független. A 115. pont ugyanis csak a beadványokra, vagyis a beadvány lajtrom alapján előterjesztendő táblázatokra, jelentésekre stb. vonatkozik. Azokat a nemleges adatokat tehát, amelyeknek a felterjesztése kifejezetten nincs elrendelve, sem külön jelentés alakjában, sem sommás jelentésben, sem beadványban tárgyalni nem kell. Ön talán nagyon is a formákra helyezte a súlyt, különben természetesen találna, hogy ha a nemleges bejelentése nem fontos, akkor nem is kell azt bejelenteni semilyen formában sem. Honnan tudja az osztályparancsnokság — kérdezi ön —, hogy az illető örs adatai igenlők, avagy nemlegesek? Abból tudja, hogy ha igenlő az adat, akkor jön jelentés, ha pedig jelentés nem érkezik be, akkor az adat nemleges. Csak nagyon fontos ügyekben szokták elrendelni a nemleges jelentést is azért, hogy ellenőrizni tudják, vajjon valamennyi örs tudomással bír-e az ügyről s valamennyi jelentés beérkezett-e. Erre azonban ma már nem igen van szükség, mert a posta nagyon megbízható, ott levél el nem vész. Minden irodai ügyködésnél egy vezető szempontnak kell lennie: a munkacsökkentésnek. Ha tehát valaminek a lényeg szempontjából nincsen értelme, azt csupán alakai okokból követelni nem szabad.

Kisvárdá. Nem jó, ha más állomáshelyet adunk jelígenek, mert félreértések lehetnek belőle. Kérdésére: Nem akarjuk ismétetni a Csűsz. említett pontját, mert világosabban akkor sem hangzanék, ha másként próbálnók leírni. Mondja a pont is, meg a minta is, hogy a szakaszpáncsnok a szolgálati naplóban csak az állomáshelyéről való távollétét tartja nyilván, nem pedig azokat a szolgálati ténykedéseit is, amelyeket az állomáshelyén fogatosított, vagy azokat a változásokat, amelyek vele az állomáshelyén történtek. Viszont kétségtelenül kiténik a pont fogalmazásából, hogy a nem szolgálati jellegű távollétet is tárgyalni kell. Különbem a minta első bejegyzése éppen ilyen nem szolgálati távollétet: eltávozást tárgyal, hát itt kétség nem lehet. A szolgálati és szolgálatonkívüli távollét tárgyalása között a mintához fűzött lábjegyzet és az említett pont szerint csak annyi a különbség, hogy a szolgálati jellegű távollétnél az időtartamot is be kell jegyezni. Ha a szakaszpáncsnok az állomáshelyén beteg, vagy járort ellenőriz, akkor nincs távol az állomáshelyétől s így azt a naplóban tárgyalni nem kell. Nem szabad a szolgálati naplót a szolgálati havifüzetrel egy kalap alá venni; az utóbbiba minden állományváltozást, szolgálatot stb. be kell vezetni, az előbbibe csak azokat, amelyek a szakaszpáncsnok állomáshelyén kívül történtek.

Kisigmánd. Olvassa el lapunk folyó évi 7. számában „77777” jelígere küldött üzenetünket.

DOXA ÓRÁK,

arany- és ezüstárak

megbízható szállítója:

PETŐ EMIL

Budapest, V, Falk Miksa-utca 12
Telefon: Aut. 156-85.
A csendőrség tagjainak kedvező
részletfizetési feltételek

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

Rendkívül dús választék: kész női-, férfi- és gyermek tavaszi és átmeneti kabatokban, férfi és gyermeköltönyökben, női ruhákban, női- és férfi- lehneműekben, setvem-, szövet- és divatárkában, paplarokban, takarokban stb. stb.

Vidéki rendeléseket aznap elintézzük!

Árumintákat bérmentve és egyes kész darabokat megtekintésre készségei küldünk!

Hathavi részletfizetési kedvezmény!

Rendkívül olcsó árak! Csak elsőrendű minőségű árukat tartunk raktárunkon!

Tátra. A kiskunhalasi lovas újonctanfolyam január 15-én kezdődött, időtartama egy év. Azokat a különleges körülményeket, amelyeket nekünk megírt, legjobb lenne talán a legközelebbi szemle alkalmával előadnia, de azt természetesen ne hallgassa el, hogy a jelentkezésre eddig is minden alkalmat felhasználta, eredménytelenül.

T. Gy. Nemességet kutat: „Heraldika”, Budapest, gróf Károlyi-utca 14. sz. Előleget nem kérnek s díjazásra csak akkor kerül sor, ha a kutatás eredményes. Érdeklődjék levélben.

Heves-i. 1. Olvassa el lapunk 1929. évi 20. számában „Visegrád” jellegre küldött üzenetünket. „Cserebogár” sapkáról szó sem lehet, egyenruhában nincs helye a dívatnak. 2. Ha tizenkettőjük közül heten dohányoznak, akkor megtehetik ezt már a többség jogán is. De ha tizenkettőből csak egy volna is dohányos, őt sem lehetne kiküldeni a folyosóra, vagy az udvarra, hogy ott szívja el a cigarettáját. A nemdohányzók érthetően keresik a füstmentes levegőt, bele kell azonban egyelőre nyugodniok, hogy dohányos ember mégis csak akad mindenütt, aki a többiek kedvéért sem a lemondásra, sem kiszaladgálásra nem kényszeríthető. Ehhez nemcsak az előírás, hanem a bajtársias alap is hiányzik, mert az örs mindenkinek egyformán otthona s amint a másik hegedűjét, rádióját, egyéb szórakozását és szokását el kell tűrnünk, éppen úgy el kell tűrni a nemdohányzóknak a mások cigarettafüstjét. Ezen nem lehet segíteni. 3. A III. osztályú írók a feljelentés-fogalmazványokat (csak büntett és vétség) írásbeli dolgozatnak betudhatják. 4. Még nem állapították meg.

Reménytelen. Nekünk ugyan nyugodtan megírhat mindent s a nevét is bátran aláírhatja, mert a levelet rajtunk kívül senki el nem olvassa s elintézés után pedig mi is megsemmisítjük. Szolgálati útra soha semmiféle levelet nem viszünk. Névtelen levélre azonban nem válaszolunk, mert az az elvünk, hogy aki tanácsért fordul hozzánk, legyen iránytunk annyi bizalommal, hogy megnevezze magát. Őnnel sem tehetünk kivételt.

Ny. Igaz, hogy a nyomozókulcs félévi használat mellett több rongálódásnak van kitéve, mint eddig, a negyedévi használat mellett, de költségkímélés okából nem lehet tartósabb kivitelben kiállítani. Erre azonban nincs is túlnagy szükség, mert azon, hogy a sarka el ne szakadjon, könnyű segíteni. Ragasszának reá erős fehér csomagolópapírból sarkot és fedelet, azzal el lehet hordozni a járortáskában akár egy évig is. Pár percnyi munka az egész és megóvja a nyomozókulcsot az elrongálódástól. Csinálhatnak neki viaszkosvászontokot is, az aztán évekig eltart.

O. O. prb. es. Szekszárd. Szívesen küldtük, használja szakzparancsnok koráig jó egészséggel.

Kéziratok.

Cenk. No, igen, igen, de nagyon gyakran azért mégsem. Különösen verssel nem. Prózával inkább.

Dr. F. S. Szép. Közöljük.

Kedez. Több más aprósággal együtt közölni fogjuk.

S. L. Úgyesen összeállított tanulmány, a rajzok azonban átdolgozásra szorulnak, egyrészt elvi, másrészt pedig technika (klisé) szempontjából. Kivételesen visszaküldtük, megjegyzéseinkkel ellátva.

F. L. g. szds. Kiváló munka, szívesen közöljük.

K. J. örm., Tolna. Kivonatban közöljük.

Dr. K. D., Bpest. Közöljük, de csak egy kis távközzel.

V. K. L. szds. Szeged. Jó téma, jól kidolgozva. Közöljük.

Deliktum. Az „elemi vagy középiskola?” kérdésében az eszmecserét lezártuk, ilyen tárgyú közleményeket tehát nem közlünk. Az eddigi közlemények különben is tökéletesen kimerítették a kérdést, nehéz lenne újat mondani.

Költemény. Kínrim.

Cs. K. th. Debrecen. Gyenge dolog, nem is tudjuk, mit akar vele mondani voltaképpen. Ugy érezzük, hogy inkább csak a tanulság kedvéért írta meg az egész, egyébként elég naiv történetet. Nem közölhető.

Ne fizessen lakbért!

Családi otthont, saját házat építhet kamatmentes kölcsönrel. Kisebb tőkével rövidesen saját házában lakhat. Befizetett tőke garanciája. Díjtalan felvilágosítással szolgál.

„SAJÁT OTTHON” Építő Takarékszövetkezet, Budapest, VI., Vilmos császár-út 45

P. I. th. Szeged. Elővigyázat. Elnyújtott leírás, de magában az esetben sincsen érdekes vagy tanulságos dolog, amiért közölnünk lehetne. A nyomozás nem volt nehéz, a fegyverhasználat pedig annyira világos, hogy nincs mit írni róla. Az egész írás vontatott, nem köti le a figyelmet. Nem közölhető.

Jákó. A próbacsendőrrel szövegalkalmadtán közölni fogjuk. A nyomozásra a jövő számunkban adunk választ.

Veress. Úgyesen megírta. Szívesen közöljük.

56.789. Ha beküldi, szívesen megbíráljuk. Így, a rövid tartalmi összefoglalásból nem tudunk véleményt mondani. A jó téma sokat ér, de fontos az is, hogyan van megírva. Hivatott tollú író jelentéktelen semmiségből is élvezeteset tud kihozni, az írni nem tudó „író” pedig a legpompásabb témát is tönkreteszti. Levele után írtélve — őszintén szólva — nem sok bizalommal vagyunk az írása iránt.

Zeke. Minden számunkban kérjük olvasóinkat, hogy közleményeiket félhasábosan és a papírnak csak az egyik oldalára írják. Ön sűrű, olvashatatlan kézírással teleírta a papír mindkét oldalát s hozzá még olyan vékony papírral, amelyen a tinta átütött. Pedig ma már talán mégsem olyan drága a fogalmi papíros, hogy ennyire kellene azzal takarékoskodni. Ha azt akarja, hogy elolvassuk az írását, írja le újra félhasábosan s a papírnak csak az egyik oldalára.

Megfejtés.

A folyó évi 7. számunkban közölt pályázatunkra beérkezett összesen 35 pályázat. A legjobb pályázatokat lapunk más helyén közöljük. Az ott közöltéken kívül helyes megfejtést küldtek még be: *Apostol Lajos* örm. (Sárospatak), *Varga Károly* I. törm. (Kállósején), *Simon (Smátrola) Márton* es. (Somogysszentmiklós), *Hajdú Ferenc* th. (Oroszlány). A többi pályázó a pályázatot félreértve, a Szut. 307. pontjához írt magyarázatot s így pályázatukat figyelembe nem vehettük.

A kitűzött díjat — díszes asztali óra — három pályamunkájával *Mészáros József* I. tiszthelyettes (Pécs) nyerte meg. A 12 db. könyvet (Magyarosan — katonásan) *Árkosi Gyula* tiszthelyettes (Budapest), *Szilágyi József* g. th. (Székesfehérvár), *Nemes Bálint* örm. (Szolnok), *Pénzes István* th. (Szeged), *Orosz József* törm. (Szalánta), *Orbán József* I. törm. (Ostffyasszonyfa), *Apostol Lajos* örm. (Sárospatak), *Varga Károly* I. törm. (Kállósején), *Hajdú Ferenc* th. (Oroszlány), *Simon (Smátrola) Márton* es. (Somogysszentmiklós), nyerték meg. Címükre elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Győry Aladár.

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részletfizetésre

Telefon:
271-77.

legolcsóbb árakon.

Reamiék, sezlonok, sezlontakarók, ebédlő- és plüsszőnyegek, vasbútorok, paplanok stb.

Videkre értesítésre megbizottat küldünk

Központi Lakáshozrendező Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Pontos **DOXA** és **OMEGA** zseborak nagyban és kicsinyben, legolcsóbban

TILLEMANN SEBESYÉN svájci óra, arany, ezüst ékszerlerakata Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 12. — Telefon: Aut. 806-16.

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Saját készítményű **LANG-kerékpárok** 192 P-ért. — Havi 16

pengő részletre, teljes felszereléssel, karbidámpával. **Kerékpáralkatrészeket** a világon létező összes kerékpárhoz nagyban árban, **30% árszállítással**. Külső gumi 5.80, belső gumi 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LANG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyereskedés Keleutó legnagyob, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpárraktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!